

ผลของการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย

มีนาคม 2554

ผลของการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

มีนาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลของการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

มีนาคม 2554

วรรณภรณ์ มะลิรัตน์. (2554). ผลของการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงระดับคะแนนทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยครั้งนี้คือ เด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนวัดคันลัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย หนึ่งห้องเรียน จากสองห้องเรียน และสุ่มนักเรียนจากห้องที่เลือกได้มาจำนวน 15 คน ใช้เป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 20 นาที รวมระยะเวลา 32 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม และแบบประเมินทักษะทางสังคม ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างทักษะทางสังคมกับจุดประสงค์ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82 การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One Way Repeated-Measures ANOVA) Partial η^2 และ t-test แบบ Dependent Sample

ผลการศึกษาพบว่า ก่อนการจัดกิจกรรม และระหว่างการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มของเด็กปฐมวัยมีระดับคะแนนทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งโดยรวม ($F_{(8,112)} = 1836.253$; Sig=.00) และทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือ ($F_{(8,112)} = 1386.595$; Sig=.00) ทักษะทางสังคมด้านการให้ความร่วมมือ ($F_{(8,112)} = 1473.90$; Sig=.00) ทักษะทางสังคมด้านการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ($F_{(8,112)} = 876.53$; Sig=.00) และทักษะทางสังคม ด้านการกล้าแสดงออก ($F_{(8,112)} = 538.70$; Sig=.00) โดยการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มส่งผลต่อพัฒนาการทักษะทางสังคมโดยรวมร้อยละ 99 (Partial $\eta^2 = .99$) ส่งผลต่อพัฒนาการทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือ ทักษะทางสังคมด้านการให้ความร่วมมือ ทักษะทางสังคม ด้านการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ทักษะทางสังคม ด้านการกล้าแสดงออก คิดเป็นร้อยละ 99 และผลการศึกษการเปลี่ยนแปลง พบว่า คะแนนทักษะทางสังคมโดยรวม และทุกรายด้านของเด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกช่วงสัปดาห์ แสดงว่าการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้นได้อย่างชัดเจน

THE EFFECTS OF GROUP BASIC MOVEMENT ACTIVITIES ON
THE SOCIAL SKILLS OF PRESCHOOL CHILDREN.

Present in Partial Fulfillment of the Requirement for the
Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

March 2011

Wannaporn Malirat. (2011). *The Effects of Group Basic Movement Activities on the Social Skills of Preschool Children*. Master thesis, M.Ed. (Early Childhood Education).
Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee:
Assoc.Prof.Dr. Sirima Pinyoanuntapong, Assoc.Prof.Dr. Boonchird Pinyoanuntapong.

The main purpose of this research was to investigate the score level change of social skills of preschool children who received the group basic movement activities. The sample used in the study was preschool boys and girls, with 5-6 years of age, of kindergarten 2 in second semester of 2010 academic year of Wat Khanlat School under Samutprakan Office of Educational Service Area 1, Office of the Basic Education Commission. One class was drawn from two classes by using simple random sampling and then 15 students were selected as the sample with the use of group basic movement activities. The 32 experiments were carried out within the period of 8 weeks – 4 days per week, and it took 20 minutes for each one. The instruments used in the study were plans of group basic movement activities and an evaluation form for social skills with the index of item objective congruence (IOC) between 0.67-1.00 and the reliability of .82. The data were analyzed by using one way repeated - measures ANOVA, partial η^2 and dependent sample t-test.

The results of study revealed that the score levels of social skills of preschool children before and during the group basic movement activities were different with statistical difference at the level of .01 both in general ($F_{(8,112)} = 1836.253$; Sig=.00) and in the areas of assistance ($F_{(8,112)} = 1386.595$; Sig=.00), cooperation ($F_{(8,112)} = 1473.90$; Sig=.00), leadership and followership ($F_{(8,112)} = 876.53$; Sig=.00), and expression ($F_{(8,112)} = 538.70$; Sig=.00). The group basic movement activities affected the social skills of preschool children in general at 99.00% (Partial $\eta^2 = .99$), and also in the areas of assistance, cooperation, leadership and followership, and expression at 99.00%. Regarding the results from the study of change, it was found that the scores of social skills in general and in all individual areas of preschool children were increasingly changed with statistical difference at the level of .01 every week. These showed that the group basic movement activities could obviously improve the social skills of preschool children.

ปริญญาานิพนธ์

เรื่อง

ผลของการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ของ

วรรณภรณ์ มะลิรัตน์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน มีนาคม พ.ศ. 2554

คณะกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์)

(รองศาสตราจารย์กุลยา ตันติผลาชีวะ)

.....กรรมการ

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะความกรุณาอย่างสูงจากรองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ กรรมการที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ข้อคิด คำแนะนำ และเสนอแนะ ตลอดจนชี้แนวทางแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เป็นอย่างดีโดยตลอดมา ในการทำปริญญาานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เตชะคุปต์ กรรมการในการสอบปริญญาานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ ดร.อดุลย์ ไบกุลลาบ อาจารย์มิ่ง เทพครเมื่อง อาจารย์นันท์ชพร จิระขจรชัย อาจารย์ละไม สีหาอาจ อาจารย์ดวงพร พันธุ์แสง ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน คณะอาจารย์ และเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดคันลัดที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกในการศึกษาทดลองเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยทุกท่าน ที่ได้กรุณา ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และให้ประสบการณ์ที่ดีและมีคุณค่าอย่างยิ่งกับผู้วิจัยจนทำให้ประสบผลสำเร็จในการศึกษา ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อพัน คุณแม่อ่อนสี ทอนโพธิ์แก้ว คุณมนัสพล มะลิรัตน์ และบุคคลในครอบครัวทุกท่าน ที่ได้สนับสนุนและให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา จนทำให้ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ด้วยดี

ขอขอบคุณเพื่อนๆ นิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของคุณพี่ๆ น้องๆ นิสิตปริญญาโท และปริญญาเอก ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ แนะนำด้วยดีตลอดมา ขอขอบพระคุณผู้มีพระคุณอีกหลายท่าน ที่มีได้กล่าวนามในที่นี้ ซึ่งมีส่วนช่วยในการทำปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา ที่อบรมเลี้ยงดูให้ความรัก ความอบอุ่นและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยและพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้ประสบการณ์ที่ทรงคุณค่ายิ่ง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	7
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน.....	9
ความหมายของการเคลื่อนไหวพื้นฐาน.....	9
ความสำคัญของการเคลื่อนไหวพื้นฐาน.....	10
ประเภทของการเคลื่อนไหวพื้นฐาน.....	11
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวพื้นฐาน.....	15
พัฒนาการด้านร่างกายและการเคลื่อนไหวพื้นฐาน.....	16
หลักการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน.....	16
ลำดับขั้นในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย.....	18
บทบาทครูในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย.....	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย.....	21
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม.....	23
ความหมายของกลุ่มและกิจกรรมกลุ่ม.....	23
ความสำคัญของกิจกรรมกลุ่ม.....	24
ลักษณะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มของเด็กปฐมวัย.....	25
แนวการจัดกิจกรรมกลุ่มสำหรับเด็กปฐมวัย.....	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม.....	27

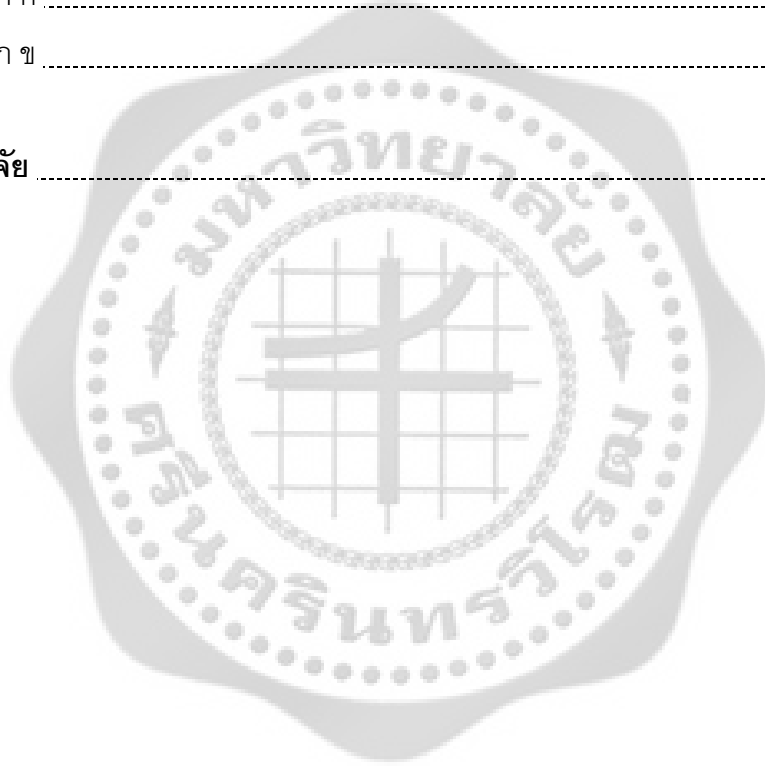
สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย.....	28
ความหมายพัฒนาการทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย	28
ความสำคัญของทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย.....	29
ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย.....	30
การเรียนรู้สังคมสำหรับเด็กปฐมวัย	34
ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย.....	38
การพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย.....	41
แนวทางการส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย.....	44
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	48
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	48
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	49
แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	60
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
5 สรุปอภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ.....	71
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	71
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า.....	73
ข้อสังเกตที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้า.....	76

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้.....	76
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	77

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	78
ภาคผนวก	85
ภาคผนวก ก	86
ภาคผนวก ข	101
ประวัติย่อผู้วิจัย	109

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง	53
2 วันและกิจกรรมที่ทำการทดลองและประเมิน	53
3 การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม	56
4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะทางสังคมโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัย ก่อนและระหว่างสัปดาห์ที่จัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม	61
5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะทางสังคมจำแนกเป็นรายด้านของเด็กปฐมวัย ก่อนและระหว่าง สัปดาห์ที่จัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม	62
6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ คะแนนทักษะทางสังคมโดยรวมของ เด็กปฐมวัย	63
7 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำคะแนนทักษะทางสังคมรายด้านของ เด็กปฐมวัย	64
8 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทักษะทางสังคมโดยรวมรายด้านโดยรวมของ เด็กปฐมวัย	66
9 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทักษะทางสังคมรายด้านของเด็กปฐมวัย	68

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	7
2 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงทักษะทางสังคมโดยรวมของเด็กปฐมวัย	67
3 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงทักษะทางสังคมรายด้าน	70

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีมีพระราชดำรัสเนื่องในวันครูโลก วันที่ 5 ตุลาคม 2549 ณ หอประชุมคุรุสภาว่า “การที่จะทำให้เป้าหมายทางการศึกษาสำเร็จลุล่วงไปได้ย่อมต้องอาศัยครูเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะเพาะบ่มนิสัยให้เด็กแต่ละคนสามารถพึ่งตนเองได้ มีน้ำใจ ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันต่อผู้อื่น” (รจนา เกาพันธ์. 2549: 15) การพัฒนาทุกด้านอย่างสมดุลนั้น ต้องเริ่มพัฒนาตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี เพราะเป็นวัยที่ร่างกายและสมองของเด็กกำลังเจริญเติบโต เด็กต้องการความรักความเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด เด็กวัยนี้มีโอกาสเรียนรู้บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามศักยภาพได้ปรับทัศนคติ-วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547: 5) เด็กวัย 3 - 6 ปี เป็นวัยที่เรียนรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่นและจากสิ่งรอบตัว เด็กวัยนี้จึงชอบเล่นเป็นกลุ่มมากกว่าเล่นคนเดียว ต้องการตัวแบบด้านสังคมและจริยธรรมเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในอนาคต (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. 2545: 26)

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา วิถีชีวิตของคนไทยแบบดั้งเดิมกำลังเสื่อมหาย ความอบอุ่น ความมีน้ำใจและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติเริ่มลดน้อยเลือนถอยลงไป การรับเอาวัฒนธรรมค่านิยมตะวันตกและความเจริญทางด้านวัตถุเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จนทำให้เกิดปัญหาซับซ้อนมากมายในสังคม เพราะสังคมต่างมองและยอมรับว่า ค่านิยมเหล่านี้จะนำตนเองไปสู่ความทันสมัย ความเจริญรุ่งเรืองเท่าเทียมกับอารยประเทศได้ จนทำให้สังคมกลายเป็นสังคมที่แก่งแย่งชิงดีชิงเด่นเกิดเป็นความเห็นแก่ตัวมากขึ้น จนทำให้ลืมไปว่าแท้ที่จริงแล้วสิ่งที่สังคมควรให้ความสำคัญและไม่ควรละเลยก็คือการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข การช่วยเหลือแบ่งปัน ร่วมมือซึ่งกันและกันในสังคมและจุดเริ่มต้นที่ทำให้สังคมเป็นสังคมที่เจริญอย่างแท้จริงก็คือการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพราะเด็กวัยนี้เปรียบเหมือนผ้าขาวจะทำให้สีสรร้อย่างไรก็ได้สีสรรที่เรต่างต้องช่วยกันบรรจงแต่งแต้มด้วยวิธีการที่เห็นว่า จะทำให้ผืนผ้าทุกผืนเป็นผืนผ้าที่สวยงาม สมบูรณ์มากที่สุด ดังนั้นในการพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองที่ดี สิ่งที่สำคัญในการพัฒนาคือพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งควรได้รับการปลูกฝังเป็นอย่างยิ่ง (ทิติลดา พิไลกุล. 2551) นักการศึกษาหลายคนพบว่า สิ่งที่เด็กได้รับในวัยนี้ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคม จะเป็นพื้นฐานสำหรับชีวิตในอนาคต (ราศี ทองสวัสดิ์. 2542: 1)

เด็กเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของสังคมที่ผู้ใหญ่ควรให้ความสำคัญ เพราะเด็กในปัจจุบันจะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีส่วนในการดำรงอยู่ของสังคม สังคมจะมีคุณภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากร จึงควรเริ่มสร้างตั้งแต่ในวัยเด็ก เพราะเป็นช่วงที่เป็นพื้นฐานของชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปฐมวัย เป็นช่วงที่เด็กเกิดการเรียนรู้มากที่สุด (ประกายรัตน์ ภัทรธิดา. 2532: 10) การจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมในการพัฒนาในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นพัฒนาการทางร่างกาย สังคม และการปลูกฝังจิตสำนึก เป็นกระบวนการที่มีรากฐานเริ่มแรกมาจากการที่บุคคลได้รับการอบรมเลี้ยงดูและขัดเกลาในระยาะปฐมวัยเกือบทั้งสิ้น เนื่องจากในช่วงแรกของชีวิตนับตั้งแต่ ปฏิสนธิ - 6 ปี เด็กจะมีอัตราพัฒนาอย่างรวดเร็ว (ภรณ์ คุรุรัตน์. 2540: 44) ดังนั้นทักษะทางสังคมจึงเป็นคุณลักษณะเบื้องต้นทางจริยธรรมที่ควรส่งเสริมให้กับเด็กตั้งแต่เยาว์วัย โดยเฉพาะเด็กแรกเกิดจะแสดงพฤติกรรมความ สัมพันธ์ในลักษณะของความสัมพันธ์กับบุคคลภายในครอบครัวก่อน เมื่อเริ่มโตขึ้นมีอายุประมาณ 3 - 6 ปี เด็กจะเริ่มมีความสัมพันธ์ในลักษณะเป็นความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกครอบครัว ซึ่งเป็นลักษณะของความสัมพันธ์จากครอบครัวมาสู่การอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นภายในโรงเรียน เด็กจะต้องเรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับสังคมกับเด็กอื่นๆ ซึ่งได้แก่ การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น การให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในการทำงานเป็นกลุ่ม (วรภรณ์ รักวิชัย. 2533: 100) ฉะนั้นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยควรส่งเสริมทักษะทางสังคมในด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นสำคัญ เพื่อให้เด็กรู้จักการช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ การเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี การกล้าแสดงออก โดยเน้นการปฏิบัติต่อตนเองและต่อผู้อื่น และสิ่งเหล่านี้เมื่อเด็กได้รับการส่งเสริมจะทำให้เด็กมีพัฒนาการในการเรียนรู้ การปรับตัว ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีความสุขในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น เมื่อโตขึ้นจะเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์และสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

การจัดกิจกรรมกลุ่มจึงเป็นการสร้างโอกาสให้มนุษย์ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน (Button. 1974: 1-2) การที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มจะให้ผลส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงด้านกรรับรู้ เด็กจะตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและมีทัศนคติที่ดีต่อส่วนรวม มีความรู้สึกพึงพาซึ่งกันและกัน เชื่อในความสามารถของบุคคล มีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่มและเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม (Roger. 1970: 121-122) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของเพียเจท์ (Piaget) ที่ว่าการที่เด็กได้เล่น หรือทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มจะทำให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีโอกาสเรียนรู้จากความขัดแย้งและโต้เถียงกันซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เด็ก สามารถเรียนรู้และเข้าใจผู้อื่นดีขึ้น (Piaget; & Inhelder. 1969: 38-39) และขณะที่ฝึกทำงานกลุ่มเด็กจะได้เรียนรู้ว่า คนเรานี้ต่างกันทั้งในด้านการคิดเห็น ความรู้สึกทางอารมณ์จิตใจ บุคลิกภาพ ความสามารถและความสนใจ ดังนั้น คนเราย่อมมีความขัดแย้งกันเสมอ เด็กจึงต้องเรียนรู้การประนีประนอม แก้ไขการขัดแย้งจนทำให้ผลงานของกลุ่มสำเร็จ ได้เรียนรู้การเข้าใจผู้อื่น ยอมรับผู้อื่น เกิดการปรับตัวเข้าหากัน ฝึกการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เห็นความสำคัญของผู้อื่น ซึ่งคุณธรรมเหล่านี้จะไม่เกิดขึ้นจากการพร่ำสอนของครู แต่เกิดจากการให้โอกาสเด็กๆ ได้เรียนรู้จากการฝึกการทำงานกลุ่ม (สุขุมลดา เกษมสุข. 2535: 47)

การพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อให้เกิดทักษะทางสังคมดังกล่าวข้างต้น สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ ที่เด็กสามารถทำร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้เด็กเกิดทักษะทางสังคม เช่น การเล่นเกม กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมการประกอบอาหาร กิจกรรมการเคลื่อนไหว เป็นต้น เด็กจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ โดยการการเล่น การทดลองปฏิบัติจริง นอกจากจะทำให้เด็กได้รับความสนุกสนานแล้วยังทำให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเด็ก รวมทั้งเป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2532: 283, 293) การเล่นช่วยให้เด็กได้พัฒนาความสัมพันธ์กับสังคมและทักษะของการอยู่กันในสังคม เรียนรู้การใช้วัสดุการเล่น รู้จักการเป็นผู้นำผู้ตาม เข้าใจบทบาทของบุคคล (ภรณ์ คุรุรัตน์. 2523: 122) ดังนั้นกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่สามารถพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยไม่ใช่เพียงพัฒนาทางร่างกายเพื่อให้เกิดความคล่องแคล่วว่องไวทางร่างกายเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ เยาวพา เดชะคุปต์ (2540: 35) กล่าวว่า กิจกรรมการเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นกิจกรรมที่พัฒนาทางร่างกายและจิตใจ ให้มีปฏิริยาตอบสนองต่อจังหวะ โดยการแสดงท่าทางตามจินตนาการอย่างอิสระและสามารถสำรวจเข้าใจในการทำงานของอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายได้ ดังนั้น การเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเด็ก โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบัน สำหรับสถานศึกษาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชน ครูส่วนใหญ่จะเข้าใจว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน คือ เด็กต้องอ่านออกเขียนได้ และลืมนึกไปว่าสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรมเกี่ยวกับทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่จะช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขนอกจากนี้ ทักษะทางสังคมยังจะช่วยให้เด็กระบายออกถึงความรู้สึกผ่อนคลายความตึงเครียดทางจิตใจได้เป็นอย่างดี และสามารถพัฒนาการปรับตัวทางด้านสังคมของเด็กโดยเด็กจะเล่นรวมกันเป็นกลุ่มกับเพื่อนในระหว่างที่เล่นเด็กต้องช่วยเหลือเอื้ออาทรให้ความร่วมมือ เป็นผู้นำ ผู้ตาม ที่ดี และกล้าแสดงออก เด็กจะได้พัฒนาทางจิตใจ เป็นการส่งเสริมจิตใจที่ดียิ่งขึ้น

การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวให้กับเด็กปฐมวัยนั้นส่วนมากครูผู้สอนจะเน้นให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระ โดยใช้เครื่องเคาะจังหวะในการปฏิบัติตามคำสั่ง การปฏิบัติตามข้อตกลง การเป็นผู้นำ ผู้ตาม และการนำเนื้อหาเข้ามาสัมพันธ์โดยใช้บทเพลงหรือคำคล้องจอง และจังหวะทำนอง ให้เด็กได้บริหารร่างกายเท่านั้น แต่การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มยังเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่สามารถเอื้อต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับวัย ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มให้กับเด็กปฐมวัย จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ครูผู้สอนสามารถส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางสังคมเข้าไปในกิจกรรม ในขณะที่เด็กปฐมวัยทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม เพื่อให้เด็กปฐมวัยเกิดพฤติกรรม การช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ การเป็นผู้นำ-ผู้ตามที่ดี และการกล้าแสดงออก

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม โดยการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ในการวิจัยครั้งนี้จะเน้นการเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้สนทนา ระหว่างการทำกิจกรรม มีการช่วยเหลือแลกเปลี่ยนอุปกรณ์ การให้ความร่วมมือ เป็นผู้นำผู้ตาม และการกล้าแสดงออก ซึ่งผลจากการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ที่เหมาะสมให้กับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ในช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกัน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษานี้สามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ที่ใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มในการพัฒนาทักษะทางสังคมแก่เด็กปฐมวัย ให้สอดคล้องกับระดับพัฒนาการและความสนใจของเด็ก

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนวัดคันลัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 45 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย-หญิงอายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนวัดคันลัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน โดยมีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลากมา 1 ห้องเรียน จากจำนวน 2 ห้องเรียน

2. ครูประจำชั้นอนุบาลห้องที่ได้รับการสุ่มจากข้อ 1 ทำการประเมินทักษะทางสังคมของเด็ก โดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย แล้วดำเนินการคัดเลือกเด็กที่มีคะแนนน้อยจำนวน 15 คนแรกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โดยทำการทดลองเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ๆ ละ 4 ครั้ง (จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสบดี) ครั้งละ 20 นาที กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการทดลองทั้งสิ้น รวม 32 ครั้ง ตามแผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะทางสังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **เด็กปฐมวัย** หมายถึง เด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนวัดคันลัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. **ทักษะทางสังคม** หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถของเด็กปฐมวัยในการสร้างการแสดงออกทางวาจาท่าทางที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับของสังคม 4 ด้าน ดังนี้

2.1 การช่วยเหลือ หมายถึง การมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ การแสดงออกถึงการกระทำหรือคำพูดเพื่อตอบสนองความต้องการของเพื่อน โดยการแนะนำวิธีการหรือสนับสนุน เพื่อให้เพื่อนประสบความสำเร็จในกิจกรรมที่กำลังกระทำอยู่ ทั้งเป็นการขอร้องหรือไม่ขอร้อง

2.2 การให้ความร่วมมือ หมายถึง การแสดงออกของเด็กที่ยอมรับฟังเพื่อน ให้ความร่วมมือพร้อมที่จะทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนให้สำเร็จตามจุดประสงค์

2.3 การเป็นผู้นำ ผู้ตาม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในรูปของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็น การกระทำ โดยการบอกถึงความต้องการในการทำกิจกรรม การเลียนแบบ การทำตามคำแนะนำหรือคำขอร้องของเพื่อน

2.4 การกล้าแสดงออก หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กมีความมั่นใจในการเล่น กล้าแสดงออก สามารถปฏิบัติตามคำสั่ง และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขึ้นได้ด้วยความคิดและจินตนาการของตนเอง

3. การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานด้านร่างกาย เช่น การเดิน วิ่ง กระโดด อย่างอิสระตามจินตนาการ โดยจัดกิจกรรมเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ซึ่งมีนิทาน เพลง คำคล้องจอง ปริศนาคำทาย รวมทั้งการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ประกอบการเคลื่อนไหว มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ไว้ให้หลากหลายไม่ซ้ำกันในแต่ละสัปดาห์ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจที่จะทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการวางแผนร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ การเป็นผู้นำ ผู้ตาม และการกล้าแสดงออก โดยมีกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มซึ่งมีลำดับขั้นตอน หลักสามขั้นตอนคือ ขั้นนำ ขั้นดำเนินกิจกรรม และขั้นสรุป

ขั้นนำ

ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน โดยการเดิน วิ่ง กระโดด ซึ่งมีนิทาน เพลง คำคล้องจอง และปริศนาคำทาย เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและมีความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรม

ขั้นดำเนินกิจกรรม

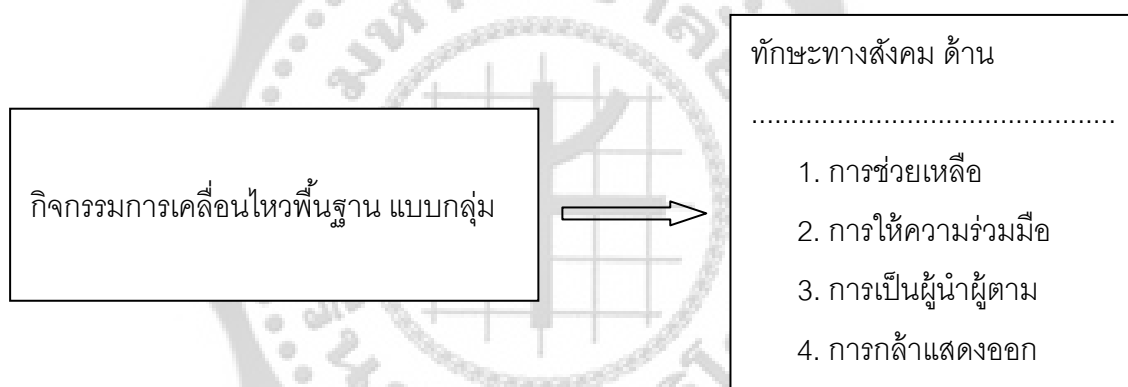
เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานตามจังหวะลักษณะต่างๆ เช่น เร็ว ช้า ดัง ค่อย โดยเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมมีการวางแผนร่วมกันภายในกลุ่ม รู้จักการร่วมมือกัน มีความเป็นผู้นำผู้ตาม ครูมีบทบาทในการกระตุ้นให้เด็กวางแผนร่วมกัน ปกษากัน ช่วยกันแสดงความคิดเห็น ทำให้เด็กกล้าแสดงออกทั้งความคิดและการกระทำ สามารถรับฟังและยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน รู้จักการช่วยเหลือ และให้ความร่วมมือกับเพื่อน จนทำให้กิจกรรมที่ทำร่วมกันประสบความสำเร็จ

ขั้นสรุป

ให้เด็กร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวพื้นฐานว่าเป็นอย่างไรและครูก็พูดคุยถึงทักษะทางสังคมให้เด็กทราบ โดยให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรม

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

การที่เด็กได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม สามารถช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะทางสังคมได้ ดังที่ บัทตัน (Button. 1974: 1-2) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นสิ่งที่จัดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยส่งเสริมให้มนุษย์ได้เติบโต และพัฒนา โดยเฉพาะทักษะด้านสังคมและด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม จึงเป็นการสร้างโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ด้วยเหตุนี้การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม จึงช่วยฝึกทักษะที่จำเป็นหลายๆ ด้าน และด้านหนึ่งที่สำคัญก็คือ ทักษะทางสังคม (Social Skill) เป็นทักษะที่ช่วยให้อยู่ร่วมกันและทำงานกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ในที่นี้ได้ศึกษาเฉพาะทักษะทางสังคมด้าน การช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ การเป็นผู้นำผู้ตาม และการกล้าแสดงออก

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม มีการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะทางสังคมสูงขึ้น จากก่อนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน
 - 1.1 ความหมายของการเคลื่อนไหวพื้นฐาน
 - 1.2 ความสำคัญของการเคลื่อนไหวพื้นฐาน
 - 1.3 ประเภทของการเคลื่อนไหวพื้นฐาน
 - 1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวพื้นฐาน
 - 1.5 พัฒนาการด้านร่างกายและการเคลื่อนไหวพื้นฐาน
 - 1.6 หลักการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน
 - 1.7 ลำดับขั้นในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 1.8 บทบาทครูในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 1.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม
 - 2.1 ความหมายของกลุ่มและกิจกรรมกลุ่ม
 - 2.2 ความสำคัญของกิจกรรมกลุ่ม
 - 2.3 ลักษณะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มของเด็กปฐมวัย
 - 2.4 แนวการจัดกิจกรรมกลุ่มสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม
 - 3.1 ความหมายพัฒนาการทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 3.2 ความสำคัญของทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 3.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 3.4 การเรียนรู้สังคมสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 3.5 ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 3.6 การพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 3.7 แนวทางการส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 3.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน

1.1 ความหมายของการเคลื่อนไหวพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535: 3) กล่าวว่า การเคลื่อนไหวพื้นฐาน หมายถึง การเคลื่อนไหวร่างกายที่ต้องการจะเปลี่ยนสถานที่จากที่หนึ่ง ซึ่งเป็นอิริยาบถปกติที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนถึงอายุขัย ในเด็กแรกเกิดเกิดการเคลื่อนไหวเป็นไปตามธรรมชาติ โดยไม่ต้องได้รับการฝึกหัด เช่น การเดิน ไหว้คว่ำ ครึ่งแรกเมื่อเด็กโตขึ้น ระดับการเคลื่อนไหวก็จะเพิ่มมากขึ้นจากการเดิน คลาน ยืน เดิน วิ่ง กระโดด และการเคลื่อนไหวที่สลับซับซ้อนมากขึ้น เพื่อให้การเคลื่อนไหวพื้นฐานถูกต้อง เหมาะสมกับวัย ปลอดภัย เกิดกำลังไม่เกิดอันตรายต่ออวัยวะ เช่น กล้ามเนื้อ ข้อต่อ ดังนั้นการเคลื่อนไหวบางอย่าง ซึ่งต้องได้รับการฝึกฝนที่ถูกต้อง ซึ่งจะช่วยให้เขาสามารถพัฒนาทักษะ การเคลื่อนไหวที่ง่ายไปสู่ การเคลื่อนไหวที่ซับซ้อน ดังนั้น การเคลื่อนไหวพื้นฐาน เช่น เดิน วิ่ง กระโดดเท้าคู่ กระโดดเท้าเดี่ยว การลื่นไหล (Slide) การวิ่งสลับเท้า การก้ม การเหยียด การขว้าง จึงจำเป็นจะต้องวางพื้นฐานที่ถูกต้องให้กับเด็กปฐมวัย

ฐปทอง ศรีทองท่วม (2538: 26) กล่าวว่า การเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นการเคลื่อนไหวที่ผสมผสานกันอย่างกลมกลืนต่อเสียงเพลงและดนตรี โดยใช้ร่างกายเป็นสื่อกลางในการแสดงออกของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กในช่วงที่มีการเคลื่อนไหวที่

เยาวพา เดชะคุปต์ (2540: 35) กล่าวว่า การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ เริ่มมาจากการเคลื่อนไหวพื้นฐานอันประกอบด้วยความรู้จักส่วนต่างๆ ของร่างกาย พื้นที่ จังหวะ ทิศทางและระดับการสำรวจร่างกายเพื่อให้สัมพันธ์กับพื้นที่และบุคคลที่อยู่รอบตัว เป็นการค้นพบว่าร่างกายทำอะไรได้บ้าง และยอมรับร่างกายของตนและผู้อื่น รวมทั้งใช้อุปกรณ์ต่างๆ ประกอบการเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวจะนำไปสู่การสำรวจ คิดค้น และการแก้ปัญหา การเคลื่อนไหวร่างกาย วิธีการเคลื่อนไหวหลายๆ วิธี ช่วยให้เด็กเกิดทักษะในการใช้กล้ามเนื้อ การหยิบจับ และการแก้ปัญหาเพิ่มความรู้และเจตคติ

สรุปได้ว่า การเคลื่อนไหวพื้นฐาน หมายถึง การแสดงออกที่เกิดจากอารมณ์และความรู้สึกหรือเกิดจากจินตนาการเมื่อมีสิ่งเร้า เช่น เสียงดนตรีชนิดต่างๆ ที่มีความไพเราะหรือเร้าใจก็จะเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายให้เข้ากับเสียงดนตรี เสียงเพลงและจังหวะอื่น โดยการเคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างอิสระ

1.2 ความสำคัญของการเคลื่อนไหวพื้นฐาน

การเคลื่อนไหวพื้นฐาน มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ โดยเฉพาะในสภาพของการเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคมปัจจุบันซึ่งเต็มไปด้วยการต่อสู้ดิ้นรนควบคู่ไปกลับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพราะจะช่วยให้บุคคลระบายออกทางความรู้สึกผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจได้ดี สามารถพัฒนาปรับตัวด้านสังคมดีขึ้นและพร้อมที่จะประกอบ กิจกรรมประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีชีวิตอย่างสุขสมบูรณ์ในสังคมได้เป็นอย่างดี

วรศักดิ์ เพียรชอบ (2527: 131-132) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการเคลื่อนไหว พอสรุปได้ดังนี้

1. ช่วย让孩子เรียนรู้เทคนิคและวิธีการคิดค้นและแก้ปัญหาการเคลื่อนไหว หรือปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะว่าการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กมีประสบการณ์ ด้วยการแก้ปัญหาการเคลื่อนไหวของด้านต่างๆ ของร่างกาย โดยวิธีการต่างๆ ฉะนั้นจึงเป็นโอกาสที่เด็กได้เรียนรู้และเข้าใจวิธีการและเทคนิคในการคิดค้นเหล่านี้ได้ดีด้วย
2. ช่วย让孩子ได้เรียนรู้การเคลื่อนไหวของส่วนต่างๆ ของร่างกายและสามารถพัฒนาความสามารถในการเคลื่อนไหวเหล่านั้นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จนกระทั่งสามารถที่จะมีทักษะในการเคลื่อนไหวในแต่ละอย่างได้เป็นอย่างดีต่อไป
3. ช่วย让孩子มีความรู้และความเข้าใจในความจำกัดของความสามารถการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายของตนเองนั้น ส่วนใดมีความสามารถและมีความจำกัดในการเคลื่อนไหวอย่างไร และในขณะเดียวกันก็จะได้รับความสามารถและความจำกัดเหล่านั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์เหมาะสมต่อไป
4. ช่วย让孩子มีการพัฒนาในทางสร้างสรรค์และรักษาไว้ในทางสร้างสรรค์นั้น ทั้งนี้เพราะว่าการเรียนแบบวิธีคิดค้นการเคลื่อนไหวนั้นเป็นกิจกรรมได้แก้ปัญหาการเคลื่อนไหวของร่างกายได้ด้วยตนเองอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้มีการสร้างสรรค์และรักษาไว้ซึ่งความสามารถเหล่านั้นในตัวเด็กได้เป็นอย่างดี
5. ช่วย让孩子เข้าใจประโยชน์ของการเคลื่อนไหวของส่วนต่างๆ ของร่างกายได้เป็นอย่างดี ทำให้สามารถนำประโยชน์ในการเคลื่อนไหวเหล่านั้นไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองต่อไป เช่น สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในทางนันทนาการในเวลาว่าง เป็นต้น

6. ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และมีความรู้สึกรักชอบการเคลื่อนไหว หรือออกกำลังส่วนต่างๆ ของร่างกาย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญมากในชีวิตความเป็นอยู่ของสังคม เมื่อสังคมปัจจุบันเต็มไปด้วยเครื่องผ่อนแรง การที่จะช่วยให้เด็กมีความรักในการเคลื่อนไหว หรือออกกำลังส่วนต่างๆ ของร่างกาย นับว่าเป็นส่วนสำคัญที่สุดทำให้เด็กได้เรียนและเข้าใจลักษณะและความหมายของการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายได้เป็นอย่างดี สามารถเรียกชื่อลักษณะการเคลื่อนไหวเหล่านี้ได้ถูกต้องต่อไป

พิชิต ภูติจันทร์ และธงชัย มาศสุพงศ์ (2531: 3) กล่าวว่า ผู้ใหญ่ทั้งหลายไม่ควรลืมว่า เสรีภาพในการเคลื่อนไหวเชิงเล่นของเด็กเป็นสิ่งจำเป็นอย่างแท้จริง และมีผลกระทบต่อการเรียนรู้เติบโตอย่างสร้างสรรค์ทั้งร่างกายและจิตใจของเด็กทีเดียว การศึกษาเรื่องการเคลื่อนไหวจำนวนมากแสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการทรงตัว (Balance) เร็วของจังหวะ (Rhythm) และความสอดคล้องประสานของอวัยวะต่างๆ ในการประกอบกิจกรรม (Coordination) มีผลกระทบต่อพัฒนาการทางอารมณ์ (Emotional) และพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก (Intellectual) ของเด็ก ดังนั้นเราจึงไม่ควรกดขี่หรือเก็บกักความต้องการเคลื่อนไหวตามธรรมชาติของเด็กเอาไว้ กลับควรที่จะส่งเสริมและช่วยกำกับทิศทางให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ซึ่งไม่ใช่เพียงความคล่องแคล่วว่องไวทางกายภาพ หรือความสง่างามหรือความแข็งแรง หรือการควบคุมอวัยวะต่างๆ ได้ดี เท่านั้น แต่รวมถึงพลังการนึกคิด จิตใจ ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการด้วย

จากที่กล่าวมาแล้วนั้นจะเห็นได้ว่าการเคลื่อนไหวพื้นฐานถือเป็นหัวใจเบื้องต้นของการเรียนรู้ เพราะธรรมชาติของเด็กส่วนมากมีความต้องการและชอบที่จะเคลื่อนไหว ซึ่งการเคลื่อนไหวเชิงเล่นของเล่นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างแท้จริง ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กด้วย

1.3 ประเภทของการเคลื่อนไหวพื้นฐาน

การเคลื่อนไหวเป็นการนำทักษะการเคลื่อนไหวตามธรรมชาติของมนุษย์มาประกอบจังหวะหรือเสียงของคนตรีเป็นการวางรากฐานการเคลื่อนไหวที่ถูกต้อง และการเคลื่อนไหวสามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

ซาโปรา และมิทเชล (Sapora; & Michell. 1961: 131) ได้แบ่งการเคลื่อนไหวออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การเคลื่อนไหวแบบพื้นฐาน (Fundamental Movements) หมายถึง การเคลื่อนไหวที่ต้องใช้กล้ามเนื้อใหญ่ของลำตัว เช่น ขา เช่น การเดิน การวิ่ง การกระโดด การว่ายน้ำ ฯลฯ เป็นการเคลื่อนไหวที่สามารถเห็นได้ทั่วไป และมีอิทธิพลต่อการทำงานของระบบต่างๆ ของร่างกาย เช่น ระบบย่อยอาหาร ระบบไหลเวียนโลหิต ระบบขับถ่าย ระบบหายใจ รวมทั้งอวัยวะอื่นๆ ที่จำเป็นต่อชีวิตและสุขภาพด้วย

2. การเคลื่อนไหวเสริม (Accessory Movements) หมายถึง การเคลื่อนไหวที่พัฒนาภายหลังจากการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน ส่วนมากต้องอาศัยทักษะที่ละเอียดอ่อน และไม่เกี่ยวข้องกับกล้ามเนื้อใหญ่เท่าใดนัก จึงไม่ค่อยมีผลต่อการทำงานของอวัยวะและระบบร่างกาย เช่น การพูด การพิมพ์ดีด การสืโวโกลิน เป็นต้น

แอนนาริโน (Annarino. 1973: 22) ได้จำแนกการเคลื่อนไหวตามลักษณะของการเคลื่อนไหวพื้นฐานไว้ดังนี้

1. การเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับร่างกาย (Body Manipulative)

1.1 การเคลื่อนไหวแบบไม่เคลื่อนที่ขั้นพื้นฐาน (Basic Locomotors) การเดิน การวิ่ง การกระโดด การคลาน เป็นต้น

1.2 การเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่ขั้นพื้นฐาน (Basic Non - Locomotors) การดัน การบิด การเหยียด เป็นต้น

2. การเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ (Object Manipulative)

2.1 การทำให้วัตถุที่อยู่นิ่งเคลื่อนที่ เช่น การขว้าง การตี

2.2 การหยุดวัตถุที่เคลื่อนที่ เช่น การรับ การหยุด เป็นต้น

การเคลื่อนไหวเบื้องต้นแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. การเคลื่อนไหวอยู่กับที่

2. การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่

3. การเคลื่อนไหวประกอบอุปกรณ์หรือวัตถุ

1. การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ (Non - Locomotor Movement) คือ การเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย เมื่ออยู่ ณ จุดใดจุดหนึ่ง ไม่เคลื่อนออกจากจุดนั้นเลย ได้แก่

การก้มตัว (Bending) คือการงอพับข้อต่อต่างๆ ของร่างกาย ที่จะทำให้อวัยวะส่วนบนเข้ามาใกล้กับส่วนล่าง

การยืดเหยียดตัว (Stretching) คือ การเคลื่อนไหวที่ตรงกันข้ามกับการก้มตัว โดยพยายามยืดเหยียดทุกส่วนของร่างกายให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

การบิดตัว (Twisting) คือ การเคลื่อนไหวร่างกายโดยการบิดลำตัวท่อนบนไปรอบๆ แกนตั้ง

การหมุนตัว (Turning) คือ การหมุนตัวไปรอบๆ ร่างกายมากกว่าการบิดตัว ซึ่งทำให้เท้าต้องหมุนไปด้วยข้างใดข้างหนึ่ง

การโยกตัว (Rocking) คือ การย้ายน้ำหนักจากส่วนหนึ่งของร่างกายไปยังอีกส่วนหนึ่ง โดยส่วนทั้งสองจะต้องแตะพื้นคนละครั้งสลับกัน

การแกว่งหรือหมุนเหวี่ยง (Swinging) คือ การเคลื่อนส่วนใดส่วนหนึ่งโดยหมุนรอบจุดใดจุดหนึ่งให้เป็นรูปโค้ง หรือวงกลม หรือแบบลูกตุ้มนาฬิกา เช่น การแกว่งแขน ขา ลำตัว

การเอียง (Swaying) คล้ายกับการโยก ส่วนโค้งจะเป็นการโค้งเข้าหาพื้น การเอียงนี้ จะไม่รู้สึกล้อคลายเหมือนกับการแกว่ง

การดัน (Pushing) คือ การเคลื่อนไหวโดยการดันมักจะเป็นการดันออกจากร่างกาย เช่น การดัน

การดึง (Pulling) คือ การเคลื่อนไหวที่ตรงกันข้ามกันกับการดัน คือ มักจะเป็นการดึงเข้าหาร่างกาย หรือดึงไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งโดยเฉพาะ

การสั่น (Shaking) คือ การเคลื่อนไหวที่มีการสั่นสะเทือนของส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย หรือทุกส่วน เช่น ในการเดินรำจะมีการจับมือเขย่า การแสดงออกของการตกใจ หรือการสั่นในการเดิน

2. การเคลื่อนไหวที่เคลื่อนที่ (Locomotor Movement) หมายถึง การเคลื่อนไหวที่ต้องเคลื่อนที่จากที่หนึ่งยังอีกที่หนึ่ง ได้แก่

การเดิน (Walk) คือ การเคลื่อนที่ตามจังหวะ โดยการก้าวเท้าสลับกันไปทิศทางใดก็ได้ เท้าที่เป็นหลักจะสัมผัสอยู่กับพื้นตลอดเวลา จนกว่าการถ่วงน้ำหนักตัวไปยังอีกเท้าหนึ่งจะ เสร็จสิ้น น้ำหนักตัวจะตกบนเท้าทั้งสองข้างเท่าๆ กัน ลำตัวตั้งตรงอยู่ในลักษณะสบายๆ ปล่อยแขนให้อยู่ตามธรรมชาติ การก้าวเท้าให้ก้าวเรื่อยๆ ไปตามจังหวะ การก้าวเท้าจะสั้นกว่าการเดินตามปกติ

การวิ่ง (Run) คือ การเคลื่อนที่ตามจังหวะโดยการก้าวเท้าสลับกันไปทิศทางใดก็ได้ โดยการถีบเท้าส่งตัวขึ้นพ้นจากพื้น เท้าทั้งสองจะลอยขึ้นจากพื้นพร้อมๆ กับการก้าวให้เรื่อยๆ ไปให้ใกล้กับพื้น

การกระโดด (Jump) คือ การสปริงตัวขึ้นจากพื้น แล้วลงพื้นด้วยเท้าทั้งสองข้าง

การกระโดดเขย่ง (Hop) คือ การสปริงตัวขึ้นจากพื้นแล้วลงสู่พื้นด้วยเท้าข้างใด ข้างหนึ่ง เพียงข้างเดียว

การวิ่งโหย่ง (Leap) คือ การทิ้งน้ำหนักตัวไว้บนเท้าหนึ่งแล้วสปริงตัวขึ้นจากพื้นด้วยเท้าเดิมนั้นสวิงฉีกเท้าออกไปข้างหน้าเพื่อจะรับน้ำหนักตัวในขณะที่ลงสู่พื้น

การวิ่งสลับเท้า (Skip) คือ การก้าวกระโดดเขย่งเว้นแต่จังหวะที่ใช้ในการกระโดด สลับเท้านั้นเร็วและเป็นจังหวะแบ่งก้าวเท้าซ้าย กระโดดเขย่งด้วยเท้าซ้ายและก้าวเท้าขวากระโดดเขย่งด้วยเท้าขวา

การลื่นไถล (Slide) คือ การก้าวเท้าออกไปข้างๆ แล้วลากเท้าขวาไปชิดเท้าซ้าย หรือ ลากเท้าซ้ายไปชิดเท้าขวา การลากเท้าไปชิดแต่ครั้งต้องไม่ให้เท้าพ้นจากพื้น และให้เข้ากับจังหวะดนตรี

การควบม้า (Gallop) คือ การเคลื่อนที่ไปข้างหน้าด้วยการก้าวแล้วตามชิดอีกเท้าหนึ่ง เข้าไปชิดเท้าหน้า เท้าเดิมจะนำหน้าอยู่เสมอ

ก้าวชิดก้าว (Two - Step) คือ การก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า ชิดเท้าไปหาเท้าซ้าย หักน้ำหนักตัวมาไว้ที่เท้าขวา ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้าอีกครั้ง - พัก - ทำซ้ำด้วยเท้าขวาชิดเท้าซ้ายไปหา (ก้าว - ชิด - ก้าว - พัก)

3. การเคลื่อนไหวประกอบอุปกรณ์หรือวัตถุ

การเคลื่อนไหวประกอบอุปกรณ์หรือวัตถุเป็นการทำให้เด็กได้มีการเคลื่อนไหว โดยใช้วัตถุหรืออุปกรณ์อย่างใดอย่างหนึ่งมาประกอบ การใช้อุปกรณ์ประกอบนี้จะช่วยให้เด็กได้มีการพัฒนาการในด้านการทำงานประสานกันระหว่างประสาทมือกับประสาทตา ประสาทเท้ากับตา และประสาทมือเท้าและตาดีขึ้นและตามปกติแล้ว เด็กจะมีความสนุกสนานกับการเคลื่อนไหวประกอบอุปกรณ์นี้มาก ฉะนั้นครูควรจัดวัสดุอุปกรณ์หรือวัตถุอื่นๆ ที่จะสามารถให้เด็กได้ใช้ในการประกอบการเล่นหรือการเคลื่อนไหวนี้ให้มากที่สุดอุปกรณ์ที่จะจัดหาได้ง่าย เช่น ถุงถั่ว ลูกบอลขนาดต่างๆ เชือก ห่วงยางขนาดใหญ่หรือห่วงยางธรรมดา เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งอุปกรณ์เหล่านี้จะเป็นอุปกรณ์ที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้มีประสบการณ์ในการเคลื่อนไหวได้อย่างดีและกว้างขวาง (วรศักดิ์ เพียรชอบ. 2527: 147-149) ภรณ์ คุรุรัตน์ (2526: 30-31) ได้ให้ข้อเสนอแนะการใช้อุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหวว่า อุปกรณ์ที่ใช้ควรจัดหาไว้อย่างเพียงพอและมีขนาดเหมาะสมและให้ความสัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวของเด็ก เพื่อที่จะกระตุ้นความคิด เพิ่มความสนุกสนานและทักษะการใช้อุปกรณ์ที่ถูกต้องจะช่วยให้เด็กมีความคล่องแคล่วและควบคุมการเคลื่อนไหวได้ดีขึ้น

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547: 110) จำแนกลักษณะการเคลื่อนไหวโดยใช้อุปกรณ์ดังนี้

1. การทำให้วัตถุที่อยู่นิ่งเคลื่อนที่ เช่น การขว้างลูกบอล ตีวงล้อ กิจกรรมนี้เด็กจะเป็นผู้กระทำกับวัตถุเป็นหลัก
2. การหยุดวัตถุเคลื่อนที่เป็นกิจกรรมของเด็กที่ฝึกให้เด็กรับหรือหยุดวัตถุที่กำลังเคลื่อนที่มาหา เช่น รับลูกบอล รับของที่โยนมา เป็นต้น
3. การเคลื่อนที่ไปพร้อมกับวัตถุ เช่น การอุ้มลูกบอลวิ่ง การวิ่งโยกสายรุ้ง เป็นต้น สิ่งที่เด็กได้รับและเรียนรู้จากกิจกรรมนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเข้าใจตนเองและผู้อื่น มิติสัมพันธ์ รวมถึงการวางตัว

สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่สนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว และชอบเคลื่อนไหวร่างกาย อยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น ควรจัดให้เหมาะกับวัยและตามความสนใจของเด็กด้วยการจัดบรรยากาศ และนำอุปกรณ์ต่างๆ มาใช้ประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ การช่วยเหลือ รู้จักการแก้ไขปัญหา และเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี จากการใช้อุปกรณ์ต่างๆ

1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวพื้นฐาน ทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาคั้งนี้คือ

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike's Law Learning) ซึ่งเน้นการเรียนรู้ที่สำคัญด้วยกฎ 3 ประการ ได้แก่

1.1 กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเด็กมีความพร้อมทั้งกายและใจ เกี่ยวกับร่างกาย (Physical) เพื่อเป็นการเตรียมกล้ามเนื้อและระบบประสาทให้สัมพันธ์กัน (Co - Ordination) และเพื่อเป็นการฝึกทักษะเกี่ยวกับทางจิตใจ (Mental) เป็นความพร้อมทางด้านสมองหรือสติปัญญา และควรคำนึงถึงความพร้อมในวัยต่างๆ ด้วยว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร เมื่อเด็กมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

1.2 กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) เด็กจะเรียนรู้จากการกระทำซ้ำๆ กันหลายๆ ครั้งนั่นเอง เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวและจังหวะเด็กจะเกิดทักษะในแบบต่างๆ ซึ่งทำให้ระบบประสาทและกล้ามเนื้อทำงานสัมพันธ์กันดี

1.3 กฎแห่งผล (Law of Effects) เด็กจะเรียนรู้ได้ดีขึ้นถ้าผลการกระทำนั้นเป็นไปในทางบวกหรือทางที่ดี ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความสนใจ เกิดทักษะ ทำให้เด็กมีความสนุกสนานและความพอใจ (เซาวลิต ภูมิภาค. 2532: 109 – 110; อ้างอิงจาก Thorndike. n.d.)

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget's Cognitive Development Theory) เพียเจต์ ถือว่าการให้เด็กได้สัมผัสวัตถุต่างๆ จะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ได้โดยเฉพาะในเด็กก่อนประถมศึกษา ซึ่งอาศัยการรับรู้เป็นสื่อในการกระตุ้นทางความคิดของเด็กจำเป็นต้องให้เด็กได้มีโอกาสเคลื่อนไหวและสัมผัสสิ่งต่างๆ ทฤษฎีเป็นประโยชน์ในการจัดเนื้อหาและกิจกรรมทางการเคลื่อนไหว โดยให้เด็กได้สัมผัสวัตถุต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวซึ่งจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2523: 69; อ้างอิงจาก Piaget. 1952)

1.5 พัฒนาการด้านร่างกายและการเคลื่อนไหวพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528: 57-58) กล่าวว่า เด็กอายุ 2-6 ขวบ ซึ่งอยู่ในวัยตอนต้นมีการพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่ (Locomotor) มากขึ้นเด็กกระโดด ปีนป่าย ฯลฯ รวมทักษะที่ใช้มือ เช่น การขว้าง การรับ เด็กวัยนี้ควรได้รับการส่งเสริมด้านการเคลื่อนไหวแบบต่างๆ อยู่เสมอ (Singer. 1976: 238) ในการส่งเสริมการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ ควรคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ดังนี้

อายุ 2-3 ขวบ เด็กสามารถเดินได้อย่างแข็งแรงมั่นคง เดินถอยหลังได้ ยืนขาเดียว โยนลูกบอลโดยใช้ข้อมือและแขน ทำท่าทางเคลื่อนไหว เมื่อได้ยินจังหวะเพลง วิ่งไปข้างหน้าได้คล่อง ใช้เท้าทั้งสองกระโดดอยู่กับที่ได้ เดินเขย่งเท้าได้

อายุ 3-4 ขวบ ขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้ ยืนขาเดียวได้นานขึ้น กระโดดขาเดียวได้ โยนลูกบอลระยะไกลได้ 1 เมตร รับลูกบอลด้วยมือทั้งสองข้าง แกว่งแขนและขาไปตามจังหวะเพลง

อายุ 4-5 ขวบ กระโดดสลับเท้า กระโดดข้ามสิ่งกีดขวางที่ไม่สูงนัก เดินต่อเท้าถอยหลัง ขว้างโยนบอลและรับลูกบอล รับลูกบอลกระดอนจากพื้น แสดงท่าทางเคลื่อนไหวตามจังหวะได้

อายุ 5-6 ขวบ เมื่อวิ่งอย่างรวดเร็ว สามารถหยุดได้ทันที รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นได้ด้วยมือทั้งสอง กระโดดขาเดียวไปข้างหน้า เดินต่อเท้าถอยหลังบนขอนไม้หรือบนกระดานแผ่นเดียว เดินตามจังหวะเพลงหรือตามจินตนาการ

อาจกล่าวได้ว่า เด็กปฐมวัยหรือเด็กก่อนวัยเรียน เป็นวัยที่เหมาะสมกับการฝึกการเคลื่อนไหว เพราะธรรมชาติของเด็กโดยทั่วไปมักจะชอบการเคลื่อนไหว จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนควรเข้าใจถึงพัฒนาการเหล่านี้ของเด็กและรู้หลักการจัดกิจกรรม เพื่อสามารถส่งเสริมให้เหมาะกับโครงสร้างของร่างกายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 หลักการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน

พวงทอง ไสยวรรณ (2530: 65) ได้เสนอเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวว่าควรได้กระจายอยู่ภายในห้อง และการเคลื่อนไหวเป็นไปตามธรรมชาติของเด็ก

1. ควรเริ่มการเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระไม่ควรมีระเบียบวิธีการที่ยุงยากนัก เช่น ให้เด็กได้กระจายอยู่ภายในห้องและการเคลื่อนไหวเป็นไปตามธรรมชาติของเด็ก

2. ครูควรให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ และเป็นไปด้วยความนึกคิดของเด็กเองซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

3. พยายามใช้สิ่งของที่อยู่กับใกล้ตัวเด็ก เศษวัสดุต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ เศษผ้า เศษเชือก ท่อนไม้ เมล็ดพืชมาเป็นอุปกรณ์ในการเคลื่อนไหว

4. ครูกำหนดสัญญาณนัดหมายในการเคลื่อนไหวต่างๆ หรือเมื่อเปลี่ยนท่าหรือหยุดให้เด็กได้ทราบเมื่อทำกิจกรรมทุกครั้ง
 5. ควรสร้างบรรยากาศอย่างอิสระในห้องที่จัดกิจกรรม จะช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกอบอุ่น เพลิดเพลิน
 6. ครูไม่ควรบังคับเด็กในการเข้าร่วมกิจกรรม เด็กที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมจะค่อยๆ เข้ามาร่วมกิจกรรมเอง
 7. หลังจากที่เด็กได้ทำกิจกรรมออกกำลังกายเคลื่อนไหวร่างกายแล้ว สิ่งสำคัญที่เด็กได้เรียนรู้อีกอย่างหนึ่งคือ การพักผ่อนหลังจากออกกำลังกายครูอาจให้เด็กนอนเล่นภายในห้องโดยไม่ต้องเคลื่อนไหวชั่วคราวหรือให้เด็กเล่นสมมติเป็นตุ๊กตา ครูอาจเป็นจังหวะช้าๆ ที่สร้างความรู้สึกให้เด็กอย่างพักผ่อน
 8. ครูต้องเตรียมจัดบทเรียนทุกครั้งให้เป็นที่น่าสนใจ เกิดความสนุกสนานและทำกิจกรรมนี้ทุกวันวันละ 15 - 20 นาที
- กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547: 114-115) ได้ให้ข้อเสนอแนะหลักการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้
1. กิจกรรมที่ครูให้เด็กกระทำต้องมีลักษณะสร้างสรรค์มากที่สุดแม้แต่จะเป็นกิจกรรมการเคลื่อนไหวอยู่กับที่
 2. กิจกรรมควรเริ่มต้นจากการเคลื่อนไหวร่างกาย โดยส่วนรวมก่อนแล้วจึงไปส่วนแขนขา ในขณะเดียวกันครูต้องสังเกตและสร้างความเชื่อมั่นให้กับเด็กเรียนรู้ร่างกาย และการเคลื่อนไหวของตนเอง
 3. ท่าทางของการเคลื่อนไหวต้องไม่ยุ่งยากให้กับเด็กเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับเด็ก แต่ต้องมีความหมายสำหรับเด็กในการเรียนรู้ โดยเฉพาะการพัฒนาและการสร้างสรรค์
 4. มีบริเวณและพื้นที่สำหรับเด็ก เพื่อให้เด็กมีความคล่องตัวในการเคลื่อนที่ร่างกายทั้งอยู่กับที่และเคลื่อนที่ เพื่อเด็กจะได้เรียนรู้พื้นที่รอบๆ ตัว รู้จักบริเวณรอบตัวบริเวณรอบข้าง การเคลื่อนไหวสอนให้เด็กเรียนรู้พื้นที่ (Space) สิ่งที่คุณครูควรสอนไม่ใช่สั่งให้เด็กยืน ณ ตำแหน่งที่คุณกำหนด แต่การเรียนรู้พื้นที่คือ สิ่งที่คุณบอกเด็กว่าให้หาพื้นที่ที่เด็กๆ กางแขน กว้าง แล้วไม่ชนเพื่อน การบอกเด็กเช่นนี้เป็นการสร้างให้เด็กเรียนรู้ตนกับพื้นที่ ที่สัมพันธ์กับเพื่อนนั่นคือรู้จักคำว่า Space
 5. ให้อิสระเด็กในการเคลื่อนไหวตามลักษณะของกิจกรรมการเคลื่อนไหวซึ่งอิสระนี้หมายถึง การให้เด็กทำตามเสียงดนตรีมากกว่าการทำตามเนื้อเพลงหรือทำตามคำสั่ง แต่ให้เด็กรู้จักการสังเกตว่า เมื่อไรควรเคลื่อนไหวและเมื่อไรควรหยุดด้วยตัวของตัวเอง

ข้อควรคำนึงในการจัดกิจกรรม

สุมนา พานิช (2531: 59) การนำกิจกรรมเคลื่อนไหวมาสอนเด็กนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความเข้าใจลักษณะพิเศษเฉพาะของเด็กในวัยนี้เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวคือ

1. เด็กวัยนี้กล้ามเนื้อส่วนใหญ่มักเจริญเติบโต โดยเฉพาะส่วนแขน ขา ลำตัว การสอนกิจกรรมควรหนักไปในการใช้กล้ามเนื้อส่วนใหญ่นี้ เช่น ส่วนแขนและขา
2. ความสนใจของเด็กวัยนี้มีต่อสิ่งใดในระยะเวลาอันสั้น เกณฑ์เฉลี่ยระยะเวลาความตั้งใจ สนใจของเด็ก เป็นดังนี้

เด็กวัย 3 ขวบ มีระยะเวลาตั้งใจ สนใจอยู่ประมาณ 9 นาที

เด็กวัย 4 ขวบ มีระยะเวลาตั้งใจ สนใจอยู่ประมาณ 11 นาที

เด็กวัย 5 ขวบ มีระยะเวลาตั้งใจ สนใจอยู่ประมาณ 15 นาที

3. เด็กวัยนี้ชอบทำตามใจตนเอง การเล่นเกมกลุ่มมักไม่เกิน 7 คน กิจกรรมที่สอนจึงควรให้มีทั้งเล่นตามลำพัง หรือแบ่งกลุ่มเล็กๆ 4-7 คน

สรุปจะเห็นได้ว่าแนวทางในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานนั้นจะต้องคำนึงถึงตัวเด็กและเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถของตนเอง การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนจะช่วย让孩子รู้สึกอบอุ่นเพลิดเพลิน และสนุกสนาน ตลอดจนส่งเสริมทักษะทางสังคม ให้เด็กได้อีกด้วย

1.7 ลำดับขั้นในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย

พวงทอง ไสยวรรณ (2530: 145 - 150) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัยประสบผลสำเร็จ มีคุณค่าและเด็กได้รับความสนุกสนานมาก ถ้าครูมีการวางแผนการจัดกิจกรรมที่ดี ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวแต่ละครั้งควรมีดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นอบอุ่นร่างกาย (วอร์ม) อาจทำได้โดยครูให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น เอียงคอ โยกหน้า โยกหลัง หมุนหัวไหล่ ให้เข้ากับจังหวะเพลงในขั้นตอนนี้ครูอาจให้เด็กยืนอิสระไม่ต้องอยู่ในแถวหรืออาจให้เด็กเคลื่อนไหวไปไหนมาไหนได้ให้เข้ากับจังหวะเพลง

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติตามคำสั่ง ขั้นนี้เป็นการสอนตามที่ครูตั้งจุดมุ่งหมายไว้ ซึ่งอาจจะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการฟังสัญญาณ การใช้จินตนาการ การเรียนรู้จังหวะ การทรงตัว การบริหารร่างกาย ฯลฯ ขั้นนี้ครูจะเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการที่จะพูดหรือหาวิธีที่让孩子ได้เคลื่อนไหวร่างกายเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อต่างๆ ของเด็ก ขั้นการสอนขั้นนี้อาจจะใช้สื่อต่างๆ มาเป็นเครื่องเร้าที่จะ让孩子เคลื่อนไหวได้ เช่น อาจใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ ห่วง ไม้ไผ่ แท่งไม้ เชือก หรืออาจจะไม่ใช้สื่อประกอบการเคลื่อนไหวเลยก็ได้

ขั้นที่ 3 เกมการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวทุกครั้งควรจบลงด้วยกิจกรรมที่สนุกสนานประทับใจเด็ก กิจกรรมนั้นอาจมีการแข่งขันกันบ้าง กิจกรรมที่เหมาะสมควรเป็นเกมหรือการเล่นสั้นๆ ที่มีเกณฑ์หรือกติกาที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก

นอกจากนี้ เยาวพา เดชะคุปต์ (2525: 155) ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับครูว่า

1. ให้โอกาสและเนื้อที่เด็กได้เคลื่อนไหว
2. สังเกตการเคลื่อนไหวและจังหวะของเด็กให้เด็กได้เคลื่อนไหวขณะที่ครูเล่นเครื่องดนตรี เช่น เปียโน เล่นเครื่องเล่นดนตรี หรือตบมือตามจังหวะ
3. ช่วย让孩子เปลี่ยนแปลงตามจังหวะการเคลื่อนไหวตามจังหวะของตนเอง เป็นการเคลื่อนไหวตามที่ครูเคาะ
4. ครูเคาะจังหวะลักษณะต่างกัน ให้เด็กเคลื่อนไหวตาม เช่น ช้า - เร็ว ดัง - ค่อย ฯลฯ
5. เล่นเพลงต่างๆ แล้วให้เด็กได้ตอบโดยให้จังหวะนั้นสมำเสมอและง่ายต่อการรับฟัง ควรให้เด็กได้มีโอกาสฟังดนตรีและจังหวะก่อนทุกครั้ง แล้วจึงให้เด็กเคลื่อนไหวหรือทำท่าทางประกอบ โดยคิดว่าจะทำท่าทางประกอบอย่างไรด้วยตนเอง ท่าทางที่เด็กเคลื่อนไหวประกอบดนตรี ได้แก่ การเดินตามจังหวะ การวิ่ง การกระโดด การเขย่งก้าวกระโดด การหมุนตัว การควมบ้า ฯลฯ
6. อย่าคาดหวังว่าเด็กทุกคนจะตอบสนองหรือทำท่าทางเหมือนกัน โดยครูควรเข้าใจว่า
 - 6.1 เด็กบางคนอาจแสดงท่าตามลำพัง หรือในกลุ่มเด็กๆ
 - 6.2 การเคลื่อนไหวบางชนิด เช่น การกระโดดต้องอาศัยการควบคุมกล้ามเนื้อมากกว่ากิจกรรมอื่นๆ เด็กอายุ 4-5 ขวบ เพียงบางคนเท่านั้นที่จะทำได้ ดังนั้นจึงควรให้อิสระแก่เด็กได้เลือกแสดงท่าทางตามที่เขาต้องการ

สรุปลำดับขั้นกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานมีส่วนสำคัญในการเตรียมความพร้อมของร่างกาย โดยเด็กได้ใช้ทุกส่วนของร่างกายในการเคลื่อนไหวและการปฏิบัติตามข้อตกลง นอกจากนี้เด็กจะได้รับความสุขและความสนุกสนานแล้ว เด็กได้ทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้นด้วย

1.8 บทบาทครูในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย

เยาวพา เดชะคุปต์ (2525: 155) ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับครูว่า

1. ให้โอกาสและเนื้อที่เด็กเคลื่อนไหว
2. สังเกตการณ์เคลื่อนไหวและจังหวะของเด็กให้เคลื่อนไหวในขณะที่ครูเล่นเครื่องดนตรีเช่น เล่นเปียโน เล่นเครื่องดนตรี หรือตบมือตามจังหวะ
3. ช่วย让孩子เปลี่ยนแปลงจังหวะการเคลื่อนไหวตามจังหวะของตนเองเป็นการเคลื่อนไหวตามครูเคาะ

4. ครูเคาะจังหวะลักษณะต่างๆ ให้เด็กเคลื่อนไหวตาม เช่น เร็ว - ช้า ดัง - ค่อย ฯลฯ
5. เล่นเพลงต่างๆ แล้วให้เด็กเคลื่อนไหวโต้ตอบ โดยให้จังหวะนั้นสม่ำเสมอและกึ่งายต่อการรับฟัง ควรให้เด็กมีโอกาสฟังดนตรีและจังหวะก่อนทุกครั้ง แล้วจึงให้เด็กได้เคลื่อนไหวทำท่าทางประกอบดนตรี ได้แก่ การเดินตามจังหวะ การวิ่ง การกระโดด การเขย่ง ก้าว การหมุน การควมบ้า ฯลฯ
6. อย่าคาดหวังว่า เด็กทุกคนจะตอบสนองหรือทำท่าเหมือนกัน โดยครูเข้าใจว่าเด็กบางคนอาจชอบแสดงท่าทางตามลำพังหรือในกลุ่มเล็กๆ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528: 3) ได้กล่าวว่าครูควรมีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน ดังนี้

1. สนับสนุนให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. ครูควรจะช่วยสร้างบรรยากาศที่จะช่วยให้เด็กมีความมั่นใจในการเล่น กล้าแสดงออก และมีความสุขสนุกสนาน
3. ไม่ควรชี้แนะเด็กในเรื่องความคิดมากเกินไป แต่ควรพูดในเชิงเสนอแนะเมื่อเด็กบางคนยังคิดไม่ออก
4. ก่อนที่กิจกรรมจะสิ้นสุดลง ครูควรให้เด็กพักผ่อนนิ่งๆ อย่างน้อย 2 นาที โดยให้เด็กนั่งหรือนอนลงถ้าพื้นสะอาด ให้เด็กอยู่ในที่ที่นิ่งไม่เคลื่อนไหวสักครู่ จะเป็นการพักผ่อนหลังจากออกกำลังกาย
5. ควรจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ วันละไม่น้อยกว่า 15 - 20 นาที
6. ในระยะแรกควรให้เด็กออกมาร่วมกิจกรรมทีละกลุ่มๆ ละไม่เกิน 10 คน แต่ในระยะต่อไปเมื่อเด็กเข้าใจสัญญาณกิจกรรมและอาจเพิ่มจำนวนเด็กมากขึ้น
7. ครูควรจะใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ สัมพันธ์กับทักษะทางคณิตศาสตร์ เช่น ได้ยินสัญญาณ “หยุด” ครูสั่งให้เด็กจับกลุ่ม จำนวน 3 คน

อาจกล่าวได้ว่า ขณะดำเนินกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน ครูควรเอาใจใส่ สนใจสังเกต และศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กทุกคน ด้วยการให้กำลังใจ ไม่เร่งรัดให้เด็กแสดงออก พยายามดึงความสนใจให้เด็กกล้าแสดงตัว และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การช่วยเหลือเพื่อนหยิบอุปกรณ์ต่างๆ การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี และการกล้าแสดงออกโดยการมอบสปรตากับบุคคลในขณะทีพูดและทำกิจกรรม

1.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย งานวิจัยในต่างประเทศ

โคแกน (Kogan. 1982: 166) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวต่อการส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทางด้านพลศึกษาจะมีประโยชน์แก่เด็กประถม ซึ่งถ้าเริ่มต้นได้เร็วเท่าใด เด็กก็จะได้รับผลมากเท่านั้น แต่ไม่มีการยืนยันว่าการเคลื่อนไหวจะส่งผลต่อสมองส่วนกลางหรือไม่ ดังนั้นผลการจัดกิจกรรมดังกล่าวยังอยู่บนพื้นฐานที่ไม่มั่นคงพอที่จะอธิบายว่า การเคลื่อนไหวสามารถใช้ในการบำบัดความไม่ปกติทางสติปัญญาได้ ซึ่งอาจจะสรุปเกี่ยวกับโปรแกรมได้ว่าการเคลื่อนไหวควรใช้สัมพันธ์กับทักษะทางกลไกและเนื้อหาสาระรวมทั้งทักษะทางสังคมซึ่งหากเด็กได้รับการส่งเสริมด้านการเคลื่อนไหวอย่างเต็มที่ก็จะสามารถช่วยเด็กได้เป็นอย่างดี

หวาง (Hwang. 1987: 190) ศึกษาเพื่อทำการทดสอบประสิทธิภาพของการเคลื่อนไหวและกระตุ้นทางดนตรีที่ใช้ในโปรแกรมศิลป์ ในด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์ทางศิลปะ ของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีการออกแบบโดยการผ่านการเคลื่อนไหวหรือละครเชิงสร้างสรรค์มากระตุ้นความคิดของเด็ก เปรียบเทียบกับการกระตุ้นทางศิลปะด้วยการสอนแบบเต็มโดยใช้การตั้งคำถามทางภาษา ผลจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า การกระตุ้นด้วยการเคลื่อนไหวในบทเรียนศิลปะมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับการตั้งคำถามทางภาษา

คาริซ (Calitz. 1988: 17) ศึกษาถึงศักยภาพและปัญหาของการใช้ภาษาของเด็กระหว่างการเตรียมกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นการศึกษาสำรวจบริเวณการเคลื่อนไหวในขณะที่เด็กสำรวจ และเคลื่อนไหวในบริเวณต่างๆ และค้นหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นประโยชน์ของการที่เด็กได้เคลื่อนไหวนั้น ส่งผลดีต่อพัฒนาการและการเจริญเติบโตของเด็ก และคาริซได้ศึกษาของการสื่อความหมายระหว่างครูกับเด็กนักเรียนในขณะการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหว ทั้งนี้เพื่อพยายามทำให้มีประสิทธิภาพและสามารถที่จะทำให้เด็กมีส่วนร่วม เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการศึกษาดังกล่าวใช้วิธีการสร้างรูปแบบการสอน รูปแบบนี้เป็นลักษณะของการสอนแบบไม่เป็นทางการซึ่งแยกการสำรวจและค้นพบตามแนวของการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา ซึ่งต้องอาศัยบทบาทของครูเป็นสำคัญ และให้การเสนอแนะปัญหาและข้อบกพร่องที่จะต้องแก้ไข และปรับปรุงให้ดีขึ้นในสถานการณ์ทดลองจัดที่โรงเรียนอนุบาล

งานวิจัยในประเทศ

สุนทรี สราญชาติ (2533: 56-59) ได้ศึกษารูปแบบของการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหว และจังหวะที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหว และจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน ซึ่งประกอบไปด้วยการรู้จักส่วนต่างๆ ของร่างกาย การฝึกจังหวะการใช้เนื้อที่ระดับและทิศทาง มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์

ศรีสุดา คัมภีร์ภัทร (2534: 85-86) ได้ศึกษาพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์และพัฒนา ด้านความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้น องค์ประกอบพื้นฐาน พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้น องค์ประกอบพื้นฐาน มีพัฒนาการทักษะคณิตศาสตร์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการ เคลื่อนไหวตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ส่วนการ พัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านการเปรียบเทียบและด้านความเชื่อมั่นในตนเองนั้นแตกต่างกัน

เยาวนา ดลแมน (2535: 74) ได้ศึกษาผลการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการกิจกรรม เคลื่อนไหวและจังหวะกับกิจกรรมในวงกลมกับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะและการจัดกิจกรรม ในวงกลมตามแผนการจัดประสบการณ์ก่อนประถมศึกษาชั้นเด็กเล็กของสำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ มีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน กล่าวคือ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ แบบบูรณาการ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะและกิจกรรมในวงกลมมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะและการจัดกิจกรรมในวงกลมตามแผนการ จัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษาแห่งชาติ

นิรัตน์ กรองสะอาด (2535: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและ จังหวะที่เน้นเทคนิคในการสื่อความหมายที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นเทคนิคในการสื่อความหมายมีค่าคะแนนเฉลี่ย ของความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผน การจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษาชั้นเด็กเล็ก ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติกระทรวงศึกษาธิการ

ขวัญแก้ว ดำรงค์ศิริ (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการจัดใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหว และจังหวะโดยเน้นจุดประสงค์ที่มีต่อความพร้อมทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัย ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ โดยเน้นจุดประสงค์มีความพร้อมทางด้านร่างกาย มากกว่าเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนัก คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานสามารถส่งเสริมทักษะด้านต่างๆ ได้ เช่น การปรับตัวในสังคม ความคิดสร้างสรรค์ และเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระซึ่งเหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็กปฐมวัย

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

2.1 ความหมายของกลุ่มและกิจกรรมกลุ่ม

กัลลี (Gulley. 1960: 62-63) กล่าวว่า กลุ่มมีความหมายลึกซึ้งกว่าการที่บุคคลมารวมกันเท่านั้น กลุ่มต้องประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการ คือ

1. มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และวัตถุประสงค์นั้นจะต้องสนองความต้องการของสมาชิกแต่ละคนด้วย
2. ผลของการทำงานเกิดจากความร่วมมือของสมาชิกทุกคนภายในกลุ่ม
3. มีการสื่อสารทางวาจา หรือมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง

ซัลลิแวน (ศุภาวดี บุญญวงษ์. 2527: 2; อ้างอิงจาก Sullivan. 1958) อธิบายลักษณะกิจกรรมกลุ่มหรือการทำงานเป็นกลุ่ม หมายถึง การทำงานที่สมาชิกในกลุ่มมีการวางแผนร่วมกันกับผู้นำกลุ่ม และผู้นำกลุ่มจะทำหน้าที่ประสานงานและให้คำปรึกษาแก่กลุ่ม สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความรับผิดชอบร่วมกัน และมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ บรรยากาศในกลุ่มมีความเป็นกันเอง เป็นมิตรต่อกันและมีความเป็นประชาธิปไตย

เชสเตอร์ (กลินแก้ว มาตา. 2541: 39; อ้างอิงจาก Chester. 1972) กล่าวว่า กลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปไม่จำกัดจำนวน แต่ไม่ถึงกับมีจำนวนมากเกินไป คนที่มารวมกันเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อจุดมุ่งหมายบางอย่างร่วมกัน

เคมปี (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. 2542: 3; อ้างอิงจาก Kemp. 1970) กล่าวว่า กลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมกัน มีปฏิสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน มีความพอใจ มีการยอมรับและเคารพในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและมีความรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ในกลุ่ม

ชไมมน ศรีสุรภักษ์ (2540: 27) กลุ่มและกิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การที่สมาชิกในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์กันโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันร่วมมือกันวางแผนและทำงานตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ในรูปแบบของการยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การเป็นผู้นำผู้ตาม การพึ่งพาอาศัยกัน และประเมินทบทวนผลงานที่ทำร่วมกัน

จากที่นักการศึกษากล่าวมา สรุปได้ว่า กลุ่มและกิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน มีการพึ่งพา อาศัยกัน การวางแผนดำเนินการ การทบทวนผลการกระทำโดยสมาชิกในกลุ่มจะมีการร่วมมือกัน การช่วยเหลือกัน การยอมรับและเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันและรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

2.2 ความสำคัญของกิจกรรมกลุ่ม

ชอร์ว (วิจิตรา ชนะกุล. 2539: 29 - 30; อ้างอิงจาก Shaw. 1971) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มมีความสำคัญ ส่งเสริมทักษะที่จำเป็นหลายด้าน ดังนี้

1. ทักษะทางสังคม (Social Skill) เป็นทักษะที่ช่วยให้อยู่ร่วมกัน และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น เช่น ทักษะการเป็นผู้ให้และผู้รับ การควบคุมตนเอง การยอมรับความสามารถของตนเองและผู้อื่น
2. ทักษะในการศึกษาค้นคว้า (Study Skill) เป็นทักษะเน้นการค้นคว้าหาความรู้ เช่น ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล การพูด การฟัง การรายงาน ฯลฯ
3. ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skill) เป็นทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะด้าน การวิพากษ์วิจารณ์ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีเหตุผล
4. ทักษะในการทำงานกลุ่ม (Group Work Skill) เป็นทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ทักษะในการวางแผน การเป็นผู้นำแสดงความคิดเห็นด้วยการอภิปราย การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

โรเจอร์ (เยาวพา เดชะคุปต์. 2536: 36, 105; อ้างอิงจาก Rogers. n.d.) กล่าวเน้นว่าการเรียนรู้ที่ดีที่สุดจะเกิดจากการที่บุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป จะมารวมกลุ่มพบปะกันโดยตรงไปตรงมา (Encounter Group) นั่นคือการจัดกิจกรรมกลุ่มย่อยเด็กจะมีโอกาสพัฒนาทักษะที่สำคัญบางประการ ได้แก่ การฟัง การพูด การแก้ปัญหา การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล การเป็นผู้นำ ผู้ตาม การทำตามกฎเกณฑ์ การทำตามข้อตกลงที่กลุ่มเลือก เด็กจะรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และเกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน

ทิสนา แชมมณี และคณะ (2536: 80) กล่าวถึง การที่ให้โอกาสเด็กเล่นและทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับผู้อื่นโดยเฉพาะเด็กด้วยกัน เด็กจะเกิดการเรียนรู้ทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เด็กได้รับการถ่ายทอดมารยาทและกติกาทางสังคม เกิดสำนึกความรับผิดชอบต่อสมาชิกคนอื่นๆ ในสังคม

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542: 4) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่มจะเริ่มขึ้นนับตั้งแต่มีบุคคล 2 คน ขึ้นไป มาทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เดียวกัน เมื่อมนุษย์เข้ามาเข้าร่วมกลุ่มกันก็จะเกิดเป็นบทบาทของกลุ่มขึ้นมา ทั้งนี้เพราะกลุ่มมีอิทธิพลอยู่ในตัวของมันเอง อิทธิพลของกลุ่มสามารถที่จะขัดเกลาลักษณะท่าทีของสมาชิกในกลุ่มให้แปรเปลี่ยนไปได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการในกลุ่ม เช่น คุณภาพของสมาชิกในกลุ่ม ความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน ตลอดจนระเบียบปฏิบัติที่รัดกุมเหมาะสม นอกจากนี้การทำงานร่วมกันยังก่อให้เกิดพลังในการทำงาน เพราะงานที่ยากและปริมาณมากก็สามารถที่จะทำให้สำเร็จได้โดยง่ายและรวดเร็ว ซึ่งโดยปกติงานลักษณะดังกล่าว ถ้าต่างคนต่างทำก็จะสำเร็จได้โดยยาก หรือถ้าสำเร็จได้ก็อาจล่าช้าและไม่ดีเท่าที่ควร

สรุปได้ว่า ความสำคัญของกิจกรรมกลุ่มเป็นการเรียนรู้ที่ดี เปิดโอกาสให้บุคคลได้อยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกับผู้อื่น การที่เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นการพัฒนาทักษะหลายประการ ได้แก่ การฟัง การพูด การแก้ปัญหา การทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม การเรียนรู้จากกลุ่มจะส่งผลต่อการเกิดสำนึกรับผิดชอบต่อสมาชิกในกลุ่ม และสังคมต่อไป

2.3 ลักษณะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มของเด็กปฐมวัย

ซัลลิแวน (ศุภาวดี บุญญวงษ์, 2527: 2; อ้างอิงจาก Sullivan, 1958: 7) ได้อธิบายลักษณะของกิจกรรมกลุ่มไว้ ดังนี้

1. สมาชิกวางแผนร่วมกับผู้นำกลุ่ม
2. สมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบต่องานกลุ่มร่วมกัน
3. สมาชิกทุกคนได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานกลุ่มได้อย่างเต็มที่ บรรยากาศภายในกลุ่มมีความเป็นกันเอง เป็นมิตรต่อกัน และมีความเป็นประชาธิปไตย

ผกา บุญเรือง (2525: 28) กล่าวว่า การทำงานกลุ่ม (Group Work) หมายถึง การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน มีการนำเอาประสบการณ์มาวางแผนและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามต้องการของสมาชิก และมีผลผลิตของกลุ่ม

ศุภาวดี บุญญวงษ์ (2527: 2) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม (Group Work) หมายถึง การร่วมกันวางแผน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสมาชิกต่อสมาชิกภายในกลุ่ม หรือสมาชิกต่อกลุ่ม หรือกลุ่มต่อสมาชิก ซึ่งมีผู้นำกลุ่มที่ได้รับการฝึกฝนมาอย่างดี ช่วยส่งเสริม สนับสนุนให้สมาชิกมีการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกได้พัฒนาบุคลิกภาพที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานกลุ่ม ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม และกลุ่มประสบผลสำเร็จในการทำงานครั้งนั้นๆ ด้วย

จากเอกสารที่ได้ศึกษามา ลักษณะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน มีการวางแผน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม มีการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม สมาชิกทุกคนรับผิดชอบงานกลุ่มร่วมกันเพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จในการทำงาน

2.4 แนวการจัดกิจกรรมกลุ่มสำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ต้องมีรูปแบบที่หลากหลาย มีทั้งกิจกรรมเป็นรายบุคคล และกิจกรรมกลุ่ม ทั้งนี้ต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กๆ และในขั้นนี้ต้องมีผู้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมกลุ่มของเด็ก ไว้ดังนี้

ซีเฟลท์ (Seefeldt, 1980: 7-11) กล่าวว่า เด็กวัย 5 ปี จะเริ่มเข้าร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่ จาก 2 คน เป็น 5 คน เพราะเริ่มเข้าใจ และยอมรับความสำคัญของผู้อื่น คล้อยตามผู้อื่น ทะเลาะกับเพื่อนน้อยลง

สุทธาภา ไชติประดิษฐ์ (2537: 25) สรุปว่า การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มย่อยควรมีสมาชิกประมาณ 5-7 คน เพราะธรรมชาติของเด็กจะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ทำให้เด็กไม่เข้าใจบทบาทของตนและผู้อื่น การแบ่งเด็กเป็นกลุ่มย่อยทำให้เขามีโอกาสดูแลการเปลี่ยนแปลง และกระบวนการกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกได้ง่ายกว่ากลุ่มใหญ่ และมีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนได้เต็มที่

เด็กอายุ 4-5 ปี จะชอบเล่นเป็นกลุ่มมากขึ้น มีการแบ่งปันของเล่น กระตือรือร้นในการสร้างสัมพันธ์กับบุคคลรอบตัว เด็กวัยนี้จะรู้จักการรับ การให้ การแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น ชอบออกความเห็นในเรื่องต่างๆ (คณะกรรมการกองทุนศาสตราจารย์ ดร.อุบล เรียงสุวรรณ, 2539: 58)

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2540: 6) ได้กล่าวว่า การดำเนินกิจกรรมผู้สอนควรคำนึงถึงการให้เด็กเป็นผู้ริเริ่ม ซึ่งอาจเริ่มขึ้นจากการวางแผนก่อนลงมือกระทำกิจกรรม ขั้นทำกิจกรรม เด็กมีโอกาสประสบความสำเร็จ โดยเด็กทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่

สรุปได้ว่า แนวการจัดกิจกรรมกลุ่มสำหรับเด็กปฐมวัย ต้องให้เหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก เด็กจะเริ่มเล่นเป็นกลุ่มเล็กๆ ในการจัดกิจกรรมกลุ่มให้เด็กควรมีสมาชิกในกลุ่ม ประมาณ 5-7 คน ซึ่งต้องให้เด็กได้เป็นผู้ริเริ่ม โดยเริ่มต้นจากการวางแผนร่วมกัน และทำงานตามแผนที่วางไว้ด้วยกันจนประสบความสำเร็จในการทำงานร่วมกัน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม งานวิจัยต่างประเทศ

โรเจอร์ส (เพียงจิต โรจน์ศุภรัตน์. 2531: 36; อ้างอิงจาก Rogers. 1970: 12-122) กล่าวอ้างถึงผลงานวิจัยของกิบบ์ (Gibb) ที่พบว่าการทำงานกิจกรรมร่วมกับกลุ่มจะให้ผลส่งเสริม ทางด้านจิตวิทยามาก จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ ทางด้านความรู้สึกมีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ยอมรับตนเอง พัฒนาในเรื่องของคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง และมีความมั่นคงยิ่งขึ้น ในด้านทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น ได้แก่ การใช้อำนาจน้อยลง มีการยอมรับผู้อื่นมากขึ้น และมีความรู้สึกพึงพอใจซึ่งกันและกัน เชื่อในความสามารถของบุคคล มีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่ม

เพ็ตตี้ (Petty. 1994: 4) ศึกษาการเข้ากลุ่มและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีต่อกันของเด็กปฐมวัย ใช้เวลาในการศึกษา 8 เดือน โดยสังเกตในขณะที่เด็กเล่น ทำกิจกรรมกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มีทักษะกระบวนการทางสังคม (Process Social Skill) และแบบแผนการติดต่อสื่อสารทางภาษา (Verbal Communication Strategies) จะเป็นที่ยื่นชมและยอมรับจากเพื่อน เมื่อพวกเขาจะเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

แมรี่ (Mary. 1981: 4603) ได้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ของเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนในแง่ของความถี่ของพฤติกรรมและระยะเวลาของการปฏิสัมพันธ์และวิธีการเข้ากลุ่มเพื่อน รวมทั้งความรู้และการเข้ากลุ่มไม่ได้ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 4 ปี จำนวน 40 คน เป็นชาย 20 และหญิง 20 คน วิจัยศึกษาใช้เทคนิคสังคมมิติบันทึกพฤติกรรมขณะเด็กเล่น ด้วยวิดีโอเทปคนละ 1 นาที แล้วนำมาตีความ จากนั้นนำมาจัดเป็นประเภทพฤติกรรม ผลการวิจัยปรากฏว่า เด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนมาก มีปฏิสัมพันธ์มากกว่าใช้เวลาในการปฏิสัมพันธ์ยาวนานกว่าเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนน้อย เด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนจะใช้พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์หลายวิธี และวิธีการที่เข้ากลุ่มแล้วไม่ได้ผลน้อยกว่าเด็กที่มีความสามารถน้อยกว่าและใช้พฤติกรรมทางบวกมากกว่า ส่วนเด็กที่มีความสามารถน้อยกว่าจะมีวิธีการทางลบมากกว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญของวิธีการที่ใช้ในการเข้ากลุ่มเพื่อนในแง่ของวิธีการทางลบกับวิธีการที่ไม่ได้ผล

งานวิจัยในประเทศ

ทองคำ บุญประเสริฐ (2534: 131-136) ศึกษาการทดลองใช้วิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาความสามารถทางสติปัญญาและความสามารถทางสังคมของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า 1) เด็กก่อนประถมศึกษาที่ได้รับการสอนโดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีความสามารถทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) เด็กก่อนประถมศึกษาที่มีระดับอายุต่างกัน เมื่อได้รับการสอนด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ความสามารถทางสติปัญญาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

สุดทิพย์ ภูพานิช (2536: 57-58) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมในวงกลมเป็นกลุ่มย่อยที่มีต่อความสามารถในการรับรู้ การเข้าใจทัศนะของผู้อื่นของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมเป็นกลุ่มย่อย มีพัฒนาการด้านความสามารถในการรับรู้ และเข้าใจทัศนะของผู้อื่นเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่ให้เด็กทั้งชั้นทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่ พบว่า มีพัฒนาการด้านความสามารถในการรับรู้ และเข้าใจทัศนะของผู้อื่นเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จิตรา ชนะกุล (2539: 63-65) ได้ศึกษาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย มีพัฒนาการของความมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อยมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ การรู้จักเวลา ความซื่อสัตย์ ความอดทน อดกลั้น ความเชื่อมั่นในตนเอง และความเป็นผู้นำผู้ตามสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นว่า การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการและความต้องการทางสังคมของเด็กปฐมวัยรูปแบบหนึ่งคือ การจัดกิจกรรมกลุ่ม เด็กอายุ 4-5 ปี จะมีการช่วยเหลือ แบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ มีลักษณะเป็นผู้นำผู้ตาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ประนีประนอมกัน ร่วมมือกัน จึงควรจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมลักษณะพฤติกรรมเหล่านี้

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

3.1 ความหมายพัฒนาการทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของ “สังคม” ไว้หลากหลายความหมายดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528: 220) ได้กล่าวว่า พัฒนาการทางสังคม หมายถึง การพัฒนาความสามารถในการแสดงออกของมนุษย์ให้สอดคล้องกับแบบแผนและเป็นที่ยอมรับของสังคม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วิณี ชิตเชิดวงศ์ (2537: 169) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคมไว้ว่า พัฒนาการทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่ตนเองอยู่ได้เป็นอย่างดี สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมรอบตัวตนเองได้ เป็นพฤติกรรมที่เด็กสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของบุคคลแต่ละคนมีรากฐานมาจากวัยทารกและวัยเด็กตอนต้น

นภเนตร ธรรมบวร (2540: 97) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พัฒนาการทางสังคม หมายถึง การเรียนรู้ทักษะในการปฏิสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อน รวมตลอดถึงความสามารถในการตอบสนองทางสังคมต่างๆ เช่น มารยาทในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การเลือกใช้คำพูดที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ นอกจากนี้ยังรวมถึงความสามารถในการเข้าใจในสถานการณ์ อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น การแก้ปัญหาต่างๆ และบทบาทสังคม

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2545: 10) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคมไว้ว่า พัฒนาการทางสังคม หมายถึง พัฒนาการเรียนรู้ทางสังคมจากความรู้สึกผูกพันใกล้ชิดภายในครอบครัวที่พึงพาตนเอง และการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2546: 127) ได้กล่าวว่า พัฒนาการทางสังคมเป็นพัฒนาการของความสามารถแสดงพฤติกรรมต่อบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องกับแบบแผนสังคมยอมรับได้ พฤติกรรมแสดงออกจะบ่งบอกให้เห็นถึงเจตคติและค่านิยมเฉพาะตนบุคคลคนนั้น

ดังนั้น พัฒนาการทางสังคมเป็นการพัฒนาความสามารถในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล เพื่อเรียนรู้และปรับตัวให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับ ให้ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.2 ความสำคัญของทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

สุชุมล เกษมสุข (2535: 10-11) กล่าวว่า ทักษะทางสังคมเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญต่อมนุษย์ เพราะมนุษย์ไม่สามารถอยู่ตามลำพังได้ ต้องมีเพื่อนมีกลุ่มสังคม ต้องดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน ตั้งแต่สังคมครอบครัวขยายออกไปเป็นสังคมใหญ่ ทุกกลุ่มสังคมต้องมีการติดต่อสัมพันธ์พึ่งพาอาศัยกัน จะต้องอาศัยทักษะทางสังคมทั้งสิ้น ทักษะทางสังคมมีความสำคัญดังนี้

1. ความสำคัญส่วนบุคคล ช่วยให้บุคคลมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ยิ่งสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปมาก ทักษะทางสังคมยิ่งมีความจำเป็นมากเท่านั้น บุคคลต้องสามารถปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น สื่อความหมาย ทำงานร่วมกัน แก้ปัญหาตนเองและสังคมได้ สามารถปรับตัวได้ทุกสภาพแวดล้อม สิ่งเหล่านี้ช่วยให้มนุษย์ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

2. ความสำคัญทางสังคม สังคมใดมีสมาชิกเป็นผู้มีทักษะทางสังคมดี รู้จักเสียสละ ประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาสังคมที่ตนอยู่ สังคมนั้นย่อมเป็นสังคมที่สงบสุข มีความเจริญมั่นคง แต่ถ้าสังคมใดมีลักษณะตรงกันข้าม สมาชิกขาดทักษะทางสังคมสังคมนั้นย่อมมีปัญหาไม่สงบสุข และมีความเสื่อม

ปีทมาวดี บุญยสวัสดิ์ (2535: 19) กล่าวว่าทักษะทางสังคมมีส่วนช่วยพัฒนาบุคคลและสังคม ต่อบุคคล ได้แก่ การที่ทำให้บุคคลอยู่ร่วมกัน และทำงานร่วมกันอย่างราบรื่น ตลอดจนนำไปแสวงหาความรู้ใหม่ด้วยต่อสังคม ได้แก่ การที่ทำให้สังคมดำรงอยู่ได้ และพัฒนาให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้น

ธีรยุทธ์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา (2536: 220) กล่าวว่า ทักษะทางสังคมนั้น มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กเป็นอย่างมาก และส่งผลต่อตัวเด็กในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านจิตใจ สังคม การเรียน การปรับตัว ทั้งในชีวิตปัจจุบันและอนาคต ดังนั้น จึงควรมีการแก้ไขและพัฒนาทักษะทางสังคม โดยที่ครูร่วมมือกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กทุกๆ ฝ่าย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537: 220) กล่าวว่า ทักษะทางสังคมนั้นมีความสำคัญต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กอย่างมาก และส่งผลต่อตัวเด็กทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านจิตใจ สังคม การเรียน การปรับตัว และสุขภาพจิตของเด็ก ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นจึงควรมีการแก้ไข และพัฒนาทักษะทางสังคมโดยที่ครูร่วมมือกับบุคลากรที่พัฒนาเด็กทุกฝ่าย

สรุปได้ว่า ทักษะทางสังคมมีความสำคัญในการช่วยพัฒนาตัวบุคคล สังคม เพราะสังคมเป็นสิ่งที่ใกล้ชิดตัวมนุษย์มากที่สุด จึงมีความสำคัญทั้งต่อตัวบุคคล และส่วนรวม นอกจากนี้ยังส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กในการปรับตัวในด้านต่างๆ สังคมในอดีตและปัจจุบันส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ รวมทั้งพฤติกรรมของเด็ก ช่วยให้เด็กรู้จักตนเอง และค่าความต้องการของตนเอง หรือแม้กระทั่งการปฏิบัติตัวอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข

3.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาและค้นคว้าของผู้วิจัยได้พบว่า มีนักการศึกษาได้ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมไว้ดังนี้

3.3.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของฮาวิกเฮอรัส (Havighurst : Theory of Development)

ฮาวิกเฮอรัสท (Havighurst's) (พรณี ชูทัย เจตจิต. 2528: 77-78) ได้รับอิทธิพลแนวความคิดจาก อีริกสัน (Erikson) กล่าวว่า ลักษณะของการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมแต่ละช่วงวัยของบุคคล ในแต่ละช่วงวัยของชีวิตนั้น ถ้าสิ่งที่เด็กทำในชีวิตประจำวันได้ในสิ่งที่เด็กต้องทำในช่วงนั้นๆ เด็กจะรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จ แต่ถ้าบุคคลใดไม่สามารถประสบผลสำเร็จในงานนั้น จะมีผลต่อการปรับตัว ฮาวิกเฮอรัสท ได้เสนองานตามขั้นพัฒนาการทางสังคมในเด็กปฐมวัยไว้ เป็นดังนี้

1. เด็กสามารถมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความจริง สังคม และกายภาพ ซึ่งหมายถึง การที่เด็กมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่รอบตัว เช่น พ่อ แม่ โรงเรียน ครู และสิ่งต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องกับ
2. เด็กสามารถที่จะเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับพี่น้อง และเพื่อน รวมทั้งชอบเลียนแบบบุคคลอื่น
3. เด็กสามารถที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ถูก กังสิ่งที่ผิด และเริ่มมีพัฒนาการทางจริยธรรม

3.3.2 ทฤษฎีพัฒนาการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคล (Social Inter Personal Theory)

ซัลลิแวน (รัชดาภรณ์ อินทะนิน. 2544: 8; อ้างอิงจาก Sullivan. 1965: 150-151) ได้กำหนดขั้นของการพัฒนาการจากพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ประสบการณ์ส่วนตัวระหว่างบุคคล และการเรียนรู้ที่เกิดจากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมจะนำไปสู่ความมั่นคงปลอดภัย ซัลลิแวนแบ่งขั้นการพัฒนาการออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ วัยทารก วัยเด็ก วัยเข้าโรงเรียน วัยก่อนวัยรุ่น วัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนปลาย ในที่นี้จะกล่าวเพียง 2 ระยะ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. วัยเด็กเล็ก (Childhood) อายุ 2-4 ปี เป็นระยะที่เด็กพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหว และทักษะทางภาษา ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้อย่างอิสระ และกว้างขวางมากขึ้น เด็กจะเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมที่เขามีส่วนร่วมอยู่ เมื่อเด็กมีวุฒิภาวะพอที่จะใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสาร เขาก็จะเรียนรู้วิธีการที่จะปฏิบัติกับบุคคลอื่น เพื่อที่จะทำให้ตนเองรู้สึกมั่นคง ปลอดภัย เด็กเริ่มรู้ถึงสิ่งที่ทำให้เขารู้สึกวิตกกังวล และสามารถจัดการความวิตกกังวลนั้นได้

2. วัยเข้าโรงเรียน (Juvenile Era) อายุ 4-11 ปี ระยะนี้เด็กเริ่มรู้จักตนเอง และเห็นสิ่งต่างๆ แตกต่างไปจากคนอื่น และมีความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่อื่นๆ นอกเหนือจากพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ทำให้เด็กรู้จักสถานภาพความเป็นตัวตนของเขา จากความสัมพันธ์ที่เขามีส่วนร่วมอยู่ (วรชาติ โกศัย. 2540: 10; อ้างอิงจาก Dinkmeyer; & Dreikurs. 1963: 150-151)

3.3.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของแบนดูรา

อัลเบิร์ต แบนดูรา (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2550: 65-66) กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์นั้นเกิดจากพฤติกรรมของบุคคลมีการปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องระหว่างบุคคลนั้นกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งทฤษฎีเน้นบุคคลเกิดการเรียนรู้โดยการให้ตัวแบบ (Learning Theory Modeling) โดยผู้เรียนจะเลียนแบบจากตัวแบบ และเลียนแบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจึงเกิดขึ้นได้ ซึ่งกระบวนการต่างๆ ของการเลียนแบบของเด็กประกอบด้วย 4 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการดึงดูความสนใจ (Attentional Process) คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เด็กสังเกตตัวแบบ และตัวแบบนั้นดึงดูดให้เด็กสนใจที่เลียนแบบ ควรเป็นพฤติกรรมที่ง่ายไม่สลับซับซ้อนง่ายต่อการเอาใจใส่ของเด็กที่เกิดการเลียนแบบ และเกิดการเรียนรู้

2. กระบวนการคงไว้ (Retention Process) คือ กระบวนการบันทึกหรือเก็บเป็นความจำ การที่เด็กจะต้องมีความแม่นยำในการบันทึกสิ่งที่ได้เห็นหรือได้ยินกันเป็นประจำ ทั้งนี้เด็กดึงข้อมูลที่ได้จากตัวแบบออกมาใช้กระทำตามโอกาสที่เหมาะสม เด็กที่มีอายุที่มากกว่าจะเรียนรู้จากการสังเกตการณ์กระทำที่ฉลาดของบุคคลอื่นๆ ได้มากกว่า โดยประมวลไว้ในลักษณะของภาพพจน์ (Imaginative Coding) และลักษณะของภาษา (Verbal Coding) และเด็กโตขึ้นนำประสบการณ์และสัญลักษณ์ต่างๆ มาเชื่อมโยงซึ่งจะช่วยให้เขาได้เก็บสะสมความรู้ไว้ในระดับ ซึ่งความสามารถนำมาใช้ได้เมื่อต้องการ

3. กระบวนการแสดงออก (Motor Reproduction) คือ การแสดงผลการเรียนรู้โดยการกระทำ คือ การที่ผลสำเร็จในการเรียนรู้จากตัวแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดความแม่นยำ เด็กจะต้องแสดงพฤติกรรมได้จากการเรียนรู้ ด้วยการเคลื่อนไหวออกมาเป็นการกระทำออกมาในรูปของการใช้กล้ามเนื้อ ความรู้สึกด้วยการกระทำครั้งแรกไม่สมบูรณ์ ดังนั้น เด็กจำเป็นต้องลองทำหลายๆ ครั้ง เพื่อให้ได้ลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการ เพื่อนำมาแก้ไขพฤติกรรมที่ยังไม่เข้ารูปเข้ารอยสิ่งนี้ จะทำให้เกิดพัฒนาการในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. กระบวนการจูงใจ (Motivation Process) คือ กระบวนการเสริมแรงให้กับเด็ก เพื่อแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบได้ถูกต้อง โดยเด็กเกิดการเรียนรู้จากการเลียนแบบตัวแบบที่จะมาจากบุคคลที่มีชื่อเสียง บุคคลที่มีเพศเดียวกันกับเด็ก

แนวคิดของแบนดูรา เน้นพฤติกรรมใดๆ ก็ตามสามารถปรับหรือเปลี่ยนได้ตามหลักการเรียนรู้ เป็นการกระตุ้นเด็กมีการเรียนรู้พัฒนาการทางสังคม โดยใช้การสังเกตตัวแบบที่เด็กเห็น เด็กมีระดับการเรียนรู้แล้ว เด็กจะมีทางเลือกใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อเก็บสะสมพฤติกรรมที่เป็นไปได้เอาไว้ปฏิบัติต่อไป

3.3.4 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของพียาเจต์ (Piaget)

พียาเจต์ (Piaget, 1970) กล่าวถึง พัฒนาการเด็กในระยะปฐมวัยว่าเป็นวัยที่เด็กจะเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคม โดยเด็กยังไม่เข้าใจว่า ความดี ความไม่ดี เป็นอย่างไร จึงยึดถือความพอใจของตนเองเป็นใหญ่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2528: 8) การจัดสิ่งแวดล้อมทั้งทางบ้านและโรงเรียนให้เด็กอย่างเหมาะสม ทำให้เด็กสามารถปรับตัวในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พัฒนาการทางสังคมของเด็กวัย 3-6 ปี เด็กเริ่มสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง สามารถแสดงความรู้สึก และพฤติกรรมที่เหมาะสมในสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ สามารถพัฒนาความร่วมมือ และเรียนรู้ในการเข้าสังคม มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและวัตถุที่อยู่รอบๆ ตัวและเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาการทางสังคม

3.3.5 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริกสัน (Erikson's Theory of Development)

อีริกสัน (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2545: 46; อ้างอิงจาก Erikson. n.d.) กล่าวว่าบุคลิกภาพจะสามารถพัฒนาได้ดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละช่วงของอายุเด็กที่ประสบสิ่งที่พึงพอใจ ตามลำดับขั้นต่างๆ ของแต่ละวัยถ้าเด็กได้รับการสนองดีเต็มที่ ก็จะมีบุคลิกภาพและพร้อมที่จะพัฒนาในขั้นต่อไป

อีริกสันได้แบ่งระยะพัฒนาการทางสังคมไว้ 8 ขั้นตอน แต่สำหรับเด็กปฐมวัยมีเกี่ยวข้องกับ 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ความไว้วางใจ - ความไม่ไว้วางใจ (Trust Versus Mistrust) ซึ่งวัยนี้เป็นวัยทารก อีริกสัน ถือว่า เป็นรากฐานที่สำคัญของพัฒนาการในวัยต่อไป เด็กทารกจำเป็นต้องมีผู้เลี้ยงดูจะต้องเอาใจใส่เด็กถึงเวลาให้นมก็ควรจะให้และปลดเปลื้องความเดือดร้อน ไม่สบายของทารกอันเนื่องมาจากการขับถ่าย เป็นต้น ผู้เลี้ยงดูจะต้องสนองความต้องการของเด็กอย่างสม่ำเสมอ เพราะเด็กมีความหวังว่า เวลาหิวมักจะมีคนมาให้นม เวลาที่ผ้าอ้อมเปียกจะมีคนเปลี่ยนให้ เด็กจะอยู่ด้วยความหวังว่า พ่อแม่ คนเลี้ยงจะมาช่วยสนองความต้องการของตนแล้ว เด็กยังเชื่อในตนเองว่ามีความสามารถที่จะใช้อวัยวะของตนเองช่วยตนเอง เป็นต้นว่า สามารถจะหาหัวนมและคว่ำมาดูดได้ อีริกสัน ได้กล่าวว่าความไว้วางใจเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาการทางบุคลิกภาพ เด็กที่ขาดความไว้วางใจจะกลายเป็นคนที่ก้าวร้าว ตีตัวออกจากสิ่งแวดล้อม

ขั้นที่ 2 ความเป็นมาของตัวเองอย่างอิสระ - ความสงสัยไม่แน่ใจในตนเอง (Autonomy Versus and Doubt or Shame) อยู่ในวัย 2-3 ปี วัยนี้เป็นวัยที่เริ่มเดินได้ สามารถที่จะพูดได้ และความเจริญเติบโตของร่างกายช่วยให้เด็กมีความอิสระ พึ่งตนเองได้ และมีความอยากรู้อยากเห็น อยากรับต้องสิ่งของต่างๆ เพื่อต้องการสำรวจว่า คืออะไร เด็กเริ่มที่อยากเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเอง ฉะนั้นเด็กวัยนี้ จะต้องเรียนรู้พฤติกรรมหลายอย่างที่กำหนดโดยสังคม ฉะนั้น พ่อแม่และผู้เลี้ยงดูเด็ก จำเป็นจะต้องรักษาความสมดุล ช่วยให้เป็นอิสระ โดยต้องเป็นผู้ที่รู้จักใช้คำพูดอธิบายให้เด็กเข้าใจว่าสิ่งไหนทำได้ สิ่งไหนทำไม่ได้ พยายามหลีกเลี่ยงการดูเด็กเวลาที่ทำสิ่งไม่ถูกต้อง แต่บางครั้งจำเป็น ต้องปล่อยให้เด็กมีความอาย (Shame) การสงสัยตัวเองว่าทำไม่ถูก (Doubt) เพราะเป็นสิ่งสำคัญ เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา เพราะว่าทุกคนควรจะต้องมีความละเอียดใจ ไม่กล้าทำสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับด้วย อย่างไรก็ตาม พ่อแม่ควรจะเน้นที่การให้เด็กได้พึ่งตนเอง มีความเป็นอิสระ ทำอะไรได้ด้วยตนเองมากกว่าการมีความรู้สึกอายและสงสัยในตนเอง

ขั้นที่ 3 การเป็นผู้ริเริ่ม - การรู้สึกผิด (Initiative Versus Guilt) วัยเด็กอายุประมาณ 3 - 5 ปี อิริคสัน เรียกวัยนี้ว่า เป็นวัยที่เด็กมีความคิดริเริ่มอยากทำอะไรด้วยตนเองจากจินตนาการของตนเอง การเล่นสำคัญมากสำหรับวัยนี้ เพราะเด็กจะได้ทดลองทำสิ่งต่างๆ จะสนุก จากการสมมติของต่างๆ เป็นของจริง เช่น อาจจะใช้ลังกระดาษเป็นรถยนต์ ขับรถยนต์เหมือนผู้ใหญ่อย่างไรก็ตาม เด็กก็ยังพยายามที่จะเป็นอิสระพึ่งตนเอง อยากจะทำอะไรได้เอง ไม่พึ่งผู้ใหญ่ เป็นวันที่เด็กจะเลียนแบบจากผู้ใหญ่ ทั้งด้านการพูด และการกระทำ อิริคสัน อธิบายการรู้สึกผิด (Guilt) เหมือนกับ ฟรอยด์ คือ เน้น Resolution และ Oedipal Complex ดังนั้น เด็กชายวัยนี้ ต้องการทำอะไรเหมือนพ่อ เด็กหญิงอยากทำอะไรเหมือนแม่ เด็กบางคนอาจจะเรียนไม่เก่ง เสรีซ้ำแต่เมื่อเสร็จแล้วก็เป็นที่สมบรูณ์เรียบร้อย และถูกต้องเด็กบางคนอาจจะเรียนไม่เก่ง แต่เล่นกีฬาเก่ง เป็นต้น การช่วยเหลือแบบนี้ ก็จะช่วยให้เด็กไม่มีปมด้อย และมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ไม่เกลียดตนเอง และไม่มีปมด้อย

ขั้นที่ 4 ความต้องการที่จะทำกิจกรรมอยู่เสมอ - ความรู้สึกด้อย (Industry Versus Inferiority) อิริคสัน ใช้คำว่า Industry กับเด็กอายุประมาณ 6-12 ปี เนื่องจากเด็กวัยนี้มีพัฒนาการด้านสติปัญญา และทางด้านร่างกาย อยู่ในขั้นที่มีความต้องการที่จะทำอะไรอยู่เสมอไม่เคยว่า หรืออยู่เฉยๆ แม้ว่า เด็กที่เจริญเติบโตในวัฒนธรรมที่ไม่มีการศึกษาในโรงเรียนทั่วโลกก็พบว่า เด็กวัยนี้เป็นวัยที่จะเริ่มฝึกหัดอาชีพสำหรับสังคมที่มีการศึกษาในโรงเรียน เด็กก็จะอยู่ในความพยายามอย่างมาก ผู้ใหญ่จะต้องพยายามช่วยให้เด็กได้รับสัมฤทธิ์ผลให้เขารู้ว่า จะต้องมีการประกวดที่ส่งเสริมให้เขาคิดว่าเราเก่งมีความสามารถทำอะไรก็ได้ เพื่อจะไม่ให้เกิดปมด้อย มีส่วนช่วยให้เด็กที่โชคไม่ดี ที่ทำงานซ้ำผู้อื่นไม่ได้ โดยพยายามหาสิ่งที่เด็กคนนั้น ทำได้ดีกว่าคนอื่น และนอกจากนี้ให้เขาได้เห็นความพิเศษของเขา และประกวดรางวัลให้คนอื่นเห็นด้วย เช่น เด็กบางคนอาจจะทำงานซ้ำ เสรีซ้ำแต่เมื่อเสร็จแล้วเป็นผลงานที่มีความถูกต้องสมบรูณ์ เด็กบางคนเรียนไม่เก่ง แต่ทำกิจกรรมต่างๆ ที่ใช้มือได้ดี หรือเล่นกีฬาเก่ง การช่วยเหลือแบบนี้ จะช่วยทำให้เด็กไม่มีปมด้อย และมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสังคมดังกล่าว สรุปได้ว่า พัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยเกิดขึ้นโดยการเรียนรู้จากประสบการณ์และสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัว ถ้าจัดสภาพแวดล้อมที่ดีไม่ว่า จะเป็นวัตถุ สิ่งของ หรือ คน ก็จะส่งเสริมให้เด็กสามารถมีบุคลิกภาพที่ดี และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้

3.4 การเรียนรู้สังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

หรรษา นิลวิเชียร (2535: 159-164) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับขอบข่ายของการเรียนรู้สังคมไว้ว่า สิ่งที่ต้องจัดให้ผู้เรียนได้รู้ คือ

1. เรียนรู้เกี่ยวกับตัวเอง เด็กจะเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเอง ทั้งทางด้านจิตวิทยาและทางด้านร่างกาย ดังนี้

1.1 ด้านร่างกาย (The Physical - self) การเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเองทางด้านร่างกายมีผลกระทบต่อการพัฒนาความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง (Self - esteem) เราเรียนรู้การเคลื่อนไหวของร่างกาย การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งของ ความสามารถในการนัดกระทำกับวัสดุสิ่งของด้วยเราเองโดยเฉพาะ อย่างยิ่ง เด็กวัยก่อนสองขวบ จะเรียนรู้การใช้ประสาทสัมผัสทุกส่วน จึงส่งผลถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองด้วย ครูอาจช่วยโดยการถ่ายรูปให้เด็กดูภาพของตัวเอง เล่นเกมสัมผัสส่วยต่างๆ ของร่างกายในกระจก ทำสมุดภาพกิจกรรมต่างๆ ที่เด็กสามารถทำได้ เช่น วิ่ง เดิน ฯลฯ เด็กจะเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างเพศชาย เพศหญิง หลังจากที่เด็กมีความสามารถในการเข้าใจและยอมรับเพศของตนเองแล้ว เด็กจะพัฒนาคุณลักษณะทางเพศ มารฐาน และคุณค่าของความเป็นเพศนั้นๆ อย่างเหมาะสม

ตามทฤษฎีของ พรอยด์ ได้กล่าวไว้ว่าความต้องการแม่ของเด็กผู้ชาย ทำให้เด็กกลัวพ่อก่อน แล้วจึงเปรียบเทียบตัวเองกับพ่อ และสุดท้ายจึงจะเลียนแบบพ่อ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมกล่าวว่า การที่เด็กผู้ชายติดพ่อ เป็นผลมาจากการใช้ระบบให้รางวัลและลงโทษ เพื่อควบคุมพฤติกรรม หลังจากการติดต่อกันแล้ว เด็กจึงเปรียบเทียบตัวเองกับพ่อ และเลียนแบบพ่อต่อมา ส่วน ทฤษฎีสติปัญญาเชื่อว่า คุณลักษณะทางเพศจะเริ่มเมื่อเด็กมีมโนทัศน์ของคำว่า ผู้หญิง ผู้ชาย หลังจากการพัฒนาในมโนทัศน์ดังกล่าว เด็กจะเริ่มเลียนแบบพ่อ หรือแม่ ตามเพศของตน

อย่างไรก็ตาม การเลียนแบบพ่อแม่ตามลักษณะของเพศของตน เป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการให้แรงเสริมด้านการเลียนแบบ ดังนั้นครูควรปฏิบัติต่อเด็กทั้งสองเพศเสมอเหมือนกัน เพื่อขจัดปัญหาความไม่เท่าเทียมกัน ด้านการส่งเสริมค่านิยมของสังคม

1.2 ทางด้านจิตวิทยา (The Psychological - self) นอกจากการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองด้านร่างกาย เพื่อส่งเสริมความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตัวเอง และเวลาายังต้องเรียนเกี่ยวกับตนเองด้านอื่นๆ อีกด้วย เช่น ความรู้เกี่ยวกับตัวเอง (Self - knowledge) การรับรู้เกี่ยวกับตัวเอง (Self - perception) เจตคติ และอารมณ์ การเรียนรู้ดังกล่าวจะได้มาจากการแปลความโดยทางอ้อมจากผู้อื่น และเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสำรวจเจตคติ และอารมณ์ การเรียนรู้ดังกล่าวจะได้มาจากการแปลความโดยทางอ้อมจากผู้อื่น และเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสำรวจเจตคติและอารมณ์ของตนเอง

1.2.1 อารมณ์ (Emotion) ในขณะที่เด็กเจริญเติบโต และมีวุฒิภาวะเพิ่มขึ้น อารมณ์ของเด็กก็เจริญขึ้นเช่นกัน เมื่อเด็กอายุสองปี เด็กจะมีประสบการณ์ด้านการแสดงออกทางอารมณ์หลายอย่าง เช่น กลัว โกรธ อิจฉา ผิดหวัง ดีใจ พอใจ เด็กจะมีวิธีการควบคุมและแสดงอารมณ์ เช่นเดียวกับผู้อื่น ครูมีบทบาทในการช่วยให้เด็กพัฒนาความเข้าใจทางด้านอารมณ์ โดยการรู้จักชื่อของความรู้สึกแต่ละชนิด มีความเข้าใจ และยอมรับความรู้สึกนั้น รวมทั้งการช่วยให้เด็ก หาวิธีแสดงออกทางความรู้สึกอย่างเหมาะสม

1.2.2 เจตคติ (Attitude) เจตคติและค่านิยม เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ตัวเอง ทางด้านจิตวิทยา เจตคติจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของคนเราต่อบางสิ่ง มีผลต่อวิธีการประพฤติปฏิบัติของเราด้วย ความคิดเห็นกับเจตคติแตกต่างกัน คือ ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางวาจาเกี่ยวกับความเชื่อ แต่เจตคติเกี่ยวข้องกับความสุขหรือไม่ชอบบางสิ่ง ซึ่งสัมพันธ์กับ อารมณ์ ครูมีส่วนช่วยให้เด็กให้เข้าใจตัวเองโดยการตั้งคำถามให้เด็ก หรือวิเคราะห์ความรู้สึกทำให้เด็กมีโอกาสเลือก และตัดสินใจ ก็เป็นส่วนสำคัญของการช่วยให้เข้าใจเจตคติ และความเชื่อของตัวเอง ครูจึงควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ซึ่งจะส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก โดยผ่านการตัดสินใจเลือก และการชั่งน้ำหนักทางเลือก

1.2.3 ชื่อ (Name) ชื่อของเด็กก็เป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้ตัวเอง การที่ครูเรียกชื่อเด็ก ช่วยทำให้เด็กแยกตัวเองออกจากผู้อื่น เช่นเดียวกับการรวมเด็กให้เข้ากลุ่ม นอกจากเด็กจะเรียนรู้ชื่อตัวเองจากชื่อที่ครูเรียกแล้ว เด็กจะเลียนแบบครูในการรู้ชื่อของเพื่อนๆ ด้วย ในบางชั้นเรียน ครูอาจทำสมุดภาพพร้อมกับมีชื่อเด็กประกอบหรือภาพถ่ายเด็กไว้ที่แผ่นป้ายพร้อมกับมีชื่อเด็กประกอบ อย่างไรก็ตามวิธีที่เด็กจะเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเองได้มากที่สุด ก็คือ การเปิดโอกาสให้เด็กมีทางเชือกในการเรียนหลายๆ ทาง มีอิสระในการแสดงความรู้สึกนึกคิด เจตคติ และอารมณ์ โดยผ่านทางการเล่น การแสดงละคร ศิลปะ วรรณคดี และการเคลื่อนไหว

2. การเรียนรู้เกี่ยวกับผู้อื่น เด็กจะต้องเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม อันได้แก่ การมีทักษะทางการสื่อสาร การรู้จักแบ่งปัน การให้ความร่วมมือ

2.1 การสื่อสาร (Communication) การสื่อสารประกอบด้วย การสื่อสารทางวาจา และการสื่อสารโดยไม่ต้องใช้วาจา เด็กสามารถเรียนรู้อารมณ์ ความรู้สึก และเจตคติของผู้อื่นจากสีหน้า ท่าทาง การสื่อสารจะต้องประกอบด้วยความสามารถต่อไปนี้

2.1.1 ความเข้าใจทัศนะของผู้อื่นมากกว่าของตัวเอง เข้าใจว่าคนอื่นจะไม่รู้สึกไม่คิดและมองเห็นในสิ่งเดียวกัน

2.1.2 ตระหนักว่าทัศนะของผู้อื่นอาจมีประโยชน์ความสามารถเชิงวิเคราะห์เมื่อจำเป็น

2.1.3 ความรู้ในการนำผลการวิเคราะห์ออกมาใช้ในด้านพฤติกรรมสังคม นั่นก็คือ การเข้ากับบุคคลที่มีทัศนะแตกต่างไปจากเรา ครูมีบทบาทในการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีโอกาสสื่อสารและเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นจากการเล่นละครสมมติหรือการสอนโดยทางอ้อมจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เช่น การถามความรู้สึกเด็ก ถามถึงสาเหตุของความรู้สึกโกรธ หรือดีใจ เสนอแนะหนทางแก้ปัญหา การแบ่งปัน (Sharing) เด็กสื่อสารโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผลัดกันฟัง ผลัดกันพูด เด็กเรียนรู้ว่าการแลกเปลี่ยน หรือการแบ่งปันเป็นพื้นฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคม สังคมที่

สงบสุขจะประกอบด้วย ประชาชนที่รู้จักเสียสละ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เด็กจะประสบความสำเร็จลำบากในการรู้จักเป็นผู้ให้ ก่อนที่เด็กจะมีบทบาทเป็นผู้ให้ เด็กจะต้องมีความรู้สึกมั่นคงก่อน นั่นก็คือ เด็กจะต้องมีพอสำหรับตัวเอง ทั้งในด้านความมั่นคง ความตั้งใจ ความรัก หรือของเล่น พฤติกรรมการแบ่งปันจะเกิดขึ้นได้ดีในกลุ่มเล็ก เพราะเด็กมีโอกาสในการทำกิจกรรมทั่วถึงกัน และเด็กจะเรียนรู้การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นในกลุ่มเด็กได้ดีกว่าการอยู่ในกลุ่มใหญ่ นอกจากนี้แล้วเด็กยังเลียนแบบพฤติกรรมครูโดยทางอ้อม ครูที่มีบุคลิกภาพเป็นมิตร อ่อนน้อม รับผิดชอบจะช่วยให้เด็กรู้จักและเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น เด็กจะมีพฤติกรรมการแบ่งปันก็จัดกระทำได้ เช่น การแลกเปลี่ยนของเล่น การเล่นร่วมกัน เป็นต้น

2.2 การให้ความร่วมมือ (Cooperation) การให้ความร่วมมือเป็นทักษะ การลดการยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางลง ฝึกคิดถึงประโยชน์ของกลุ่มเป็นสำคัญ ครูส่งเสริมและแนะนำเด็กให้รู้จักการให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในกลุ่มโดยการให้กำลังใจ ลดการแข่งขันและวางแผนการทำกิจกรรมด้วยกัน ตัวอย่างเช่น การเล่นเกมโดยไม่มีผู้ชนะผู้แพ้ ส่งเสริมความสามารถพิเศษของเด็กเป็นรายบุคคล เป็นตัวอย่างพฤติกรรมการให้ความร่วมมือที่ดี

3. การเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอื่น เนื่องจากประชาชนในประเทศ ประกอบด้วยชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่ม ตลอดจนชาวต่างประเทศที่มาอาศัยทั้งช่วงระยะสั้น และช่วงระยะยาว ห้องเรียนเด็กที่มีเด็กมาจากวัฒนธรรมต่างกันจะเป็นโอกาสอันดีของครูที่จะจัดประสบการณ์ หรือกิจกรรมให้เด็กทั้งชั้นเรียนรู้ความเหมือน ความแตกต่างของความเป็นอยู่ ภาษา อาหารการกิน ตลอดจนแนวปฏิบัติในชีวิตประจำวัน หรือประเพณีของคนแต่ละชาติ หรือแต่ละวัฒนธรรม การสอนให้เด็กรู้จักในสิ่งที่ผูกพันไว้ด้วยกัน ให้เด็กมองเห็นความเหมือนกันในคนโดยไม่คำนึงถึงวัฒนธรรม เป็นการสอนให้เด็กเรียนรู้วัฒนธรรมต่างๆ ในธรรมชาติของโลกนี้ เด็กจะเรียนรู้ในทัศนคติเกี่ยวกับตนเองพร้อมๆ กับการเรียนรู้ความสำคัญของผู้อื่น อันเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาความเข้าใจวัฒนธรรมของนานาชาติ

พัชรี ผลโยธิน (2540: 60-61) ให้ความสำคัญเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ดีสำหรับเด็กปฐมวัย ต้องเป็นกิจกรรมที่สร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือ กิจกรรมลักษณะนี้จะเพิ่มพูนทักษะทางสังคมให้กับเด็ก เพราะเด็กได้เรียนร่วมกัน ช่วยเหลือกัน เด็กเรียนรู้ที่จะคอย เรียนรู้ที่จะให้ เกิดการช่วยเหลือและเอื้ออาทรแก่กัน กิจกรรมแบบร่วมมือเป็นกิจกรรมที่เด็กเล่นหลังทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่มระหว่าง 2-6 คน ในการที่จะตัดสินใจแลกเปลี่ยนความคิด ที่จะทำให้งานดำเนินสำเร็จไปตามเป้าหมาย ซึ่งโอกาสที่เด็กได้มีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นการเพิ่มพูนโอกาส เพื่อพัฒนาสังคมและสติปัญญา

กุลยา ตันติผลลาชีวะ (2547: 130-132) กล่าวถึง สังคมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ไว้ว่า เด็กปฐมวัยต้องเรียนสังคมศึกษา แต่สังคมศึกษาในความหมายของการศึกษาปฐมวัยไม่ได้หมายถึงศาสตร์ทางสังคม จิตวิทยา ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ หรือเศรษฐศาสตร์ แต่หมายถึง การเรียนข้อความรู้ ทักษะ และเจตคติ ในสาระสำคัญทางสังคมที่บูรณาการลงในกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก ได้แก่ การสังเกตการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และการใช้ข้อความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม มาเพื่อการปฏิบัติตนในสังคมให้ถูกต้อง สาระทางสังคมศึกษาที่เด็กปฐมวัยเรียน ได้แก่ การเรียนรู้เรื่องคน ครอบครัว ชุมชนโลก การมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่ม รวมถึงการเข้าใจและยอมรับความรู้สึกของบุคคลอื่น

สรุปได้ว่า สังคมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นการเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตัวเองและผู้อื่น เรื่องใกล้ตัว เริ่มจากจุดเล็ก สิ่งที่ย่างไปหาสิ่งที่ยาก การปฏิบัติตน การมีน้ำใจ การแบ่งปัน การอดทนรอคอย การควบคุมอารมณ์ การแสดงอารมณ์ การรู้จักสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว การปฏิบัติตามกฎระเบียบ มารยาทเพื่อนำมาปฏิบัติตนในสังคมให้ถูกต้อง และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

3.5 ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ซีเฟลด์ท์ (Seefeldt, 1980: 7-11) อธิบายถึงลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 3 ปี เป็นวัยแห่งการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เด็กจะเห็นว่าตนเองสำคัญที่สุด มีความสุขที่จะเล่นคนเดียว แต่ก็ชอบนั่งเล่นอยู่ข้างๆ ผู้อื่น ไม่เล่นเป็นกลุ่มหรือเล่นร่วมกับผู้อื่น ไม่แบ่งปัน วัยนี้ยังไม่มีเพื่อนที่ชอบเป็นพิเศษ และจะเล่นกับเด็กที่มาอยู่ใกล้ๆ เท่านั้น
2. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 4 ปี เด็กวัยนี้เริ่มสนใจผู้อื่นมากขึ้นเด็กจะเริ่มเล่นกับผู้อื่นบ้างในบางสถานการณ์ ชอบเล่นบทบาทสมมติ และเลียนแบบชีวิตในครอบครัว ซึ่งพบเห็นในชีวิตประจำวัน โดยทั่วไปเด็กยังมีลักษณะที่แสดงถึงความก้าวร้าวทางกาย เอะอะ ไม่ระมัดระวัง เกร และยังมีลักษณะของการเป็นนาย ขณะเดียวกันเด็กจะเริ่มเป็นผู้ช่วยที่ดี มีท่าทีแสดงความเป็นมิตร เริ่มรู้จักการแลกเปลี่ยน การรอคอย การแบ่งปันบ้าง
3. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 5 ปี เด็กวัยนี้มีความเป็นมิตรมากขึ้น มีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือผู้อื่น เริ่มเข้ากลุ่มใหญ่ขึ้นจาก 2 คน เป็น 5 คน เริ่มมีเพื่อนที่ถูกใจเป็นพิเศษ ชอบเล่นละครสมมติ เล่นเลียนแบบ เล่นละครใบ้ การทะเลาะกับเพื่อนลดน้อยลง เพราะเริ่มเข้าใจและยอมรับความสำคัญของผู้อื่น เป็นระยะที่เริ่มจะมีความเห็นคล้อยตามผู้อื่น และเริ่มมีความรู้สึกไม่พอใจถ้าเพื่อนในกลุ่มไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม

4. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 6 ปี เด็กวัยนี้เป็นวัยที่เริ่มมีการประสานสัมพันธ์กับผู้อื่น เล่นเป็นกลุ่ม และมักจะมีเพื่อนเพศเดียวกัน เริ่มรู้สึกกังวลเกี่ยวกับสังคมภายในกลุ่มของตนเอง มีเพื่อนรักเป็นพิเศษเพียงคนเดียว ในการเล่นยังชอบแสดงเป็นคนเด่น เล่นรุนแรง พยายามที่จะเป็นที่หนึ่งในการเล่นต้องการเป็นผู้นำ และถ้าหากการเล่นนั้นมีกฎเกณฑ์ที่ยากเกินกว่าความสามารถของตนก็จะพยายามปรับกฎนั้นให้มาเป็นประโยชน์กับตน

ภรณ์ คุรุรัตน์(2523: 8-12) กล่าวว่า พัฒนาการทางสังคมของเด็กวัย 3- 5 ขวบ มีลักษณะดังนี้

เด็กวัย 3 ขวบ สามารถใช้คำศัพท์ประมาณ 900 คำ สามารถพูดคุยกับคนอื่นได้ ด้วยความรักและการยอมรับจากผู้ใหญ่ มักใช้คำถามที่ขึ้นต้นด้วยอะไร ที่ไหน และใคร มีความสนุกสนานที่จะเล่นกับคนอื่น ๆ ชอบเล่นและถามเรื่องราวตามความนึกฝันของตนเอง บางครั้งใช้ประสบการณ์ของตัวเองในการเล่นกับคน หรือเล่นกับตุ๊กตา

เด็กวัย 4 ขวบ สามารถใช้คำศัพท์ประมาณ 1,500 คำ ตั้งคำถามที่ขึ้นต้นว่าเมื่อไหร่อย่างไร ทำไม ชอบเล่าเรื่องต่างๆ หรือนิทาน ซึ่งบางครั้งก็เป็นเรื่องที่เกิดจากความนึกฝันของตนเอง เล่นกับเพื่อนเป็นกลุ่ม และกลุ่มที่เล่นขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่เด็กสนใจ กลุ่มอาจสลายตัวและบางครั้งก็รวมกลุ่มใหญ่ เด็กเริ่มเลือกคบเพื่อนที่ถูกใจ เล่นสมมติหรือใช้จินตนาการที่มีความหมายมากขึ้นเรื่อยๆ มีความรู้สึกห่วงใย หรือกังวลกับเด็กที่ได้รับบาดเจ็บ เริ่มรอคอยในการทำกิจกรรม เมื่อเจ็บ เหนื่อย ไม่สบาย หรือตกใจกลัว จะพึ่งผู้ใหญ่เพื่อให้ปลอดภัย

เด็กวัย 5 ขวบ สามารถใช้คำศัพท์ประมาณ 3,000 คำ ชอบซักถามมากขึ้น มีความภูมิใจที่จะเล่นคนเดียวมากขึ้น และชอบฝึกทำสิ่งใหม่ๆ เด็กวัยนี้เล่นกับเพื่อนๆ โดยเฉพาะการช่วยกันสร้างสิ่งต่างๆ การเล่นสมมติ การเล่นเกมโดยร่วมกับเพื่อนๆ หากมีการแข่งขันจะต้องการให้ผู้ใหญ่ตัดสิน บางครั้งรู้สึกไม่พอใจที่เด็กโตเล่นอย่างรุนแรง โดยทั่วไปเด็กวัยนี้ต้องการการยอมรับจากผู้ใหญ่

อุบลรัตน์ เฟิงสถิต (2529: 231) ได้จำแนกรูปแบบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยออกเป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมชอบทางสังคม (Prosocial behavior) และพฤติกรรมต่อต้านสังคม (Anti - Prosocial behavior)

พฤติกรรมชอบสังคม (Prosocial behavior) ได้แก่ พฤติกรรมทางสังคมในทางบวกที่ส่งเสริมให้ความร่วมมือหรือเอื้อเพื่อต่อการกระทำกิจกรรมต่างๆ ที่สังคมจัดขึ้นหรือสังคมได้รับอยู่ เมื่อเด็กทำพฤติกรรมเหล่านี้ไปแล้วจะสร้างความพอใจเป็นที่นิยมชมชอบแก่ตนเองและผู้อื่นประกอบด้วยพฤติกรรมต่างๆ ดังนี้

1. การเลียนแบบพฤติกรรม (Imitation) เด็กจะเลียนแบบเจตคติและพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคลที่เขาสนิทและอยากจะเป็นเช่นนั้นบ้าง

2. การแข่งขัน (rivalry) ความต้องการที่จะเด่นหรือดีกว่าเด็กคนอื่นๆ จะปรากฏให้เห็นเมื่ออายุประมาณ 4 ปี โดยจะเริ่มให้เห็นจากการต้องการเด่นหรือดีกว่าในการเล่นเมื่อเด็กอยู่ในบ้านก่อน แล้วจึงขยายออกมานอกบ้าน

3. ความร่วมมือ (cooperation) เมื่อปลายอายุ 3 ปี การเล่นชนิดที่ต้องการอาศัยความร่วมมือของกลุ่มเริ่มพัฒนาและเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เด็กมีโอกาสได้ฝึกฝนทักษะในการเข้าสังคมจากการเล่นเป็นกลุ่ม

4. ความเห็นอกเห็นใจ (sympathy) เนื่องจากความเห็นอกเห็นใจนี้ต้องการอาศัยความเข้าใจในความรู้สึกของผู้อื่น ความเห็นอกเห็นใจจึงมีโอกาสเกิดได้เป็นครั้งคราว เมื่อเด็กอายุ 3 ปี และหากเด็กได้เล่นกับเด็กอื่นมากเท่าใด โอกาสที่เด็กจะรู้สึกเห็นอกเห็นใจจะค่อยๆ เกิดขึ้น

5. ความเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (empathy) เด็กจะต้องมีความสามารถที่สมมติตนเองเมื่ออยู่ในเหตุการณ์นั้น ความรู้สึกนี้จะต้องอาศัยจินตนาการ ความเข้าใจความรู้สึกนี้เด็กวัยก่อนเรียนน้อยคนที่จะรู้สึก

6. การยอมรับจากสังคม (desire for social approval) เด็กก่อนวัยเรียนต้องการยอมรับจากเพื่อนที่ใกล้ชิดกันมากกว่าจากผู้ใหญ่ เด็กวัยนี้พบว่าคนที่มียุติกรรมที่ก่อวินาศกรรมจะเป็นที่ยอมรับของเพื่อน

7. การแบ่งปัน (generosity) เด็กวัยก่อนเรียนจะทราบได้จากประสบการณ์ว่าการที่จะได้รับการยอมรับจากสังคมก็คือการแบ่งปันสิ่งของของตนเองมีอยู่โดยเฉพาะของเล่นให้แก่เพื่อน ซึ่งในการแบ่งปันนี้จะค่อยๆ มาแทนที่ความเห็นแก่ตัวหรือเห็นตนเองเป็นศูนย์กลางของเด็ก

8. พฤติกรรมการอยู่ใกล้ชิดกัน (attachment) เด็กจะได้รับประสบการณ์จากวัยทารกและวัยเด็กว่าความพึงพอใจนั้นมาจากความอบอุ่นและความใกล้ชิดที่แต่ละคนให้ซึ่งกันและกัน ความใกล้ชิดดังกล่าวจะขยายจากบ้านมายังโรงเรียน ครู เพื่อนและสิ่งของอื่นที่เด็กพอใจ

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539: 21) กล่าวว่า จากความรู้สึกผูกพันภายในครอบครัวที่ต้องการพึ่งพาตนเองและการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น มีความสนใจกับการเรียนรู้สิ่งรอบตัวมากขึ้นและเรียนที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น แต่การแสดงพฤติกรรมทางสังคมในระยะแรก อาจมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น เพราะเด็กวัยนี้จะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ยังไม่รู้จักรับความรู้สึก อารมณ์ และยอมรับความคิดความรู้สึกของผู้อื่น แต่เมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกันหรือผู้อื่นมากขึ้น อีกทั้งได้รับการปลูกฝังลักษณะพฤติกรรมที่เหมาะสมทางสังคม เด็กย่อมสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น และเรียนรู้บทบาทของตนเองได้ดียิ่งขึ้น

พฤติกรรมต่อต้านสังคม (Anti-Prosocial behavior) ได้แก่ พฤติกรรมที่แสดงออกว่าต่อต้าน ก้าวร้าว ทำลาย หรือคัดค้าน ซึ่งเป็นพฤติกรรมในทางลบที่ทำไปแล้วสร้างความเดือดร้อน และความไม่พอใจให้แก่ตนเองและผู้อื่น พฤติกรรมด้านสังคมนี้มีความสำคัญในการที่จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ และปรับพฤติกรรมตนเองเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

3.6 การพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

กระบวนการปรับตัวทางสังคม (Socialization Process) ของเด็กปฐมวัย เป็นการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อม บริบทแรกที่เด็กสัมผัส คือ บุคคลในครอบครัว เมื่อเด็กเข้ากลุ่มเพื่อน ได้เห็นพฤติกรรมผู้อื่น เห็นบทบาททางสังคม เด็กก็รับการหล่อหลอมและพัฒนาทักษะทางสังคม การเล่นเป็นทางหนึ่งของการเรียนรู้ศิลปะทางสังคมของเด็ก (Morrison, 1998: 201) เด็กเรียนรู้สังคมจากผู้ใหญ่ใกล้เคียงจากพ่อแม่ การมีความสัมพันธ์กับคนอื่นทำให้เด็กเรียนรู้ความร่วมมือ การปฏิเสธ การรับ การแบ่งปัน การสื่อสาร และแสดงออกอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้เด็กยังเรียนรู้ที่จะเป็นสมาชิกของกลุ่ม ด้วยการเข้ากลุ่มกิจกรรม ปรับตัวต่อการคาดหวังของโรงเรียน รับรู้สิทธิและความรู้สึกของผู้อื่น แต่ละช่วงอายุของเด็กจะแสดงทักษะทางสังคมอย่างมีความหมาย โดยพัฒนาจากตนเองเป็นศูนย์กลางสู่สังคมแวดล้อมภายนอก เมื่อเด็กอายุ 2 ขวบ กระบวนการทางสังคมจะซับซ้อนมากกว่าตอนทารก เด็กเริ่มใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสาร เมื่อ 3 ขวบ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจะผ่านการเล่น แต่ยังเน้นตนเองเป็นสำคัญ เด็กยังขาดความสามารถในการเล่นแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ที่จะปฏิบัติต่อผู้อื่น ต่อเมื่ออายุ 4 ขวบ เด็กก็เริ่มมีความสามารถในการจำแนกความรู้สึก ความแตกต่างของตนเองกับผู้อื่น มีความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกครอบครัว เล่นร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักให้ รู้จักรับ การรอคอยมากขึ้น และเริ่มมีการแบ่งปัน เมื่ออายุ 5 ขวบ เด็กจะมีความเป็นมิตร กระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือผู้อื่น เริ่มมีการแสดงความพอใจและไม่พอใจเพื่อนบ้าง เมื่ออายุ 6 ขวบ จะเป็นวัยที่พร้อมเล่นกับเพื่อน มีสังคมภายในกลุ่ม พฤติกรรมทางสังคมของเด็กส่วนใหญ่พัฒนาการมาจากการเรียนรู้ในขณะเล่นกับเพื่อน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547: 129-130) กล่าวว่า การเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลทำให้เด็กเรียนรู้ทักษะทางสังคมได้มาก เนื่องจากเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับครู เพื่อนนักเรียนและบุคคลในโรงเรียน แต่การสร้างสัมพันธภาพในระยาะนี้ยังไม่กว้างขวางนัก มักอยู่ในกลุ่มคนคุ้นเคย 1-2 คน ถ้าเป็นเพื่อนจะเป็นเพศเดียวกัน ยังทะเลาะกันบ่อย แต่เป็นช่วงสั้นแล้วกลับมาดีกัน การเป็นตัวแบบและให้พลังใจกับเด็กจะเป็นวิธีการพัฒนาทักษะทางสังคมที่ดีให้เด็ก โดยเฉพาะในช่วงเด็กเริ่มโตขึ้น อายุ 5-6 ขวบ เด็กจะเรียนรู้กฎระเบียบของสังคม การเล่นตามกติกา การเข้ากลุ่ม การเล่นเกม จะสนับสนุนให้เด็กรู้จักกฎของสังคม การยอมรับซึ่งการเรียนรู้ถูกต้องจะมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกที่ดีเมื่อโตขึ้น

สรุปได้ว่า การพัฒนาทักษะทางสังคมต้องเริ่มจากวัย 2 ขวบ โดยพัฒนาจากตนเองเป็น ศูนย์กลางสู่สังคมแวดล้อมใจครอบครัว เช่น การสังเกตพฤติกรรม เห็นบทบาททางสังคมของผู้อื่นและ เลียนแบบจากสังคมผู้ใหญ่ผู้ที่ใกล้ชิด การเข้ากลุ่ม การปรับตัว ความคาดหวังของผู้ใหญ่ การเป็น แบบอย่างที่ดีของผู้ใหญ่เป็นวิธีที่เด็กเรียนรู้กฎระเบียบของสังคม และการพัฒนาทักษะทางสังคมของ เด็กส่วนใหญ่ จะพัฒนาจากการเล่น

3.7 แนวทางการส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2524: 31-36) กล่าวว่า การส่งเสริมพฤติกรรมทาง สังคมให้กับเด็ก เป็นการพัฒนาพฤติกรรมใหม่ให้เกิดขึ้นกับเด็กอาจทำได้ดังนี้

1. การปรับพฤติกรรมของเด็ก ต้องให้เด็กค่อยๆ ปรับพฤติกรรมทีละน้อยด้วยการเสริมแรง เช่น การให้การเสริมแรงเวลาที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม หรือเมื่อเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ
2. การพัฒนาพฤติกรรมโดยให้ตัวแบบที่ดี การให้เด็กเห็นตัวอย่างที่ดีจะช่วยให้เด็ก เลียนแบบตาม เด็กมักจะชอบเลียนแบบตามผู้ที่เด็กชื่นชม เช่น พ่อแม่ ครู ญาติ พี่น้อง เพื่อน นักกีฬา นักร้อง ตัวละครในนิทาน และผู้มีชื่อเสียง
3. การให้สัญญาณเตือนพฤติกรรม โดยการแสดงออกด้วยวาจาหรือท่าทางว่าเด็กควร ทำหรือไม่ ด้วยคำพูดหรือการพยักหน้า เป็นการให้สัญญาณเตือนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ก่อนที่เด็ก จะทำอะไรลงไป จะดีกว่าการติเตียนเมื่อเด็กทำอะไรผิดลงไปแล้ว

ประมวล ดิกคินสัน (2527: 107) กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม สำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. การกำหนดตารางกิจกรรมประจำวันอย่างเหมาะสมและต่อเนื่องกัน จัดกิจกรรมที่ต้อง ใช้พลังงาน และกิจกรรมที่ผ่อนคลายสลับกัน ทำให้เด็กไม่เบื่อหน่าย มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี การที่ เด็กรู้ตารางกิจกรรมประจำวัน และสิ่งที่ครูคาดหวังให้เด็กเกิดความเป็นระเบียบ และความรู้สึกมั่นใจ การเสริมแรงทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม จะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ
2. การเสริมแรงพฤติกรรมทางสังคมแก่เด็กปฐมวัย ควรพูดให้ชัดเจนว่าเด็กได้แสดง พฤติกรรมที่ดีอย่างไร เช่น “เธอใจดีจังที่ช่วยมานะเช็ดสีที่หกบนพื้น” การชมเชยของครูมีคุณค่าสำหรับเด็กส่วนใหญ่ เพราะเป็นตัวอย่างที่ดี เด็กมักจะเอาอย่าง ในบางครั้งอาจใช้ท่าทางการเสริมสร้างด้วย วาจาตามความเหมาะสม

3. การให้รางวัล การส่งเสริมความร่วมมือ และการช่วยเหลือกันนับว่าเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่ควรส่งเสริม ตัวอย่างเช่น “ถ้าแต่ละกลุ่มช่วยกันดูแลห้องให้เรียบร้อยภายใน 5 นาที ครูก็จะเล่นนิทานสนุกๆ ให้ฟัง 1 เรื่อง” การเสริมแรงจากภายนอกหรือจากผู้อื่น เป็นการกระตุ้นให้เด็กช่วยกันทำงานจนสำเร็จตามเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาด้านสังคม เพื่อมุ่งให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จโดยตัวเอง เกิดความพอใจและภูมิใจในผลงานที่เด็กทำได้ ซึ่งเป็นการเสริมแรงจากภายในตัวเด็กเอง

4. การเสริมความเป็นอิสระ พัฒนาการทางสังคมที่เห็นเด่นชัดโรงเรียน คือ การที่เด็กสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ได้ด้วยตนเอง และรับผิดชอบสิ่งที่ตนทำ ครูควรให้การเสริมแรงในพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกอย่างเหมาะสมเมื่อพบพฤติกรรมไม่เหมาะสมครูไม่ควรใช้คำพูดที่คุกคามหรือข่มขู่ แต่ควรบอกกล่าวให้ทุกคนทราบเงื่อนไข เช่น “ใครที่โต๊ะเรียนเรียบร้อยแล้ว แสดงว่าพร้อมที่จะรับประทานอาหารกลางวัน” หรือ “ใครที่ทำผนังห้องเลอะ คนนั้นก็ทำความสะอาด”

5. ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้และสนใจความรู้สึกของคนอื่น การส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมช่วยเหลือ นับว่ามีความเหมาะสม เพราะช่วยให้เด็กเอาใจใส่ในความต้องการของผู้อื่น ได้รับความรู้สึกของผู้อื่นโดยครูชมเชย ชวนให้เด็กสนใจการกระทำที่แสดงถึงความมีน้ำใจ หรือแนะนำให้เด็กแบ่งปันร่วมมือ และให้ความช่วยเหลือผู้อื่น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537: 58) ได้กล่าวถึงสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการส่งเสริมลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยดังนี้

1. ปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก การอบรมสั่งสอนเด็กด้วยความรัก ความเข้าใจ และความมีเหตุผล รวมทั้งการเป็นแบบอย่างลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกในสังคม จะช่วยสร้างพื้นฐานที่มั่นคงในการพัฒนาลักษณะนิสัยอันเป็นที่พึงปรารถนาของสังคมเมื่อเด็กเติบโตขึ้น

2. การเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เด็กปฐมวัย จะมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งรอบตัว โดยการลงมือกระทำด้วยตนเอง การเสริมแรงกระตุ้นให้เด็กสนใจช่วยตนเอง มีระเบียบวินัยในการทำกิจวัตรประจำวัน ช่วยฝึกความเป็นตัวของตัวของตัวเอง รู้จักรับผิดชอบตนเอง ซึ่งจะพัฒนาไปสู่การรู้จักช่วยเหลือ และรับผิดชอบต่อผู้อื่น และสังคมส่วนรวมต่อไป

3. การส่งเสริมประสบการณ์ความสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม การฝึกให้เด็กปฐมวัยรู้จักตนเอง ได้รับความรู้สึกและการกระทำของผู้อื่น มีทักษะทางสังคมที่เหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติของเด็กตามวัยจะช่วยให้เด็กเรียนรู้การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นในสังคมได้อย่างราบรื่น เหมาะแก่กาลเทศะ โดยการสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมรอบตัวมากขึ้น รวมทั้งได้รับกำลังใจหรือคำชมเชยเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ประสงค์ และคำแนะนำแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

4. การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเล่นของเด็ก เด็กเรียนรู้สังคมและสิ่งแวดล้อมจากการเล่นร่วมกับเพื่อนวัยเดียวกันหรือผู้ใกล้ชิด ขณะเล่นนั้นเด็กเรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน มีการยอมรับบทบาทซึ่งกันและกัน รู้จักการแบ่งปัน และผลัดเปลี่ยน รวมทั้งความร่วมมือทำกิจกรรมร่วมกัน

5. การยอมรับความแตกต่างทางบุคลิกภาพของเด็ก เด็กแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างกันไปตามธรรมชาติ การยอมรับเล็งดูในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมือนกัน เช่น เด็กบางคนปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย แต่บางคนต้องใช้เวลาปรับตัวระยะหนึ่ง เด็กบางคนอารมณ์มั่นคง มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น แต่บางคนเจ้าอารมณ์ หงุดหงิดง่าย เข้ากับผู้อื่นได้ยาก เป็นต้น

สรุปได้ว่า การส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมนั้นการให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่รอบตัวเด็กมีความสำคัญต่อการปรับตัวและการเรียนรู้ แนวการส่งเสริมพฤติกรรมเด็กนั้นมีหลายวิธี เช่น การให้รางวัล การกล่าวคำชมเชย การเสริมแรงดังกล่าว ทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมทางสังคมไปในทางที่ดี และลดการแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อสังคม

3.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

งานวิจัยต่างประเทศ

บาร์-ทาล และคนอื่นๆ (Bar-Tal; others. 1992: 396-402) ทำการศึกษาเชิงสังเกตกับพฤติกรรมความช่วยเหลือของเด็กปฐมวัย จำนวน 156 คน ที่มีอายุระหว่าง 1 - 3 ปี เด็กแต่ละคนได้รับการสังเกต 3 ครั้งๆ ละ 10 นาที ในระหว่างกิจกรรมการเล่นอิสระในการสังเกต ผู้สังเกตได้ลงรหัสพฤติกรรมช่วยเหลือแต่ละอย่างที่เด็กแสดงออกมาไม่ว่าพฤติกรรมความช่วยเหลือนั้นจะเป็นพฤติกรรมที่เด็กได้แสดงออกมาจริงๆ หรือแสดงออกมาในการเล่นแบบสร้างจินตนาการ ผลการวิจัยพบว่าโดยทั่วไปแล้วพฤติกรรมความช่วยเหลือของเด็กไม่เพิ่มขึ้นตามอายุ แต่เด็กจะแสดงพฤติกรรมช่วยเหลือในสถานการณ์ที่เป็นการเล่นแบบสร้างจินตนาการน้อยลง และแสดงพฤติกรรมช่วยเหลือจริงๆ ออกมามากขึ้น และเด็กช่วยเหลือเพื่อนด้วยการปลอบใจในสถานการณ์จริงๆ ขึ้นมา แต่ก็ช่วยเหลือด้วยการให้สิ่งของแก่เพื่อนในสถานการณ์จริงน้อยเมื่ออายุมาก

แมรี (รัชดาภรณ์ อินทะนิน. 2544: 17; อ้างอิงจาก Mary. 1981: 4630) ได้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ของเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนในแง่ของความถี่พฤติกรรม และระยะเวลาของการปฏิสัมพันธ์ และวิธีการเข้ากลุ่มเพื่อน รวมทั้งความรู้สึก และการเข้ากลุ่มไม่ได้ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 4 ปี จำนวน 40 คน เป็นชาย 20 คนและหญิง 20 คน วิธีการศึกษาใช้เทคนิคสังคมมิติบันทึกพฤติกรรมผลการวิจัยปรากฏว่า เด็กที่มีความสามารถเข้ากลุ่มเพื่อนมาก มีปฏิสัมพันธ์มากกว่า และใช้เวลาในการปฏิสัมพันธ์ยาวนานกว่าเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนน้อย เด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อน

จะใช้พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์หลายวิธี และวิธีการที่เข้ากลุ่มไปแล้วไม่ได้ผล น้อยกว่าเด็กที่มีความสามารถน้อยกว่า และใช้พฤติกรรมทางบวกมากกว่า ส่วนเด็กที่มีความสามารถน้อยกว่าจะใช้วิธีการทางลบมากกว่า ได้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญของวิธีการที่ใช้ในการเข้ากลุ่มเพื่อน ในแง่ของวิธีการทางลบกับวิธีการที่ไม่ได้ผล

วูด (Wood. 1977: 4837) ทำการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นที่ยอมรับของสังคม กับการมีอำนาจในสังคมของนักเรียนอนุบาล โดยใช้เด็กในโรงเรียนเอกชน จำนวน 25 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรแยกเป็นเด็กชาย 15 คน และเด็กหญิง 10 คน ที่ใช้ภาษาพูดเดียวกัน และเป็นคนระดับกลางเหมือนกัน การเก็บรวบรวมข้อมูลแยกเป็น 2 ส่วน คือ การมีอำนาจในสังคม ได้จากการสังเกตพฤติกรรมเด็กแต่ละคนในช่วงที่เด็กเลือกทำกิจกรรมด้วยตนเอง รวมเวลาที่สังเกตคนละ 120 นาที ส่วนพฤติกรรมการเป็นที่ยอมรับในสังคม คือ การเป็นผู้นำและผู้ตามในกลุ่มเพื่อน การแสดงความภาคภูมิใจต่อเพื่อนและการแสดงออกทั้งรักและเป็นศัตรูกับผู้ใหญ่ ส่วนพฤติกรรมที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน คือการประจบผู้ใหญ่เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ การใช้ผู้ใหญ่ให้เกิดอำนาจ และการแข่งขันกับกลุ่มเพื่อน

ชวาร์ซ (Schwarz. 1974) ศึกษาถึงพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก 2 กลุ่ม ที่มีอายุระหว่าง 2 - 3 ปี กลุ่มละ 19 คน โดยใช้เด็กกลุ่มหนึ่งในศูนย์เด็ก (Nursery School) ที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมและกระตุ้นการเรียนรู้ จากการจัดสิ่งแวดล้อม และเด็กอีกกลุ่มเป็นเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูอยู่ที่บ้าน โดยเด็กทั้ง 2 กลุ่ม มีภูมิหลังเหมือนกันจากการได้ศึกษาเป็นระยะเวลา 9 เดือน ผลการศึกษาปรากฏว่า เด็กที่อยู่ในศูนย์เด็กเล็กมีลักษณะของพัฒนาการทางกาย ภาษาและกล้าติดต่อกับบุคคลอื่น และกับผู้ใหญ่มากกว่าเด็กที่ถูกเลี้ยงดูเฉพาะอยู่ที่บ้าน ทั้งนี้เพราะเด็กที่อยู่ในศูนย์เด็กนั้นได้มีปฏิสัมพันธ์และใช้เวลาส่วนใหญ่ทำกิจกรรมร่วมกับเด็กในวัยเดียวกัน (Hess; & Doreen. 1981: 147)

งานวิจัยในประเทศ

กลินแก้ว มาตา (2541) ได้ศึกษาพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติแบบกลุ่มกับแบบอิสระ ศึกษาพบว่า พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารสมมติแบบกลุ่มกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติแบบอิสระ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

ทัศนัย อุดมพันธ์ (2541) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ พบว่า 1) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์มีพฤติกรรมทางสังคม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมก่อนและหลังการทดสอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 2) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการแบบปกติ มีพฤติกรรมทางสังคม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมก่อนและหลังการทดสอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

3) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ และการจัดประสบการณ์แบบปกติ มีพฤติกรรมทางสังคมโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

สงบ สัพโส (2544) ได้ศึกษาผลการเล่นเกมการศึกษาต่อพฤติกรรมทางสังคม ด้านความเอื้อเฟื้อ และด้านความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย จากผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กปฐมวัยในกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษารายกลุ่ม รายบุคคล และกลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ มีพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ และด้านความมีระเบียบวินัยสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เด็กปฐมวัยในกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ และด้านความมีระเบียบวินัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษารายกลุ่มมีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อและด้านความมีระเบียบวินัยสูงกว่านักเรียนกลุ่มอื่น

สายพิณ พัชรพร (2544) ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมสนทนาปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อการตระหนักรู้ทางสังคมของเด็กปฐมวัย เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า เด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมสนทนาปฏิสัมพันธ์มีการตระหนักรู้ทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมสนทนาปฏิสัมพันธ์และแบบประเมินการตระหนักรู้ทางสังคม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t - test Dependent ผลการศึกษาพบว่า การตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมสนทนาปฏิสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศิริรัตน์ ชูชีพ (2544: 37) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ และหลังจากจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์สัปดาห์ที่ 1 หลังจากจัดประสบการณ์เคลื่อนไหวสร้างสรรค์ใน 1 สัปดาห์ เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมชอบสังคมเพิ่มขึ้นจากก่อนจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วีรพงศ์ บุญประจักษ์ (2545: 50) ศึกษาความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคม พบว่า เด็กปฐมวัยก่อนจัดประสบการณ์ และระหว่างการจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านไทย เมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ พบว่า คะแนนพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลา 8 สัปดาห์ เมื่อวิเคราะห์ได้คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ความร่วมมือ ความเห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือและแบ่งปัน พบว่า คะแนนพฤติกรรมทางสังคมทั้ง 3 ด้าน มีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์แบบคะแนนรวมทั้งหมด ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ปัทมา ศุภกานี (2545) ศึกษาพฤติกรรมการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนจัดประสบการณ์ และระหว่างจัดประสบการณ์แบบโครงการในแต่ละสัปดาห์มีพฤติกรรมด้านสังคมโดยรวมและรายด้านระหว่างการจัดประสบการณ์แบบโครงการในแต่ละสัปดาห์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์

ทวีศักดิ์ ยุชูป (2546) ได้ศึกษาผลการให้ประสบการณ์ส่งเสริมความสามารถทางภาษาที่มีต่อทักษะทางสังคม และความสามารถทางภาษาของนักเรียนอนุบาล ผลวิจัยพบว่า นักเรียนอนุบาลที่ได้รับประสบการณ์ส่งเสริมความสามารถทางภาษามีทักษะทางสังคมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติทั้งกลุ่มระดับสติปัญญาสูงและสติปัญญาต่ำ ส่วนนักเรียนอนุบาลที่ได้รับประสบการณ์ส่งเสริมความสามารถทางภาษามีความสามารถทางภาษาไม่ต่างจากนักเรียนอนุบาลที่ได้รับการสอนแบบปกติทั้งกลุ่มระดับสติปัญญาสูง และกลุ่มสติปัญญาต่ำ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับความต้องการและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก จะทำให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม และบุคคลรอบข้างเพื่อเรียนรู้การอยู่ร่วมกันและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งเป็นการส่งเสริมทักษะทางสังคมเพื่อเป็นการวางรากฐานของบุคลิกภาพที่ดีต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนวัดคันลัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 45 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย - หญิงอายุระหว่าง 5 - 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนวัดคันลัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน โดยมีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลากมา 1 ห้องเรียน จากจำนวน 2 ห้องเรียน
2. ครูประจำชั้นอนุบาลห้องที่ได้รับการสุ่มจากข้อ 1 ทำการประเมินทักษะทางสังคมของเด็ก โดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกเด็กที่มีคะแนนน้อยจำนวน 15 คนแรกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า 2 ชุดคือ

1. แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม
2. แบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ตอนที่ 1 การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม และวิธีการหาคุณภาพของแผน

1.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม

1.2 ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

1.3 สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม จำนวน 32 แผน โดยเน้นทักษะทางสังคม การช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ การเป็นผู้นำ ผู้ตาม และการกล้าแสดงออก

1.4 นำแผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณา เพื่อหาความสอดคล้องของจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและการประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

1. อาจารย์ละไม สีหาอาจ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปฐมวัย โรงเรียนคริสตธรรมวิทยา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตบางรัก จังหวัดกรุงเทพมหานคร

2. อาจารย์นันทิพร จิรจรรย์ ครู คศ.1สอนระดับชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนอนุบาลตราด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด อำเภอเมือง จังหวัดตราด

3. อาจารย์ดวงพร พันธุ์แสง อาจารย์สอนระดับชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนอนุบาลชนานนท์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจตุจักร เขต 4 จังหวัดกรุงเทพมหานคร

1.5 นำแผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ที่ผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ มาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ผลจากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเห็นชอบตรงกัน ดังนี้ ชี้แนะ ขั้นตอนการ ขั้นสรุป การประเมินผล และสื่อ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด และปรากฏว่ามีสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้ คือ

- ปรับนิทานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมให้สั้น และเหมาะสมกับเวลา

- ระบุชื่อเรื่องนิทาน, ชื่อเพลง, ชื่อคำคล้องจอง, และชื่อปริศนาคำทายลงในตารางการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มเพื่อให้มีความชัดเจนมากขึ้น

1.6 นำแผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม (ภาคผนวก) ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่อง และปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งให้เหมาะสม

1.7 แก้ไขและปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มฉบับสมบูรณ์ และนำไปทดลองกับกลุ่มทดลองตามแผนการจัดกิจกรรมต่อไป

ตอนที่ 2 การสร้างแบบประเมินทักษะทางสังคม และวิธีการหาคุณภาพของแบบประเมินทักษะทางสังคม

2.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย การสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคม และการบันทึก ศึกษาแบบสังเกตของ ศิริรัตน์ ชูชีพ (2544) พิมพ์ภา คงรุ่งเรือง (2542) ทวีศักดิ์ ยูซุบ (2546) จตุพร แสงหาญ (2549) ทิติลดา พิไลกุล (2551) ลักคณา เสนิฤทธิ์ (2551) และได้สังเกตทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่โรงเรียนสิบลองวิทยา เป็นเวลา 4 สัปดาห์ แล้วนำมาสร้างเกณฑ์การประเมินให้ครอบคลุม ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

2.1.1 การช่วยเหลือ

- ให้คำแนะนำเมื่อเพื่อนต้องการ
- ช่วยหยิบยื่นอุปกรณ์ให้เพื่อนในขณะที่เล่น
- ช่วยเหลือเมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ
- พุดสนับสนุนหรือให้กำลังใจเพื่อนในขณะที่ทำกิจกรรม
- ร่วมช่วยเหลือเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆในการทำกิจกรรม

2.1.2 การให้ความร่วมมือ

- พุดเพื่อยอมรับในการทำตามข้อตกลงของกลุ่ม
- พุดหรือร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนๆในกลุ่ม
- ทำหน้าที่ที่กลุ่มมอบหมายด้วยความเต็มใจ
- ร่วมทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม
- ร่วมทำตามข้อตกลงกติกาของกลุ่ม

2.1.3 การเป็นผู้นำ ผู้ตาม

- ปฏิบัติตามข้อตกลงของกิจกรรมหรือกติกาการเล่น
- รับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น
- ปฏิบัติตามความเห็นของกลุ่ม
- รู้เข้าใจหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของกลุ่ม
- รับผิดชอบหน้าที่ของตนเต็มความสามารถ

2.1.4 การกล้าแสดงออก

- กล้าตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง
- มีความมั่นใจในตนเอง และกล้าแสดงออก
- การแสดงออกทางวาจาและท่าทางด้วยความมั่นใจ
- การมองหน้าสบตากับบุคคลในขณะพูดคุยและทำกิจกรรม
- การบอกความรู้สึกของตนเองด้วยวาจาและท่าทางให้เพื่อนและครูทราบ
ด้วยความมั่นใจ

2.2 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการประเมินทักษะทางสังคมออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับคะแนน 2,1 และ 0

ระดับคะแนน 2 บันทึกเมื่อเด็กเกิดทักษะทางสังคมด้วยตนเอง

ระดับคะแนน 1 บันทึกเมื่อเด็กเกิดทักษะทางสังคมโดยคนอื่นแนะนำ

ระดับคะแนน 0 บันทึกเมื่อเด็กไม่เกิดทักษะทางสังคม

2.3 นำแบบประเมินทักษะทางสังคมให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบพิจารณาเพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของแบบประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

1. ดร.อดุลย์ ไบกุหลาบ นักวิชาการศึกษา 6 งานทะเบียนนิติศาสตร์และประเมินผล กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก

2. ดร.ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 จังหวัดราชบุรี

3. อาจารย์มิ่ง เทพครเมือง นักวิชาการศึกษาหัวหน้างานวิจัย โรงเรียนสาธิต (ฝ่ายประถม) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2.4 จากแบบประเมินทักษะทางสังคม ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทุกท่านมีความเห็นด้วยตรงกันทั้ง 3 ท่าน

2.5 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงของแบบประเมิน นำเอาแบบประเมินทักษะทางสังคม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินว่าข้อความที่แสดงพฤติกรรมที่สังเกตนั้น สอดคล้องกับจุดประสงค์ของแบบประเมินหรือไม่ โดยกำหนดคะแนนเป็น +1, 0 และ -1 (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2548: 69)

- เมื่อ +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์ข้อนั้น
 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์ข้อนั้นหรือไม่
 -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบไม่วัดจุดประสงค์ข้อนั้น

แล้วนำคะแนนที่ได้จากการลงคะแนนทั้ง 3 ท่าน หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความแสดงทักษะทางสังคมกับจุดประสงค์ IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าใช้ได้ (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2526: 89) ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างทักษะทางสังคมกับจุดประสงค์ $IOC = 0.67 - 1.00$

3. การหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต

การหาค่าความเชื่อมั่นของเกณฑ์การให้คะแนนทักษะทางสังคม โดยนำเกณฑ์การให้คะแนนทักษะทางสังคมไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กอนุบาลปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน ที่โรงเรียนสิบลองวิทยาโดยการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มที่เหมือนกับการทดลองจริงเป็นเวลา 1 สัปดาห์ โดยนำคะแนนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Burry - Stock. 1996: 256) เท่ากับ .82 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง สามารถนำไปใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้

แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวจากทีบอร์ก และเกล (Barnett; & Johnson. 1996: 31; citing Borg; & Gell. 1989: 692) ได้กล่าวว่า รูปแบบการทดลองกลุ่มเดียวจะมีความเหมาะสมเป็นพิเศษกับการทดลองที่ต้องการเปลี่ยนรูปแบบพฤติกรรม หรือกระบวนการภายใน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการทดลอง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวทำการทดลอง และเก็บข้อมูลจากสถานการณ์จริงขณะทำการทดลองเพื่อความสะดวกและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการทดลองครั้งนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

ก่อนการทดลอง	ขณะทดลอง
TO	X, T1, X, T2, X, T3, X,....., T8

เมื่อ	TO	คือ	การสังเกตก่อนการทดลอง
	X	คือ	การดำเนินกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม
	T1,T2,T3,.....,T8	คือ	การสังเกตขณะทำการทดลองหลายๆ ครั้ง

การทดลองครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่างเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. จัดสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ทำการทดลองให้เหมาะสม
3. จัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) ในทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือการให้ความร่วมมือ การเป็นผู้นำ ผู้ตาม และการกล้าแสดงออก โดยประเมินทักษะทางสังคมจากการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ของตัวอย่าง จำนวน 15 คน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี วันละ 20 นาที โดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคมบันทึกการประเมิน โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย รวมผู้ประเมินจำนวน 2 คน
4. ดำเนินการทดลองโดยการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม กับกลุ่มตัวอย่าง เป็นเวลา 8 สัปดาห์ๆ ละ 4 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี วันละ 20 นาที โดยใช้แบบประเมินทักษะบันทึกการประเมิน โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย รวมผู้ประเมินจำนวน 2 คน

ตาราง 2 วันและกิจกรรมที่ทำการทดลองและประเมิน

การจัดกิจกรรม	ระยะเวลาทำการทดลอง	วันที่ทำการทดลอง	เวลา
กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบปกติ	1 สัปดาห์ ก่อนการทดลอง	วันจันทร์, วันอังคาร วันพุธ, วันพฤหัสบดี	09.00 - 09.20 น.
กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม	8 สัปดาห์	วันจันทร์, วันอังคาร วันพุธ, วันพฤหัสบดี	09.00 - 09.20 น.

5. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยให้กลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ที่เน้นทักษะทางสังคม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นนำ (5 นาที)

1. นำเด็กเข้าสู่กิจกรรมโดยการเคลื่อนไหวร่างกายบริหารกล้ามเนื้อเล็กไปสู่กล้ามเนื้อใหญ่จะเริ่มจากการเคลื่อนไหวตามจังหวะเพลง นิทาน คำคล้องจอง ปริศนาคำทาย หรือสัญญาณต่างๆ แล้วทำท่าทางซ้ำๆ เร็วๆ เบาๆ เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและสร้างความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรม

2. ครูแนะนำวัสดุ - อุปกรณ์ ที่ใช้ในการทำกิจกรรม และสร้างสถานการณ์ปัญหา โดยใช้คำถามปลายเปิด เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจ และร่วมมือในการทำกิจกรรม

ขั้นดำเนินกิจกรรม (10 นาที)

1. เด็กแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5 คน สำหรับการทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม

2. เด็กแต่ละกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน โดยเด็กสามารถปรึกษาหารือ และร่วมกันวางแผนเพื่อช่วยกันคิดหาท่าทางที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม

3. เด็กมีอิสระในการคิดเลือกวัสดุ - อุปกรณ์ ที่ต้องการในการทำกิจกรรม และสนทนาแลกเปลี่ยนวัสดุ - อุปกรณ์ ที่แตกต่างกันในแต่ละวัน

4. เด็กในแต่ละกลุ่มอาสาสมัครเป็นผู้นำ ในการคิดท่าทางเคลื่อนไหวอย่างอิสระตามจินตนาการ ประกอบ ด้วยสื่อ วัสดุ - อุปกรณ์ ที่ใช้แตกต่างกันในแต่ละวัน ตามตัวละครในนิทาน เพลง คำคล้องจอง หรือปริศนาคำทาย

ขั้นสรุป (5 นาที)

1. เด็กแต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นในระหว่างการทำกิจกรรม โดยครูกระตุ้นด้วยการใช้คำถามเกี่ยวกับกระบวนการทำงานว่ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้าง และช่วยกันแก้ปัญหาอย่างไร การที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกันมีผลดีอย่างไร

2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการปฏิบัติตน ในด้านการช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ การเป็นผู้นำผู้ตาม และการกล้าแสดงออก ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม

6. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งกลุ่ม โดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มเป็นเวลา 1 สัปดาห์ เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานแล้วจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มที่ส่งเสริมทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ การเป็นผู้นำผู้ตาม และการกล้าแสดงออก เป็นเวลา 8 สัปดาห์ๆ ละ 4 วัน คือ วันจันทร์ – วันพฤหัสบดี ในช่วงเวลา 9.00 – 9.20 น. ซึ่งในแต่ละครั้งที่จัดกิจกรรมผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยรวม 2 คน ทำการประเมินและบันทึกการประเมินทักษะทางสังคมในกิจกรรมการเคลื่อนไหว

7. เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการรวบรวมข้อมูล แบบประเมินทักษะทางสังคม ซึ่งมีหลักการดำเนินการดังนี้

1. เก็บข้อมูลจากการบันทึกแบบประเมินทักษะทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้ผู้ประเมินจำนวน 2 คน คือ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย 1 คน มีหลักในการเลือกผู้ช่วยวิจัย คือ เป็นครูที่มีคุณวุฒิปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิตวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย และมีประสบการณ์ในการสอนเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

2. เก็บข้อมูลพื้นฐานด้านทักษะทางสังคมจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน โดยแบบประเมินทักษะทางสังคม จากการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มเป็นเวลา 1 สัปดาห์

3. ทำการบันทึกแบบประเมินทักษะทางสังคม จากการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม เป็นเวลา 8 สัปดาห์ การจัดกิจกรรมแบ่งเด็กเป็นกลุ่มย่อย จำนวน 3 กลุ่มๆ ละ 5 คน ประเมินและบันทึกทักษะทางสังคมทีละกลุ่มๆ ละ 5 นาที พักระหว่างกลุ่ม 1 นาที และจะหมุนเวียนลำดับก่อนหลังจนสิ้นสุดการทดลอง ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม

วัน เวลา สัปดาห์	จันทร์			อังคาร			พุธ			พฤหัสบดี		
	9.01- 9.06	9.07- 9.11	9.12- 9.17	9.01- 9.06	9.07- 9.11	9.12- 9.17	9.01- 9.06	9.07- 9.11	9.12- 9.17	9.01- 9.06	9.07- 9.11	9.12- 9.17
Baseline	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1
2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2
3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
4	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1
5	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2
6	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
7	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1
8	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2

หมายเหตุ Baseline หมายถึง ก่อนจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม
1, 2, 3 หมายถึง ลำดับก่อนหลังของกลุ่มที่ทำการสังเกตกลุ่มที่ 1, 2, 3

4. ในการประเมินและบันทึกแบบประเมินทักษะทางสังคม โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยรวมผู้ประเมินจำนวน 2 คน ประเมินเด็กเป็นรายบุคคลพร้อมกันในช่วงเวลาเดียวกัน

5. เมื่อสิ้นสุดในแต่ละสัปดาห์นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเปรียบเทียบกับข้อมูลพื้นฐานตามรายทักษะ เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยหลังจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มเป็นช่วงระยะเวลา 8 สัปดาห์

6. การฝึกผู้ช่วยวิจัย

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยฝึกการประเมินและบันทึกทักษะทางสังคม ดังนี้

6.1 ให้ศึกษาและทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการประเมิน

6.2 ให้ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะทักษะทางสังคมและแบบประเมินทักษะทางสังคมให้เข้าใจตรงกัน เพื่อสามารถประเมินทักษะทางสังคมได้ตรงกัน

6.3 ฝึกการประเมินและบันทึกแบบประเมินทักษะทางสังคมกับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

6.4 ฝึกการประเมินจริงในช่วงที่ผู้วิจัยทดลองใช้ (Try Out) โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย 1 คน รวมผู้ประเมินจำนวน 2 คน ทำการประเมินและบันทึกแบบประเมินทักษะทางสังคม จากการจัดกิจกรรม การเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินของผู้ประเมิน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน RAI (Burry Stock, 1996: 56)

7. เก็บข้อมูลด้วยการบันทึกแบบประเมินทักษะทางสังคม ถ้าในช่วงที่ทำการประเมิน เกิดทักษะทางสังคม และในช่องระดับทักษะทางสังคมตรงกับทักษะทางสังคมของเด็กที่แสดงออก ให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องนั้น

8. การบันทึกคะแนนการให้คะแนนของแบบประเมินโดยใส่เครื่องหมาย / ลงในแบบประเมิน ให้ตรงกับช่องระดับคะแนนพฤติกรรม 2,1,0 ถ้าเกิดทักษะทางสังคมทางสังคมซ้ำ ให้ใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องเดิมตามจำนวนครั้งที่เกิดทักษะทางสังคม โดยทำการบันทึกดังนี้

ช่องระดับคะแนน 2 บันทึกเมื่อเด็กเกิดทักษะทางสังคมด้วยตนเอง

ช่องระดับคะแนน 1 บันทึกเมื่อเด็กเกิดทักษะทางสังคมโดยคนอื่นแนะนำ

ช่องระดับคะแนน 0 บันทึกเมื่อเด็กไม่เกิดทักษะทางสังคม

9. ถ้าพบเครื่องหมาย / ในช่องระดับใด ก็ให้คะแนนเท่ากับช่องระดับนั้น และถ้าพบเครื่องหมาย / ซ้ำในชื่อและในช่องระดับคะแนนใดให้นำคะแนนที่ซ้ำคุณกับช่องระดับคะแนนช่องนั้น เช่นในช่อง ระดับ 2 แสดงการเกิดทักษะทางสังคมซ้ำกัน 2 ครั้ง รวมคะแนนเท่ากับ 4 เป็นต้น

10. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. หาสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลองและขณะทำการทดลอง โดยนำข้อมูลไปหาคะแนนเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์; และมิ่ง เทพครเมือง. 2553. เอกสารอัดสำเนา)

2. วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรม การเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรม ในแต่ละช่วงสัปดาห์ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated - Measures ANOVA) โดยใช้การคำนวณในโปรแกรมด้วยคอมพิวเตอร์ (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์และมิ่ง เทพครเมือง. 2553. เอกสารอัดสำเนา)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบรายด้านในแต่ละช่วงเวลาโดยใช้ t-test แบบ Dependent Sample โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์; และมิ่ง เทพक्रमเมือง. 2553. เอกสารอัดสำเนา)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ

1.1 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพฤติกรรมกับจุดประสงค์ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2533: 89) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพฤติกรรมกับจุดประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การวิเคราะห์ข้อคำถามรายข้อ (Item Analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดคุณลักษณะการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติ โดยใช้สูตร r (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2548: 14)

$$r_{\text{Item-Total}} = \frac{n \sum IT - \sum I \sum T}{\sqrt{[n \sum I^2 - (\sum I)^2][n \sum T^2 - (\sum T)^2]}}$$

เมื่อ $r_{\text{Item-Total}}$ แทน ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
 I แทน คะแนนของข้อคำถาม
 T แทน คะแนนผลรวมของข้ออื่นที่เหลือทุกข้อ
 n แทน จำนวนคนในกลุ่ม

1.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต โดยการนำแบบประเมินไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสืบทอดวิทยา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน วิธีหาความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Burry - Stock. 1996: 256)

$$RAI = 1 - \frac{\sum_{k=1}^K \sum_{n=1}^N |R_{1kn} - R_{2kn}|}{KN(i-1)}$$

เมื่อ R_{1kn}, R_{2kn} แทน ผลการสังเกตของผู้สังเกตคนที่ 1 และคนที่ 2 ตามลำดับ
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
 K แทน จำนวนพฤติกรรมย่อย
 i แทน จำนวนช่วงคะแนน (0, 1, 2)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 หาคะแนนเฉลี่ย (Mean) และหาความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยการใช้คำนวณในโปรแกรมคอมพิวเตอร์

2.2 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทักษะทางสังคม โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated - Measures ANOVA) โดยใช้โปรแกรมการคำนวณด้วยคอมพิวเตอร์ (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์; และ มิ่ง เทพครเมือง. 2553: 53-57. เอกสารอัดสำเนา)

2.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบแต่ละช่วงเวลาโดยใช้ t-test แบบ Dependent Samples (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2548ก: 99)

$$t = \frac{\bar{D}}{S_{\bar{D}}} ; df = n - 1$$

$$S_{\bar{D}} = \frac{S_D}{\sqrt{n}}$$

เมื่อ t แทน ค่าแจกแจงแบบที (t-distribution)
 \bar{D} แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลต่าง
 n แทน จำนวนคน
 S_D แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลต่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองและการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษาครั้งนี้เกิดความเข้าใจตรงกันผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้แทนความหมายในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
M	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน	ค่าชั้นแห่งความอิสระ
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดลอง
T	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณาค่าแจกแจงความถี่
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์คะแนนทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยมีตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาระดับทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

- 1.1 ผลการศึกษาระดับทักษะทางสังคมโดยรวมของเด็กปฐมวัย
- 1.2 ผลการศึกษาระดับทักษะทางสังคมรายด้านของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

- 2.1 ผลการศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมโดยรวมของเด็กปฐมวัย
- 2.2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมรายด้านของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

- 3.1 ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของทักษะทางสังคมโดยรวมของเด็กปฐมวัย
- 3.2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมรายด้านของเด็กปฐมวัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาในระดับทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

การศึกษาตอนที่ 1 นี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและระหว่าง การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มในแต่ละสัปดาห์ ผู้วิจัยนำคะแนนทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้จากการประเมิน ก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มทั้ง 8 ครั้ง มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแยกวิเคราะห์คะแนนโดยรวมและคะแนนรายด้าน 4 ด้าน ได้แก่ 1. การช่วยเหลือ 2. การให้ความร่วมมือ 3. การเป็นผู้นำผู้ตาม 4. การกล้าแสดงออก และแปลความหมายค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.50 - 2.00	หมายความว่าเด็กแสดงทักษะทางสังคมได้ด้วยตนเอง
คะแนนเฉลี่ย	0.50 - 1.49	หมายความว่าเด็กแสดงทักษะทางสังคมได้โดยเพื่อนบอก
คะแนนเฉลี่ย	0.00 - 0.49	หมายความว่าเด็กไม่แสดงทักษะทางสังคม

1.1 ผลการศึกษาระดับทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยรวมดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะทางสังคมโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัย ก่อนและระหว่าง สัปดาห์ที่จัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม

ทักษะทางสังคมโดยรวม	Baseline	ระยะเวลาสัปดาห์ (สัปดาห์)							
		1	2	3	4	5	6	7	8
M	1.04	1.06	1.11	1.16	1.23	1.31	1.37	1.50	1.69
S	.04	.04	.06	.06	.08	.06	.05	.05	.06

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 ปรากฏว่า ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม เด็กปฐมวัยมีการแสดงทักษะทางสังคมโดยรวมได้โดยเพื่อนบอก (M=1.04) และในระหว่างสัปดาห์ที่ 1-6 มีการแสดงทักษะทางสังคมได้โดยเพื่อนบอก (M=1.04, 1.06, 1.11, 1.16, 1.23, 1.31 และ 1.37 ตามลำดับ) ส่วนสัปดาห์ที่ 7-8 มีการแสดงทักษะทางสังคมได้ด้วยตนเอง (M=1.50 และ 1.69 ตามลำดับ) และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใกล้เคียงกัน (.04 -.08)

1.2 ผลการศึกษาระดับทักษะทางสังคมรายด้านของเด็กปฐมวัย ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะทางสังคมจำแนกเป็นรายด้านของเด็กปฐมวัย ก่อนและระหว่าง สัปดาห์ที่จัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม

ทักษะทางสังคมรายด้าน		Baseline	ระยะเวลาสัปดาห์ (สัปดาห์)							
			1	2	3	4	5	6	7	8
ด้านที่ 1	M	1.01	1.05	1.10	1.15	1.20	1.28	1.35	1.46	1.64
	S	.04	.05	.06	.06	.07	.05	.04	.05	.06
ด้านที่ 2	M	1.04	1.07	1.11	1.17	1.23	1.31	1.38	1.50	1.70
	S	.04	.04	.05	.05	.06	.04	.04	.05	.05
ด้านที่ 3	M	1.01	1.04	1.09	1.15	1.23	1.31	1.36	1.50	1.69
	S	.05	.05	.08	.08	.08	.08	.06	.07	.09
ด้านที่ 4	M	1.03	1.07	1.13	1.18	1.26	1.33	1.40	1.56	1.74
	S	.05	.06	.07	.08	.11	.08	.07	.07	.08

หมายเหตุ Baseline หมายถึง ข้อมูลพื้นฐานก่อนจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 ปรากฏว่า ทักษะทางสังคมรายด้านมีดังนี้

ทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือ ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม เด็กปฐมวัยมีการแสดงทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือได้โดยเพื่อนบอก (M=1.01) และในระหว่างสัปดาห์ที่ 1-7 มีการแสดงทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือ ได้โดยเพื่อนบอก (M=1.05, 1.10, 1.15, 1.20, 1.28, 1.35 และ 1.46 ตามลำดับ) ส่วนสัปดาห์ที่ 8 มีการแสดงทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือได้ด้วยตนเอง (M=1.64) และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใกล้เคียงกัน (.04 -.07)

ทักษะทางสังคมด้านการให้ความร่วมมือ ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม เด็กปฐมวัยมีการแสดงทักษะทางสังคมด้านการให้ความร่วมมือได้โดยเพื่อนบอก (M=1.04) และในระหว่าง สัปดาห์ที่ 1-6 มีการแสดงทักษะทางสังคมด้านการให้ความร่วมมือ ได้โดยเพื่อนบอก (M=1.07, 1.11, 1.17, 1.23, 1.31 และ 1.38 ตามลำดับ) ส่วนสัปดาห์ที่ 7-8 มีการแสดงทักษะทางสังคมด้านการให้ความร่วมมือได้ด้วยตนเอง (M=1.50 และ 1.70 ตามลำดับ) และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใกล้เคียงกัน (.04 -.06)

ทักษะทางสังคม ด้านการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม เด็กปฐมวัยมีการแสดงทักษะทางสังคมด้านการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ได้โดยเพื่อนบอก ($M=1.01$) และในระหว่าง สัปดาห์ที่ 1-6 มีการแสดงทักษะทางสังคมด้านการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ได้โดยเพื่อนบอก ($M=1.04, 1.09, 1.15, 1.23, 1.31$ และ 1.36 ตามลำดับ) ส่วนสัปดาห์ที่ 7-8 มีการแสดงทักษะทางสังคมด้านการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ได้ด้วยตนเอง ($M=1.50$ และ 1.69 ตามลำดับ) และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานใกล้เคียงกัน (.05 -.09)

ทักษะทางสังคม ด้านการกล้าแสดงออก ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม เด็กปฐมวัยมีการแสดงทักษะทางสังคมด้านการกล้าแสดงออก ได้โดยเพื่อนบอก ($M=1.03$) และในระหว่าง สัปดาห์ที่ 1-6 มีการแสดงทักษะทางสังคมด้านการกล้าแสดงออก ได้โดยเพื่อนบอก ($M=1.07, 1.13, 1.18, 1.26, 1.33$ และ 1.40 ตามลำดับ) ส่วนสัปดาห์ที่ 7-8 มีการแสดงทักษะทางสังคมด้านการกล้าแสดงออก ได้ด้วยตนเอง ($M=1.56$ และ 1.74 ตามลำดับ) และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานใกล้เคียงกัน (.05 -.08)

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

การศึกษาตอนที่ 2 นี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและระหว่าง การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มในแต่ละสัปดาห์ ผู้วิจัยนำคะแนนทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้จากการประเมิน ก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มทั้ง 8 ครั้ง มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้ววิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ โดยแยกวิเคราะห์คะแนนโดยรวมและคะแนนรายด้าน 4 ด้าน ได้แก่ 1. การช่วยเหลือ 2. การให้ความร่วมมือ 3. การเป็นผู้นำผู้ตาม 4. การกล้าแสดงออก

2.1 ผลการศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมโดยรวมของเด็กปฐมวัยดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ คะแนนทักษะทางสังคมโดยรวมของเด็กปฐมวัย

Source	SS	df	MS	F	Sig.	Partial η^2
WEEK	5.826	8	.728	1836.253**	.000	.992
Error	.044	112	.000			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 ปรากฏว่าค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะทางสังคมโดยรวมของเด็กปฐมวัย สัปดาห์ก่อนและระหว่างภารกิจรวมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม แปรสัปดาห์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($F_{(8,112)} = 1836.253$; $Sig = .00$) และการทดลองครั้งนี้ ส่งผลอย่างมาก ต่อคะแนนทักษะทางสังคมโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 99 (Partial $\eta^2 = .99$)

2.2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมรายด้านของเด็กปฐมวัยดังแสดงใน ตาราง 7

ตาราง 7 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ คะแนนทักษะทางสังคมรายด้านของเด็กปฐมวัย

ทักษะทางสังคม รายด้าน	Source	SS	df	MS	F	Sig.	Partial η^2
ด้านที่ 1	WEEK	5.11	8	.64	1386.60**	.00	.99
	Error	.05	112	.00			
ด้านที่ 2	WEEK	5.61	8	.70	1473.90**	.00	.99
	Error	.05	112	.00			
ด้านที่ 3	WEEK	6.03	8	.75	876.53**	.00	.98
	Error	.10	112	.00			
ด้านที่ 4	WEEK	6.62	8	.83	538.70**	.00	.98
	Error	.17	112	.00			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 ปรากฏว่าค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะทางสังคมรายด้านของเด็กปฐมวัยมีดังนี้

ทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือ สัปดาห์ก่อนและระหว่างภารกิจรวมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม แปรสัปดาห์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($F_{(8,112)} = 1386.595$; $Sig = .00$) และการทดลองครั้งนี้ ส่งผลอย่างมาก ต่อคะแนนทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือ คิดเป็นร้อยละ 99 (Partial $\eta^2 = .99$)

ทักษะทางสังคมด้านการให้ความร่วมมือ สัปดาห์ก่อนและระหว่างภารกิจรวมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม แปรสัปดาห์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($F_{(8,112)} = 1473.90$; $Sig = .00$) และการทดลองครั้งนี้ ส่งผลอย่างมาก ต่อคะแนนทักษะทางสังคมด้านการให้ความร่วมมือ คิดเป็นร้อยละ 99 (Partial $\eta^2 = .99$)

ทักษะทางสังคม ด้านการเป็นผู้นำ ผู้ตาม สัปดาห์ก่อนและระหว่างการกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม แปรสัปดาห์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($F_{(8,112)} = 876.53$; $Sig = .00$) และการทดลองครั้งนี้ ส่งผลอย่างมาก ต่อคะแนนทักษะทางสังคมด้านการเป็นผู้นำ ผู้ตาม คิดเป็นร้อยละ 99 (Partial $\eta^2 = .98$)

ทักษะทางสังคม ด้านการกล้าแสดงออก สัปดาห์ก่อนและระหว่างการกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม แปรสัปดาห์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($F_{(8,112)} = 538.70$; $Sig = .00$) และการทดลองครั้งนี้ ส่งผลอย่างมาก ต่อคะแนนทักษะทางสังคมด้านการกล้าแสดงออก คิดเป็นร้อยละ 99 (Partial $\eta^2 = .98$)

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและระหว่าง การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มในแต่ละสัปดาห์ ผู้วิจัยนำคะแนนทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้จากการประเมิน ก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มทั้ง 8 ครั้ง มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้ววิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ มาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงสัปดาห์ โดยใช้ t - test แบบ Dependent Sample ทำการวิเคราะห์คะแนนโดยรวม และคะแนนรายด้าน 4 ด้าน ได้แก่ 1. การช่วยเหลือ 2. การให้ความร่วมมือ 3. การเป็นผู้นำผู้ตาม 4. การกล้าแสดงออก

2.1 ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของทักษะทางสังคมโดยรวมของเด็กปฐมวัยดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทักษะทางสังคมโดยรวมของเด็กปฐมวัย

การเปรียบเทียบระหว่างสัปดาห์	ค่าเปลี่ยนแปลง	t	df	Sig
สัปดาห์ก่อน , สัปดาห์ที่ 1	-.03	-7.90**	14	.00
สัปดาห์ที่ 1, สัปดาห์ที่ 2	-.05	-8.12**	14	.00
สัปดาห์ที่ 2, สัปดาห์ที่ 3	-.05	-11.76**	14	.00
สัปดาห์ที่ 3, สัปดาห์ที่ 4	-.07	-22.46**	14	.00
สัปดาห์ที่ 4, สัปดาห์ที่ 5	-.08	-14.96**	14	.00
สัปดาห์ที่ 5, สัปดาห์ที่ 6	-.07	-16.56**	14	.00
สัปดาห์ที่ 6, สัปดาห์ที่ 7	-.13	-21.02**	14	.00
สัปดาห์ที่ 7, สัปดาห์ที่ 8	-.19	-28.80**	14	.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 8 ปรากฏว่าทักษะทางสังคมโดยรวมของเด็กปฐมวัย มีดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 มีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ก่อนการจัดกิจกรรม (-.03) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($t = -7.90$, $sig = .00$)

สัปดาห์ที่ 2 มีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากการจัดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 1 (-.05) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($t = -8.12$, $sig = .00$)

สัปดาห์ที่ 3 มีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากการจัดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 2 (-.05) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($t = -11.76$, $sig = .00$)

สัปดาห์ที่ 4 มีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากการจัดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 3 (-.07) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($t = -22.46$, $sig = .00$)

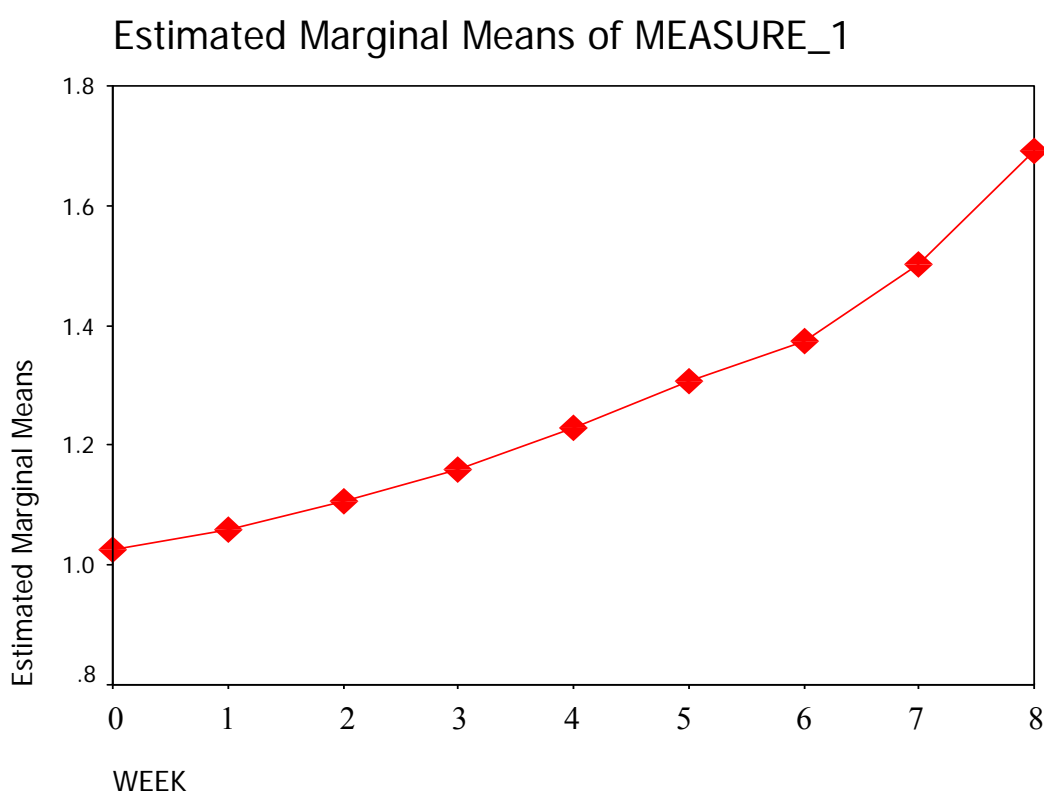
สัปดาห์ที่ 5 มีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากการจัดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 4 (-.08) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($t = -16.56$, $sig = .00$)

สัปดาห์ที่ 6 มีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากการจัดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 5 (-.07) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($t = -16.56$, $sig = .00$)

สัปดาห์ที่ 7 มีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากการจัดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 6 (-.13) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($t = -21.02$, $sig = .00$)

สัปดาห์ที่ 8 มีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากการจัดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 7 (-.19) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($t = -28.80$, $sig = .00$)

และเพื่อแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของทักษะทางสังคมโดยรวมของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะทางสังคมโดยรวมของเด็กปฐมวัย สัปดาห์ก่อนการจัดกิจกรรมและตลอดช่วงเวลาการจัดกิจกรรม 8 สัปดาห์ มาเขียนเป็นเส้นภาพ ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงทักษะทางสังคมโดยรวมของเด็กปฐมวัย

2.2 ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของทักษะทางสังคมรายด้านของเด็กปฐมวัยดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทักษะทางสังคมรายด้านของเด็กปฐมวัย

การเปรียบเทียบ		ด้านที่ 1			ด้านที่ 2			ด้านที่ 3			ด้านที่ 4		
week	week	MD	t	p	MD	t	p	MD	t	p	MD	t	p
0	1	-.04	-4.35	.00	-.03	-4.56	.00	-.03	-7.45	.00	-.04	-3.31	.00
1	2	-.05	-7.89	.00	-.04	-7.62	.00	-.05	-4.28	.00	-.06	-7.53	.00
2	3	-.05	-8.66	.00	-.05	-9.49	.00	-.06	-9.49	.00	-.05	-6.59	.00
3	4	-.08	-10.66	.00	-.06	-15.54	.00	-.08	-18.27	.00	-.08	-10.13	.00
4	5	-.08	-14.37	.00	-.08	-13.59	.00	-.08	-11.63	.00	-.07	-7.52	.00
5	6	-.10	-24.06	.00	-.07	-10.52	.00	-.05	-8.09	.00	-.07	-9.96	.00
6	7	-.18	-21.90	.00	-.12	-11.47	.00	-.14	-15.23	.00	-.15	-14.13	.00
7	8	-.04	-4.35	.00	-.19	-19.42	.00	-.18	-13.69	.00	-.19	-11.59	.00

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 9 ปรากฏว่าทักษะทางสังคม 4 ด้าน ได้แก่ 1. การช่วยเหลือ 2. การให้ความร่วมมือ 3. การเป็นผู้นำผู้ตาม 4. การกล้าแสดงออก ของเด็กปฐมวัย มีดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ก่อนการจัดกิจกรรม (-.04, -.03, -.03 และ -.04) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($t = -4.35, -4.56, -7.45$ และ $-3.31, sig = .00$)

สัปดาห์ที่ 2 ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากการจัดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 1 (-.05, -.04, -.05 และ -.06) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($t = -7.89, -7.62, -4.28$ และ $-7.53, sig = .00$)

สัปดาห์ที่ 3 ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากการจัดกิจกรรมใน สัปดาห์ที่ 2 (-.05, -.05, -.06 และ -.05) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($t = -8.66, -9.49, -9.49$ และ $-6.59, sig = .00$)

สัปดาห์ที่ 4 มีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากการจัดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 3 (-.08, -.06, -.08 และ -.08) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($t = -10.66, -15.54, -18.27$ และ $-10.13, sig = .00$)

สัปดาห์ที่ 5 มีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากการจัดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 4 (-.08, -.08, -.08 และ -.07) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($t = -14.37, -13.59, -11.63$ และ $-7.52, sig = .00$)

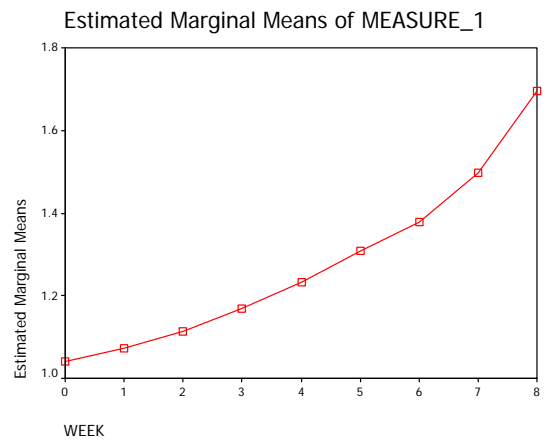
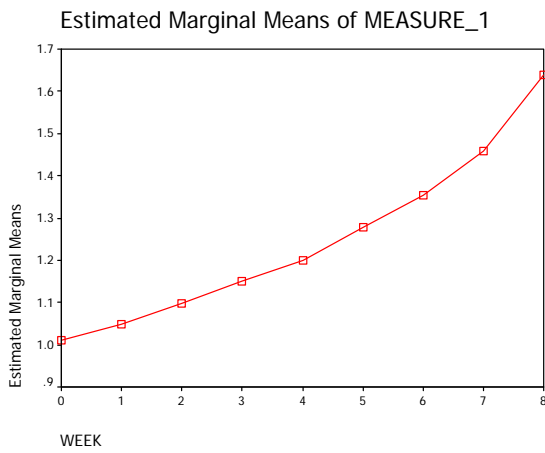
สัปดาห์ที่ 6 มีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากการจัดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 4 (-.10, -.07, -.05 และ -.07) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($t = -24.06, -10.52, -8.09$ และ $-9.96, sig = .00$)

สัปดาห์ที่ 7 มีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากการจัดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 6 (-.18, -.12, -.14 และ -.15) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($t = -21.90, -11.47, -15.23$ และ $-14.13, sig = .00$)

สัปดาห์ที่ 8 มีค่าเฉลี่ยคะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากการจัดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 7 (-.04, -.19, -.18 และ -.19) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($t = -4.35, -19.42, -13.69$ และ $-11.59, sig = .00$)

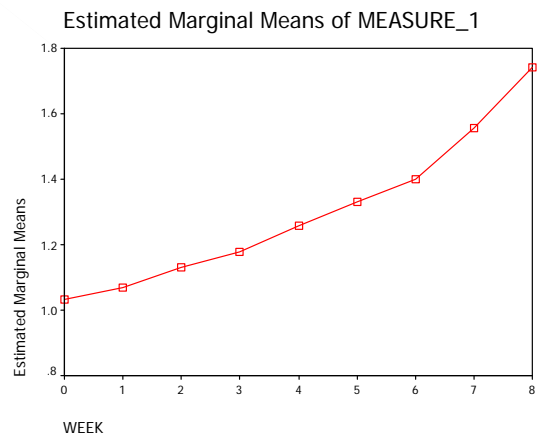
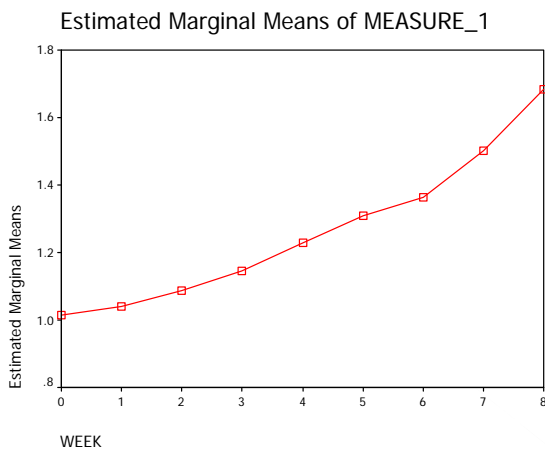
และเพื่อแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของทักษะทางสังคม รายด้านของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะทางสังคมรายด้านของเด็กปฐมวัย สัปดาห์ก่อนการจัดกิจกรรมและตลอดช่วงเวลาการจัดกิจกรรม 8 สัปดาห์ มาเขียนเป็นเส้นภาพ ดังแสดงในภาพประกอบ 3

1.ด้านการช่วยเหลือ

2.ด้านการให้ความร่วมมือ

3.ด้านการเป็นผู้นำผู้ตาม

4.ด้านการกล้าแสดงออก

ภาพประกอบ 3 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงทักษะทางสังคมรายด้าน

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย และเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม

ขอบเขตการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย - หญิงอายุระหว่าง 5-6 ปี ศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนวัดคันลัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน ได้มาโดยวิธีจับสลากมา 1 ห้องเรียน จากจำนวน 2 ห้องเรียน ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะทางสังคม

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มและแบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น 20 ข้อ ที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .67 – 1.00

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ซึ่งทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับปฐมวัย โดยสร้างความคุ้นเคยกับเด็กเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ ดำเนินการประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยกับกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง โดยนำแบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม เมื่อสิ้นสุดการทดลองผู้วิจัยได้นำแบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย มาทดลองหลังการจัดกิจกรรมและนำข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย สัปดาห์ก่อนการทดลองและตลอดช่วงการทดลองสัปดาห์ที่ 1 – 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($F_{(8,112)} = 1836.253$; $Sig = .00$) แสดงว่าค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยอย่างน้อยหนึ่งช่วง สัปดาห์ที่มีค่าแตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อทักษะทางสังคมร้อยละ 99 (Partial $\eta^2 = .99$) โดยทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ในช่วงสัปดาห์ที่ 2,3 4,5,6 และ 8 และมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในช่วงสัปดาห์ที่ 1

ทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือ สัปดาห์ก่อนการทดลองและตลอดช่วงการทดลอง สัปดาห์ที่ 1 – 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($F_{(8,112)} = 1386.595$; Sig=.00) แสดงว่าค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลืออย่างน้อยหนึ่งช่วงสัปดาห์มีค่าแตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือคิดเป็นร้อยละ 99 (Partial $\eta^2 = .99$) โดยทักษะด้านการช่วยเหลือเกือบทุกสัปดาห์มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ แสดงว่าในช่วงสัปดาห์ที่ 1,2,3,4,5,6,7 และสัปดาห์ที่ 8 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

ทักษะทางสังคมด้านการให้ความร่วมมือ สัปดาห์ก่อนการทดลองและตลอดช่วงการทดลอง สัปดาห์ที่ 1 – 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($F_{(8,112)} = 1473.90$; Sig=.00) แสดงว่าค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมด้านการให้ความร่วมมือ อย่างน้อยหนึ่งช่วงสัปดาห์มีค่าแตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อทักษะทางสังคมด้านการให้ความร่วมมือ คิดเป็นร้อยละ 99 (Partial $\eta^2 = .99$) โดยทักษะด้านการให้ความร่วมมือ เกือบทุกสัปดาห์มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ แสดงว่าในช่วงสัปดาห์ที่ 1,2,3,4,5,6,7 และสัปดาห์ที่ 8 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

ทักษะทางสังคมด้านการเป็นผู้นำ ผู้ตาม สัปดาห์ก่อนการทดลองและตลอดช่วงการทดลอง สัปดาห์ที่ 1 – 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($F_{(8,112)} = 876.53$; Sig=.00) แสดงว่าค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมด้านการเป็นผู้นำ ผู้ตาม อย่างน้อยหนึ่งช่วงสัปดาห์มีค่าแตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อทักษะทางสังคมด้านการเป็นผู้นำ ผู้ตาม คิดเป็นร้อยละ 99 (Partial $\eta^2 = .98$) โดยทักษะด้านการเป็นผู้นำ ผู้ตาม เกือบทุกสัปดาห์มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ แสดงว่า ในช่วงสัปดาห์ที่ 1,2,3,4,5,7 และ สัปดาห์ที่ 8 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

ทักษะทางสังคมด้านการกล้าแสดงออก สัปดาห์ก่อนการทดลองและตลอดช่วงการทดลอง สัปดาห์ที่ 1 – 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($F_{(8,112)} = 538.70$; Sig=.00) แสดงว่าค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมด้านการกล้าแสดงออก อย่างน้อยหนึ่งช่วงสัปดาห์มีค่าแตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อทักษะทางสังคมด้านการกล้าแสดงออก คิดเป็นร้อยละ 99 (Partial $\eta^2 = .98$) โดยทักษะด้านการกล้าแสดงออก เกือบทุกสัปดาห์มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ แสดงว่า ในช่วงสัปดาห์ที่ 1,2,3,4,5,6,7 และ สัปดาห์ที่ 8 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ในแต่ละช่วงสัปดาห์คะแนนทักษะทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม มีการเปลี่ยนแปลง และความแตกต่างของคะแนนทักษะทางสังคม โดยเฉลี่ยรวมและแยกตามทักษะการทำกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์สูงขึ้นก่อนการจัดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของงานวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม สามารถส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยให้มีค่าเพิ่มขึ้นได้อย่างชัดเจน อภิปรายผลได้ดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม มีทักษะทางสังคมโดยรวมเฉลี่ยในแต่ละช่วงสัปดาห์เพิ่มขึ้นจากก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญ $p < .01$ ($F_{(8,112)} = 1836.253$; $Sig = .00$) ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายเป็นกลุ่มตามจังหวะเพลง ดนตรี คิดท่าทางตามจินตนาการ มีการวางแผนร่วมกันภายในกลุ่ม การเคลื่อนไหวประกอบอุปกรณ์ต่างๆ ที่หลากหลายอย่างอิสระและความสนใจของเด็ก ที่ได้ใช้ทักษะทางสังคม ด้านการช่วยเหลือ ด้านการให้ความร่วมมือ ด้านการเป็นผู้นำ ผู้ตาม และด้านการกล้าแสดงออก อย่างเต็มที่ ทำให้ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาได้ต่อเนื่อง ด้วยเหตุผลนี้การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ตลอดช่วงเวลาทดลอง 8 สัปดาห์ มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นก่อนการจัดกิจกรรม และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อคะแนนทักษะทางสังคม โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 99 ($\text{Partial } \eta^2 = .99$)

2. เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของคะแนนทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยเป็นรายด้านในแต่ละช่วงสัปดาห์ พบว่า เด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงและความแตกต่างของคะแนนทักษะทางสังคมรายด้านก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่เมื่อพิจารณาความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของคะแนนทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยเป็นรายด้าน ได้แก่

ทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือ เด็กปฐมวัยมีทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือในแต่ละช่วงสัปดาห์สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($F_{(8,112)} = 1386.595$; $Sig = .00$) ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะเพลง ดนตรี การคิดลีลาท่าทางด้วยตนเอง การเคลื่อนไหวร่างกายเลียนแบบธรรมชาติ เคลื่อนไหวตามการเล่าเรื่องราวต่างๆจากเนื้อหานิทานและจินตนาการ การเคลื่อนไหว

ประกอบอุปกรณ์ ที่หลากหลายไม่ซ้ำกันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีการกระตุ้นให้เด็กเกิดทักษะทางสังคม ในการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ส่งผลทำให้เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมเพิ่มสูงขึ้น มีค่าแตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลอย่างมากต่อคะแนนทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือ คิดเป็นร้อยละ 99 (Partial $\eta^2 = .99$)

ทักษะทางสังคมด้านการให้ความร่วมมือ ในแต่ละช่วงสัปดาห์สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($F_{(8,112)} = 1473.90$; Sig=.00) ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรม การเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะเพลง ดนตรี การคิดลีลาท่าทางด้วยตนเอง การเคลื่อนไหวร่างกายเลียนแบบธรรมชาติ เคลื่อนไหวตามการเล่าเรื่องราวต่างๆ จากเนื้อหานิทานและจินตนาการ การเคลื่อนไหวประกอบอุปกรณ์ ที่หลากหลายไม่ซ้ำกันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีการกระตุ้นให้เด็กเกิดทักษะทางสังคมในการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ส่งผลทำให้เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมเพิ่มสูงขึ้นตลอดช่วงการทดลองสัปดาห์ที่ 1 - 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลอย่างมากต่อคะแนนทักษะทางสังคมด้านการให้ความร่วมมือ คิดเป็นร้อยละ 99 (Partial $\eta^2 = .99$)

ทักษะทางสังคมด้านการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ในแต่ละช่วงสัปดาห์สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($F_{(8,112)} = 876.53$; Sig=.00) ทั้งนี้เนื่องจากการเคลื่อนไหว พื้นฐานแบบกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะเพลง ดนตรี การคิดลีลาท่าทางด้วยตนเอง การเคลื่อนไหวร่างกายเลียนแบบธรรมชาติ เคลื่อนไหวตามการเล่าเรื่องราว ต่างๆ จากเนื้อหานิทานและจินตนาการ การเคลื่อนไหวประกอบอุปกรณ์ ที่หลากหลายไม่ซ้ำกันอย่าง ต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีการกระตุ้นให้เด็กเกิดทักษะทางสังคมในการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม แสดง ค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมด้านการเป็นผู้นำ ผู้ตามมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลอง ครั้งนี้ส่งผลอย่างมากต่อคะแนนทักษะทางสังคมด้านการเป็นผู้นำ ผู้ตาม คิดเป็นร้อยละ 99 (Partial $\eta^2 = .98$)

ทักษะทางสังคมด้านการกล้าแสดงออก ในแต่ละช่วงสัปดาห์สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($F_{(8,112)} = 538.70$; Sig=.00) ทั้งนี้เนื่องจากการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะเพลง ดนตรี การคิดลีลา ท่าทางด้วยตนเอง การเคลื่อนไหวร่างกายเลียนแบบธรรมชาติ เคลื่อนไหวตามการเล่าเรื่องราวต่างๆ จากเนื้อหานิทานและจินตนาการ การเคลื่อนไหวประกอบอุปกรณ์ ที่หลากหลายไม่ซ้ำกันอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ มีการกระตุ้นให้เด็กเกิดทักษะทางสังคมในการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม แสดงค่าเฉลี่ย ทักษะทางสังคมด้านการกล้าแสดงออก มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผล อย่างมากต่อคะแนนทักษะทางสังคมด้านการกล้าแสดงออก คิดเป็นร้อยละ 99 (Partial $\eta^2 = .98$)

นอกจากนี้ทักษะทางสังคมด้านการกล้าแสดงออกมีค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้นมากกว่าด้านที่ 1, 2 และด้านที่ 3 เห็นได้อย่างชัดเจน แสดงให้เห็นโดยภาพรวมว่าการจัดกิจกรรมเด็กเริ่มปรับตัวเข้ากับเพื่อน และลักษณะกิจกรรมได้ในระดับหนึ่ง ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกไม่วิตกกังวล และกล้าที่จะแสดงออกอันมีผลให้เด็กให้เด็กมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น

ผลการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม สามารถส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยได้ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการช่วยเหลือ 2. ด้านการให้ความร่วมมือ 3. ด้านการเป็นผู้นำ ผู้ตาม 4. ด้านการกล้าแสดงออก ถ้าเด็กได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเห็นได้จากผลการวิจัยทดลองช่วงระยะเวลา 8 สัปดาห์ ที่เด็กได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยสูงขึ้น ซึ่งกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มเป็นกิจกรรมที่ต้องการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ถึงแม้ช่วงระยะแรก เวลาที่จัดกิจกรรมเด็กยังยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง และกำลังอยู่ในช่วงของการปรับตัว และเรียนรู้พฤติกรรมความต้องการของเพื่อนที่แตกต่างไปจากพฤติกรรมของตน รับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมร่วมกัน ในขณะที่เด็กเล่นจะมีการทะเลาะ แย่งวัสดุหรืออุปกรณ์ไม่ค่อยมีการแบ่งปันของเล่น เมื่อแย่งของเล่นหรือวัสดุอุปกรณ์ได้แล้วก็จะนั่งเล่นอยู่คนเดียวไม่ยอมเข้าไปเล่นร่วมกับเพื่อน ไม่ค่อยช่วยหยิบวัสดุอุปกรณ์ให้กับเพื่อน ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ไม่ยอมเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี และไม่ยอมกล้าแสดงออก ในขณะที่ร่วมทำกิจกรรม หลังจากที่ใช้ระยะเวลาในการทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มมีปริมาณมากขึ้น ทำให้เด็กได้ซึมซับ และเกิดจินตนาการ การกระทำกิจกรรมต่างๆ ของเด็กที่เกิดจากการกระตุ้นให้เด็กกล้าคิด กล้าแสดงออก เป็นการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์และสังคมทำให้เกิดทักษะทางสังคม พิอาเจท์ (Piaget. 1970) ได้กล่าวถึง พัฒนาการเด็กในระยะปฐมวัยว่าเป็นวัยที่เด็กจะเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคม โดยเด็กยังไม่เข้าใจว่า ความดี ความไม่ดี เป็นอย่างไร จึงยึดถือความพอใจของตนเองเป็นใหญ่ เนื่องจากว่าพัฒนาการทางสังคมของเด็กวัย 3 - 6 ปี เด็กเริ่มสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง สามารถ แสดงความรู้สึก และพฤติกรรมที่เหมาะสมในสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ สามารถพัฒนาความร่วมมือ และเรียนรู้ในการเข้าสังคม มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและวัตถุที่อยู่รอบๆ ตัวและเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาการทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ (สิริมา ภิญาญอนันตพงษ์. 2545: 26) กล่าวว่า ทักษะทางสังคมจึงเป็นคุณลักษณะเบื้องต้นที่ควรส่งเสริมให้กับเด็กตั้งแต่อายุประมาณ 3 - 6 ปี เพราะเป็นวัยที่เรียนรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่นและจากสิ่งรอบตัว เด็กวัยนี้จึงชอบเล่นเป็นกลุ่มมากกว่าเล่นคนเดียว ต้องการตัวแบบด้านสังคมและจริยธรรมเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีทักษะทางสังคมที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้เด็กมีทักษะทางสังคมที่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในอนาคต

ข้อสังเกตที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยพบข้อสังเกตดังนี้

1. ช่วงระยะเวลาสัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 3 เด็กยังไม่คุ้นเคยกับการจัดกิจกรรม เด็กไม่กล้าแสดงออก การสื่อความหมายหรือท่าทางที่ซ้ำๆ หรือเลียนแบบเหมือนๆ กัน ระยะเวลาสัปดาห์ที่ 4 เป็นต้นไป เด็กสนใจแสดงออกในทางความคิด พูด และท่าทางที่แตกต่างตามความคิดของตนเองมีความสนุกสนานในการทำกิจกรรม

2. ในช่วงระยะเวลาสัปดาห์แรกๆ ของการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม เด็กจะมีการทะเลาะ แย่งวัสดุอุปกรณ์กันไม่ค่อยมีการช่วยเหลือ ไม่ค่อยช่วยหยิบวัสดุอุปกรณ์ให้กับเพื่อน ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ไม่ยอมเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี และไม่ค่อยกล้าแสดงออก ในขณะที่ร่วมทำกิจกรรมสำหรับในช่วงระยะเวลาสัปดาห์หลังทักษะทางสังคมของเด็กเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น โดยเด็กรู้จักที่จะช่วยเหลือเพื่อน พูดแนะนำ ช่วยแก้ปัญหาให้เพื่อน ให้ความร่วมมือ รู้จักการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี และกล้าแสดงออกมากขึ้น

3. การเปลี่ยนแปลงทักษะทางสังคมแต่ละด้าน ได้แก่ การช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ การเป็นผู้นำผู้ตาม และการกล้าแสดงออก มีจุดเริ่มต้นและเกิดการเปลี่ยนแปลงช้าเร็วต่างกัน และในทักษะทางสังคมแต่ละด้านก็มีการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ โดยจะค่อยๆ เพิ่มขึ้นในแต่ละสัปดาห์ และการเปลี่ยนแปลงจะเพิ่มขึ้นสูงในช่วงสัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 8 เนื่องมาจากเด็กได้รับการฝึกกิจกรรมที่ต่อเนื่องกันถึง 8 สัปดาห์

4. การส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย จากการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม เป็นการเรียนรู้ที่แสดงออกมาจากอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดภายใน และเด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพราะเด็กเป็นผู้แสดงกิจกรรมเหล่านั้นด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้เตรียมสื่ออุปกรณ์ต่างๆ ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือเมื่อเด็กพบปัญหาในการทำกิจกรรม

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย จะต้องให้เวลากับเด็กในการปรับตัวที่จะต้องทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งในช่วงสัปดาห์แรกเด็กไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเท่าที่ควร ไม่กล้าในการแสดงออก ไม่กล้าในการเป็นผู้นำกลุ่ม ไม่กล้าคิดท่าทางตามจินตนาการ การใช้อุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหว ดังนั้นครูจึงต้องคอยกระตุ้น ให้กำลังใจในการทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวและควรส่งเสริมให้เด็กทุกคนได้แสดงออกทางความคิด อย่างอิสระ โดยสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานกับเด็ก เพื่อให้เด็กรู้สึกไว้วางใจและเชื่อมั่นในการกล้าแสดงออก

2. การเลือกใช้อุปกรณ์ ครูควรส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในการเตรียมวัสดุอุปกรณ์เอง เด็กจะมีพฤติกรรมการเป็นตัวของตัวเอง มีความภาคภูมิใจในตนเองที่เด็กตัดสินใจทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ยอมรับในการกระทำของตนเอง มีความสุขเมื่อประสบผลสำเร็จ และยังส่งเสริมให้เกิดวินัยของกลุ่ม สังคม หมู่คณะ รวมทั้งเกิดทักษะทางสังคมที่ดีต่อไปในอนาคต

3. เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมควรยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมและความสนใจของเด็ก เนื่องจากเด็กมีความสนใจในการเลือกกลุ่ม เลือกอุปกรณ์ เพลง กิจกรรมต่างๆ ที่แตกต่างกัน ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้เวลาในการตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มที่มีต่อพัฒนาการในด้านอื่นๆ เช่น พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก พัฒนาการด้านการคิดแก้ปัญหา ทักษะทางภาษา ความเชื่อมั่นในตนเอง

2. ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเล่นที่บ้านที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม

3. ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ที่มีความสัมพันธ์กับทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2546). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เอดิสันเพรส โปรดักส์.
- . (2547). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เอดิสันเพรสโปรดักส์.
- กลิ่นแก้ว มาตา. (2541). การศึกษาพฤติกรรมชอบสังคมนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติ แบบกลุ่มแบบอิสระ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ขวัญแก้ว ดำรงค์ศิริ. (2539). ผลการใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยเน้นจุดประสงค์ที่มีต่อความพร้อมทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- คณะกรรมการการประถมแห่งชาติ. (2523). การจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ: เอราวัฒนธรรมพิมพ์.
- จตุพร แสงหาญ. (2549). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบจิตปัญญาที่มีต่อพฤติกรรมชอบสังคมนของเด็กปฐมวัย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทวีศักดิ์ ยูชูป. (2546). ผลการให้ประสบการณ์ส่งเสริมความสามารถทางภาษาที่มีต่อทักษะทางสังคมและความสามารถทางภาษาของนักเรียนอนุบาล. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ทิติลดา พิไลกุล. (2551). ผลการจัดการเรียนรู้แบบนักวิจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนัย อุดมพันธ์. (2541). การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธีรยุทธ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา. (2536). การพัฒนาทักษะและประสบการณ์ทางสังคมในทักษะและประสบการณ์พื้นฐานสำหรับเด็กประถมศึกษา. หน่วยที่ 6. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- นุปทอง ศรีทองท่วม. (2538). *ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้กิจกรรมทักษะทางดนตรี*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2540). *การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์.
- นิรัตน์ กรองสะอาด. (2535). *การศึกษาการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นเทคนิค ในการสื่อความหมายที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2526). *การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ : แนวคิดและวิธีการ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2533, พฤษภาคม-สิงหาคม). Congeneric, Part Reliability : *การวัดผลการศึกษา*. 12(34): 28 - 32.
- (2548). *เอกสารประกอบการเรียนวิชา 301512 วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์; และ มิ่ง เทพक्रमเมือง. (2553). *สถิติวิเคราะห์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ประกายรัตน์ ภัทรธิตี. (2532). "พัฒนาการเด็กปฐมวัย", *เอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบรมครูและ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กปฐมวัย*. นนทบุรี: ม.ป.พ.
- ประมวล ดิกคินสัน. (2527). *จิตวิทยาคลินิกของมนุษย์ (พรสวรรค์) เล่ม 3*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนา พานิชย์.
- ปัทมา ศุภก่าเนิด. (2545). *การศึกษาพฤติกรรมด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ แบบโครงการ*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปัทมาวดี บุญยสวัสดิ์. (2535). *ผลการใช้เกมการเล่นที่บ้านของไทยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะ ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พรอณี ชูชัย เจตจิต. (2528). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.

- พวงทอง ไสยวรรณ. (2530). *กิจกรรมพลศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พิชิต ภูตจันทร์; และ ธงชัย มาศสุพงษ์. (2531). *กิจกรรมเข้าจังหวะ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พัชรี ผลโยธิน. (2540). *เด็กอนุบาลกับพฤติกรรมการร่วมมือ*. การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- พิมพ์กา คงรุ่งเรือง. (2542). *การศึกษาลักษณะพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย
ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามเกณฑ์แห่งการเรียนรู้ของไฮ/สโคป*.
ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ภรณ์ี คุรุรัตน์. (2526). *เด็กก่อนวัยเรียน*. ปทุมธานี: โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด
กรมประชาสงเคราะห์.
- (2540). *เด็กปฐมวัยในท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลง : การศึกษาปฐมวัย*.
หน้า 43 - 51.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2524). *สื่อการสอนระดับปฐมวัยศึกษา*. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- (2537). *เอกสารการสอนชุดวิชา การพัฒนาพฤติกรรมเด็ก หน่วยที่ 3*. พิมพ์ครั้งที่ 5.
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เยาวนา ดลแมน. (2535). *การศึกษาผลการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการกิจกรรมการเคลื่อนไหว
และจังหวะกับกิจกรรมในวงกลมที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย*.
ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2525). *กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2540). *ดนตรีและกิจกรรมเข้าจังหวะ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รจนา เถาพันธ์. (2549, ตุลาคม). พระราชดำรัสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาเนื่องในวันครูโลก.
วารสารวงการครู. 1: 15.
- รัชดาภรณ์ อินทะนิน. (2544). *การศึกษาแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคม
ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ราศี ทองสวัสดิ์. (2542). *หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา*. ใน *เอกสารประกอบการ
อบรมครูโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา*. หน้า 1 - 9. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.

- ละไม สีหาอาจ. (2551). การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลักคณาเสโนฤทธิ. (2551). ผลการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วรศักดิ์ เพียรชอบ. (2527). หลักและวิธีสอนพลศึกษา. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- วราภรณ์ รักรวิชัย. (2533). การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: แสงศิลป์การพิมพ์.
- วราลี โกศัย. (2540). ผลการเล่นแบบมีส่วนร่วมนอกห้องเรียนที่มีต่อพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิณี ชิดเชิดวงศ์. (2537). การศึกษาเด็ก. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- วีรพงษ์ บุญประจักษ์. (2545). การจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านไทยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีสุดา คัมภีร์ภัทร. (2534). ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริรัตน์ ชูชีพ. (2544). พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สงบ สัพโส. (2544). ผลการเล่นเกมการศึกษาต่อพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อและด้านความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สายพิณ พัชรพร. (2544). ผลของการจัดกิจกรรมสนทนาปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อการตระหนักรู้ทางสังคมของเด็กปฐมวัย. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. (2545). *แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ : แนวการจัดประสบการณ์ปฐมวัยศึกษา*. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.
- สุขุมาล เกษมสุข. (2535). *การสอนทักษะทางสังคมในชั้นประถมศึกษา*. หน่วยที่ 4 ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: ประสานมิตร.
- สุนทรี สราญชาติ. (2537). *ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน*. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนนา พานิช. (2531). *การเตรียมความพร้อมเด็กเล็ก*. ราชบุรี: โรงเรียนชุมชนราชบุรี. เอกสารโรเนียว.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2535). *คู่มือการจัดกิจกรรมเกมและการเล่นกลางแจ้งสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- (2539). *คู่มือประเมินพัฒนาการเด็กระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2528). *วิธีการสอนกิจกรรมพื้นฐานในการเคลื่อนไหวเพลงและจังหวะ. แผนการจัดประสบการณ์ชั้นเล็ก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- หรรษา นิลวิเชียร. (2535). *ปฐมวัยศึกษา หลักสูตรและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อุบลรัตน์ เพ็งสสิต. (2529). *จิตวิทยาพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ: ภาควิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Bandura. (1995). *School Foundation of Thought and Action : A Social Cognitive Theory*. New Jersey: Prentice - Hall.
- Bar -Tal, D.; others. (1992, June). Helping Behavior Among Preschool Children : An Observational Study. *Child Development*. (53): 396-402.
- Burry-Stock, Judith; others. (1996, April). Rater Agreement Indexes for Performance Assessment. *Educational and Psychological Measurement*. 56(2): 256.
- Calitz, E.M. Verbai. (1988, Spring). Accompaniment During Planned Movement Activities in the Preprimary school. *Master Abstracts International*. 26(1): 17.
- Erikson, E.M. (1975). *Childhood and Society*. New York: Morton.
- Hawng, R.L. (1987, February). The Creative Effectiveness of Movement and Music in fifth Grade Children's Art Class Motivation. *Dissertation Abstract International*. 47(8): 2857-A.

- Mary, J. (1981, May). Peer Interaction Competencies of Preschools Rates High of Low in Sociometric Status. *Dissertation Abstracts International*. 41: 403.
- Kogan, S. (1982). The Relationship Between Formal Movement Education in the Elementary School and Increased School Competency. *Resources in Education*. 24(3): 116.
- Piaget, J.; & Inheader, B. (1969, March). *The Psychology of the children*. New York: Weaver, Helen, Basic Books.
- Sapora, A.V.; & Elmer D. Michell. (1961). *The Theory of play and Relation*. 3rd ed. New York: The Ronald Press.
- Seefeldt, C. (1980). *Teaching Young Children*. New Jersey: Prentice-Hall Inc.
- Schwartz, S. (1974, May). *Film Music and Attitude Chamge*. 11: 5677-A.
- Wood, Helen Louise. (1977, February). The Relationship Between Sociometric Status and Social Competence in Kindergarten Children. *Dissertation Abstracts International*. 37.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม
- แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม
- ตารางกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม

หลักการและเหตุผล

การส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมได้หลายทาง วิธีหนึ่งที่สามารถจัดให้เด็กได้ คือ การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม โดยการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มนี้เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้และรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การเคลื่อนไหวจากตัวละครในนิทาน เพลง คำคล้องจอง ปริศนา คำทาย ฯลฯ หมุนเวียนเปลี่ยนกันไปในแต่ละวัน เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและรู้จักวางแผนอันนำไปสู่เป้าหมายของกลุ่มตามที่ได้ตกลงกันไว้ ได้แก่ การช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ การเป็นผู้นำผู้ตาม และการกล้าแสดงออก ทั้งนี้ครูมีบทบาทในการเตรียมสื่อและอุปกรณ์ที่หลากหลาย และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมอธิบายวิธีการทำกิจกรรม ใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กได้คิดและทำท่าทางตามจินตนาการ เพื่อให้เด็กเกิดทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกันของเด็กปฐมวัย

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยในด้านการช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ การเป็นผู้นำผู้ตาม และการกล้าแสดงออก

เนื้อหา

กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ส่งเสริมทักษะทางสังคมในด้านการช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ การเป็นผู้นำผู้ตาม และการกล้าแสดงออก โดยเด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระตามจินตนาการและความคิด รวมถึงการใช้วัสดุ-อุปกรณ์ต่างๆ ประกอบการเคลื่อนไหว

หลักการจัดกิจกรรม

1. การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม จัดสัปดาห์ละ 4 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี วันละ 20 นาที
2. ให้เด็กมีอิสระในการทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม โดยมีบรรยากาศเป็นกันเองระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม
3. ลักษณะของเรื่องราว นิทาน เพลง คำคล้องจอง หรือปริศนาคำทาย ควรมีเนื้อหาที่ฟังแล้วเข้าใจง่ายมีความต่อเนื่องน่าตื่นเต้น สนุกสนาน มีความทันสมัย และเหมาะสมกับความสนใจของเด็ก

4. สัปดาห์ที่ 1 สร้างความคุ้นเคยกับเด็ก

สัปดาห์ที่ 2 – 9 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ที่เน้นการส่งเสริมทักษะทางสังคม และบันทึกแบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย รวมผู้ประเมินจำนวน 2 คน

ขั้นตอนการทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม มีดังนี้

ขั้นนำ (5 นาที)

1. นำเด็กเข้าสู่กิจกรรมโดยการเคลื่อนไหวร่างกายบริหารกล้ามเนื้อมัดเด็กไปสู่กล้ามเนื้อใหญ่จะเริ่มจากการเคลื่อนไหวตามจังหวะเพลง นิทาน คำคล้องจอง ปริศนาคำทาย หรือสัญญาณต่างๆแล้วทำท่าทางซ้ำๆ เร็วๆ เบาๆ เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและสร้างความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรม

2. ครูแนะนำวัสดุ - อุปกรณ์ ที่ใช้ในการทำกิจกรรม และสร้างสถานการณ์ปัญหา โดยใช้คำถามปลายเปิด เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจ และร่วมมือในการทำกิจกรรม

ขั้นดำเนินกิจกรรม (10 นาที)

1. เด็กแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5 คน สำหรับการทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม

2. เด็กแต่ละกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน โดยเด็กสามารถปรึกษาหารือ และร่วมกันวางแผนเพื่อช่วยกันคิดหาท่าทางที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม

3. เด็กมีอิสระในการคิดเลือกวัสดุ-อุปกรณ์ ที่ต้องการในการทำกิจกรรม และสนทนาแลกเปลี่ยนวัสดุ - อุปกรณ์ ที่แตกต่างกันในแต่ละวัน

4. เด็กในแต่ละกลุ่มอาสาสมัครเป็นผู้นำ ในการคิดท่าทางเคลื่อนไหวอย่างอิสระตามจินตนาการ ประกอบ ด้วยสื่อ วัสดุ - อุปกรณ์ ที่ใช้แตกต่างกันในแต่ละวัน ตามตัวละครในนิทาน เพลง คำคล้องจอง หรือปริศนาคำทาย

ขั้นสรุป (5 นาที)

1. เด็กแต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นในระหว่างการทำกิจกรรม โดยครูกระตุ้นด้วยการใช้คำถามเกี่ยวกับกระบวนการทำงานว่ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้าง และช่วยกันแก้ปัญหาอย่างไร การที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกันมีผลดีอย่างไร

2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการปฏิบัติตน ในด้านการช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ การเป็นผู้นำผู้ตาม และการกล้าแสดงออก ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม

การประเมินผล

ประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม โดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคม

บทบาทครู

ในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม บทบาทครูมีดังนี้

1. ศึกษาแผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ที่เน้นในด้านการส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย
2. จัดเตรียมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม โดยครูจัดหาวัสดุ-อุปกรณ์ที่จะใช้ในกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน ให้เพียงพอกับบางกิจกรรม แต่บางกิจกรรมก็ไม่เพียงพอ เพื่อให้เด็กเกิดทักษะทางสังคม ในด้านการช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ การเป็นผู้นำผู้ตาม และการกล้าแสดงออก
3. อธิบายข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม
4. นำเข้าสู่กิจกรรมด้วยการเล่านิทาน ร้องเพลง คำคล้องจอง ปริศนาคำทาย โดยใช้สื่ออย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและมีความพร้อมก่อนที่จะเข้าสู่กิจกรรม
5. ครูมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กทุกคน เช่น ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม
6. ใช้คำพูดหรือคำถามโน้มน้าวให้เด็กช่วยกันคิดทำทาง ให้คำชมเชยและกำลังใจเมื่อเด็กลงมือกระทำ ยอมรับความคิดเห็นของเด็ก คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

บทบาทเด็ก

1. มีการวางแผนการทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มร่วมกัน
2. ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม พร้อมทั้งสนทนาแลกเปลี่ยนวัสดุ-อุปกรณ์ในขณะที่ทำกิจกรรม เพื่อให้เด็กเกิดทักษะทางด้านสังคม ในการช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ
3. ให้เด็กมีอิสระในการทำทำทางในช่วงท้ายของกิจกรรม เพื่อให้เด็กเกิดทักษะทางด้านสังคม มีความเป็นผู้นำผู้ตาม และการกล้าแสดงออก

ตารางการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม

การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วันๆ

ละ 20 นาที (9.00 – 9.20) ดังนี้

สัปดาห์ ที่	วันที่ ทดลอง	ชื่อกิจกรรม	อุปกรณ์
1	จันทร์	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	นิทานเรื่อง “ แม่ไดโนเสาร์ “ , ที่คาดศีรษะรูปต่างๆ, เครื่องเคาะจังหวะ
	อังคาร	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	เพลง “ ขวณเพื่อน “ , แถบผ้าสีต่างๆ, เครื่องเคาะจังหวะ
	พุธ	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	คำคล้องจอง “นกกระจอก นกกระจิบ”, ที่คาดศีรษะ รูปนกชนิดต่างๆ, ชุดประกอบอาหาร
	พฤหัสบดี	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	ปริศนาคำทาย (ผึ้ง, ช้าง, ต้นไม้, ค้างคาว, เสือ) ที่คาดศีรษะรูปต่างๆ, เครื่องเคาะจังหวะ
2	จันทร์	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	นิทานเรื่อง “ ดาวลูกไก่ “ , ที่คาดศีรษะรูปต่างๆ, เครื่องเคาะจังหวะ
	อังคาร	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	เพลง “ พาย “ , ผ้าสีต่างๆ, เรือจำลองจากก้านกล้วย, ไม้พาย, เครื่องเคาะจังหวะ
	พุธ	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	คำคล้องจอง “ เป่าลูกโป่ง “ , ลูกโป่ง, นกหวีด, เครื่องเคาะ จังหวะ
	พฤหัสบดี	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	ปริศนาคำทาย (กบ, สุนัข, ปลา, ปลาหมึก, กระจับปี่)ที่คาด ศีรษะรูปต่างๆ, เครื่องเคาะจังหวะ
3	จันทร์	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	นิทานเรื่อง “ นกน้อยแสนดี “ , ที่คาดศีรษะรูปต่างๆ, เครื่องเคาะจังหวะ
	อังคาร	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	เพลง “ ลมเพ ลมพัด “ , ดอกไม้ชนิดต่างๆ, ริบบิ้น, ตุ๊กตา, เครื่องเคาะจังหวะ

	พุด	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	คำคล้องจอง “งูเอ๋ยงู”, ที่คาดศีรษะรูปงูชนิดต่างๆ, นกหวีด, เครื่องเคาะจังหวะ
	พุดหัดสบดี	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	ปริศนาคำทาย (หนู, เสือ, วัว, เต่า, ลิง) ที่คาดศีรษะรูป ต่างๆ, เครื่องเคาะจังหวะ
4	จันทร์	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	นิทานเรื่อง “ เมืองใต้ทะเล “ , ที่คาดศีรษะรูปต่างๆ, ริบบิ้นสีต่างๆ, เครื่องเคาะจังหวะ
	อังคาร	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	เพลง “ ออกก้าลัง “ , ห่วงฮูลาดูบ, เครื่องเคาะจังหวะ
	พุด	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	คำคล้องจอง “เด็กดีขอช่วยเหลือ”, แถบผ้าสีต่างๆ, ชุดแต่งกาย, เครื่องเคาะจังหวะ
	พุดหัดสบดี	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	ปริศนาคำทาย (ผึ้ง, ช้าง, ต้นไม้, ค้างคาว, เสือ) ที่คาด ศีรษะรูปต่างๆ, เครื่องเคาะจังหวะ
5	จันทร์	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	นิทานเรื่อง “ จ๋อจอมเอาเปรียบ “ , หุ่นชักรูปลิง กวาง, หมี, ช้าง, นกหวีด, เครื่องเคาะจังหวะ
	อังคาร	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	เพลง “ ฉันมีความสุข “ , ที่คาดศีรษะรูปสัตว์ต่างๆ, เครื่องดนตรี เครื่องเคาะจังหวะ
	พุด	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	คำคล้องจอง “นับ “ , ผลไม้จำลอง, ชิพสีต่างๆ, นกหวีด
	พุดหัดสบดี	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	ปริศนาคำทาย (ปู, กบ, มด, หนอน, ฝน) ที่คาดศีรษะ รูปต่างๆ, เครื่องเคาะจังหวะ
6	จันทร์	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	นิทานเรื่อง “ ห้าสหายเพื่อนรัก “ , ห่วงยางขนาดเล็ก, นกหวีด
	อังคาร	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	เพลง “ พระอาทิตย์ยิ้มแฉ่ง “ , ที่คาดศีรษะรูปใบหน้า , เครื่องดนตรี เครื่องเคาะจังหวะ

	พุทธ	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	คำคล้องจอง “รถในถนน”, รถจำลอง, นกหวีด, เครื่องเคาะจังหวะ
	พฤษภ	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	ปริศนาคำทาย (สิงโต,สุนัข,ปลาโลมา,หมี,อูฐ) ที่คาดศีรษะรูปต่างๆ, เครื่องเคาะจังหวะ
7	จันทร์	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	นิทานเรื่อง “ หมูบ้านแสนสุข”, ดอกไม้, ผลไม้จำลอง, เครื่องเคาะจังหวะ
	อังคาร	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	เพลง “นกน้อย”, ที่คาดศีรษะรูปนกชนิดต่างๆ,ริบบิ้นสี ต่างๆ, เครื่องเคาะจังหวะ
	พุทธ	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	คำคล้องจอง “อะไรเอ๋ย”, ที่คาดศีรษะรูปสัตว์ชนิดต่างๆ, นกหวีด, เครื่องเคาะจังหวะ
	พฤษภ	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	ปริศนาคำทาย (ม้า,งู,ลูกเจี๊ยบ,แม่ไก่,พ่อไก่) ที่คาด ศีรษะรูปต่างๆ, ลูกบอล, เครื่องเคาะจังหวะ
8	จันทร์	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	นิทานเรื่อง “สัตว์สามตัวกับยักษ์”, ที่คาดศีรษะรูปสัตว์ ต่างๆ, เครื่องเคาะจังหวะ
	อังคาร	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	เพลง “ไอ้ทะเลแสนงาม”,ที่คาดศีรษะรูปสัตว์ชนิดต่างๆ ,ห่วงยาง, เครื่องเคาะจังหวะ
	พุทธ	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	คำคล้องจอง “ต้นไม้”, ที่คาดศีรษะรูปต้นไม้ชนิดต่างๆ, นกหวีด, เครื่องเคาะจังหวะ
	พฤษภ	กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน แบบกลุ่ม	ปริศนาคำทาย (นกแก้ว,นกฮูก,แมว,ปลาปักเป้า,ฮิปโป) ที่คาดศีรษะรูปต่างๆ, เครื่องเคาะจังหวะ

* กิจกรรมทุกกิจกรรมส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยในด้าน การช่วยเหลือ
การให้ความร่วมมือ การเป็นผู้นำ ผู้ตาม และการกล้าแสดงออก

แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม
สัปดาห์ที่ 1 ครั้งที่ 1 วันจันทร์
กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มประกอบนิทาน

จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ในด้านการช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ การเป็นผู้นำผู้ตาม และการกล้าแสดงออก
2. เพื่อให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายทุกส่วนอย่างอิสระตามจินตนาการ ด้วยการแสดงท่าทางการพูด และการมีส่วนร่วม
3. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจและสนุกสนาน

เนื้อหา

กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานที่ผสมผสานกับกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มประกอบนิทาน ที่เน้นการส่งเสริมทักษะทางสังคม โดยเด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระตามจินตนาการและความคิดรวมทั้งการใช้อุปกรณ์ต่างๆประกอบการเล่น โดยมีความสนุกสนานในการเล่นร่วมกันวางแผนการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบตามเนื้อเรื่องนั้นๆ

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ (5 นาที)

1. ครูเล่านิทานเรื่อง “ เมืองใต้ทะเล “ พร้อมกับร่วมสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทาน เช่น
 - ใครเป็นคนพานางเงือกน้อยลงสู่ทะเล
 - ใครเป็นคนพาเด็กทั้งสองกลับไปหาพ่อ แม่
2. เด็กเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ ซ้ำ – เร็ว ที่ครูเคาะ เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้หยุดเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที และลองทำท่าทางของตัวละครที่จะมีในเนื้อเรื่องตามจินตนาการ (การกล้าแสดงออก)

3. ครูแนะนำวัสดุ – อุปกรณ์ ที่ใช้ในการทำกิจกรรม

ขั้นดำเนินกิจกรรม (10 นาที)

1. เด็กนั่งรวมกันเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5 คน (โดยที่เด็กเปลี่ยนกลุ่มไม่ซ้ำกลุ่มเดิม)
2. เด็กแต่ละกลุ่มออกมารับวัสดุ-อุปกรณ์ที่จะใช้ในการทำกิจกรรม
3. เด็กวางแผนร่วมกันกับสมาชิกในกลุ่ม ช่วยกันคิดท่าทางของตัวละครในเนื้อเรื่อง โดยให้เด็กตกลงกันภายในกลุ่มว่า ใครจะเป็นตัวละครอะไรบ้าง แล้วใครจะเป็นผู้นำในการแสดงท่าทางประกอบ ก่อน-หลัง แล้วให้เพื่อนๆภายในกลุ่มทำตาม (การเป็นผู้นำผู้ตาม)

4. เด็กเคลื่อนไหวตามท่าทางที่ได้ตกลงกันได้ และแสดงท่าทางตามที่ได้ตกลงกันได้ไปพร้อม
วัสดุ-อุปกรณ์

5. หมดเวลาเด็กเก็บวัสดุ-อุปกรณ์และช่วยทำความสะอาดให้เรียบร้อย(การให้ความร่วมมือ)

ขั้นสรุป (5 นาที)

1. ให้ตัวแทนเด็กแต่ละกลุ่มแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน
แบบกลุ่มประกอบนิทาน

2. สนทนาซักถามถึงการทำกิจกรรมร่วมกันภายในกลุ่ม ว่าเกิดปัญหาอะไรบ้าง และช่วยกัน
แก้ไขปัญหายังไร (การช่วยเหลือ เช่น การช่วยกันตอบคำถาม)

สื่อการเรียนการสอน

1. นิทานเรื่อง “เมืองใต้ทะเล ”
2. ที่คาดศีรษะ หน้ากาก หมวกรูปสัตว์
3. ริบบิ้นสีต่างๆ
4. เครื่องเคาะจังหวะ

การประเมินผล

สังเกตทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ในชั้นการดำเนินกิจกรรม โดยใช้แบบประเมินทักษะ
ทางสังคม

ภาคผนวก

นิทานเรื่อง “ เมืองใต้ทะเล ”

นานมาแล้ว หนูดาวและหนูเดือนชวนกันไปเที่ยวป่า หนูดาวและหนูเดือนพบหมีตัวโตก็
พากันวิ่ง วิ่งวิ่งหนี เด็กทั้งสองวิ่งไปพบนางเงือกที่ชายหาด นางเงือกเล่าว่า “ฉันอาศัยอยู่ในท้องทะเลลึก
ขณะที่ฉันว่ายน้ำเล่นเกิดพายุ และคลื่นได้พัดพามาที่นี่” เด็กทั้งสองพยายามพาเธอลงสู่ทะเล นางเงือก
ถามว่า “ หนูอยากไปได้ทะเลไหม ถ้าอยากไป ฉันจะพาเธอไป ” ก่อนลงน้ำนางเงือกให้เด็กทั้งสองดูและ
ทาตัวด้วยสาหร่ายวิเศษ เพื่ออยู่ในน้ำได้ เมืองใต้ทะเลสะอาดและสวยงามมีสาหร่าย และดอกไม้ ปลา
น้อย ปลาใหญ่ ชวนตื่นตาตื่นใจ ดาวและเดือนชื่นชมเงือกตัวน้อยๆ ที่ถือถังขยะใบน้อยพร้อมกับช่วย
พ่อแม่เก็บกวาดบริเวณรอบบ้านของตน นางเงือกพาเด็กๆ ไปรู้จักชาวบ้านและสัตว์ใต้ท้องทะเล อีกทั้ง
ไปทำบุญทำทานและชวนนึกถึงโลกมนุษย์ เด็กๆขอร้องให้นางเงือกพากลับขึ้นสู่ผิวน้ำ เพราะหวังว่าพ่อ
แม่จะเป็นทุกข์เพราะคิดถึงลูก เด็กๆนำถังขยะของฝากจากทะเลมาด้วย เด็กทั้งสองกอดพ่อแม่ด้วยความ
รักและคิดถึง แล้วกราบขอโทษ “หนูขอโทษค่ะต่อไปนี้หนูจะไม่ทำให้พ่อแม่เป็นห่วงเช่นนี้อีก”

แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม
สัปดาห์ที่ 1 ครั้งที่ 2 วันอังคาร
กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มประกอบเพลง

จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ในด้านการช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ การเป็นผู้นำผู้ตาม และการกล้าแสดงออก
2. เพื่อให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายทุกส่วนอย่างอิสระตามจินตนาการ ด้วยการแสดงท่าทางการพูด และการมีส่วนร่วม
3. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจและสนุกสนาน

เนื้อหา

กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานที่ผสมผสานกับกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มประกอบเพลง ที่เน้นการส่งเสริมทักษะทางสังคม โดยเด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระตามจินตนาการและความคิดรวมทั้งการใช้อุปกรณ์ต่างๆประกอบการเล่น โดยมีความสนุกสนานมีส่วนร่วมกันวางแผนการเคลื่อนไหวร่างกาย

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ (5 นาที)

1. เด็กๆร่วมกันร้องเพลง “ลมเพ ลมพัด ” พร้อมทำท่าทางประกอบแล้วสนทนาซักถามเกี่ยวกับเนื้อเพลง
2. เด็กเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ ซ้ำ – เร็ว ที่ครูเคาะ เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้หยุดเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที และลองทำท่าทางของตัวเองครที่มีในเนื้อเรื่องตามจินตนาการ (การกล้าแสดงออก)

3. ครูแนะนำวัสดุ – อุปกรณ์ ที่ใช้ในการทำกิจกรรม

ขั้นดำเนินกิจกรรม (10 นาที)

1. เด็กนั่งรวมกันเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5 คน (โดยที่เด็กเปลี่ยนกลุ่มไม่ซ้ำกลุ่มเดิม)
2. เด็กแต่ละกลุ่มออกมาจับวัสดุ – อุปกรณ์ ที่จะใช้ในการทำกิจกรรม
3. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “ลมเพ ลมพัด”

ลมเพ ลมพัด ลมสะบัดพัดมาไวไว (ซ้ำ)

โน่นเนาะลมพัดอะไร ฉันจะบอกให้ลมพัด” (บอกชื่ออุปกรณ์ที่อยู่กับเด็ก)

4. เด็กคนไหนที่มีอุปกรณ์ที่เอ่ยมายู่ในมือ ให้ลุกขึ้นเดินทำท่าทางประกอบเพลง ให้เพื่อนๆ ที่อยู่ในกลุ่มทำตาม (การเป็นผู้นำผู้ตาม)

5. หมดเวลาเด็กเก็บวัสดุ-อุปกรณ์และช่วยทำความสะอาดให้เรียบร้อย (การให้ความร่วมมือ)

ขั้นสรุป (5 นาที)

1. ให้ตัวแทนเด็กแต่ละกลุ่มแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มประกอบเพลง

2. สนทนาซักถามถึงการทำกิจกรรมร่วมกันภายในกลุ่ม ว่าเกิดปัญหาอะไรบ้าง และช่วยกันแก้ไขปัญหายังไง (การช่วยเหลือ เช่น การช่วยกันตอบคำถาม)

สื่อการเรียนการสอน

1. เพลง “ ลมเพ ลมพัด ”

2. ดอกไม้ชนิดต่างๆ

3. ริบบิ้น

4. ลูกโป่ง

5. ตุ๊กตา

6. เครื่องเคาะจังหวะ

การประเมินผล

สังเกตทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ในชั้นดำเนินกิจกรรม โดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคม

ภาคผนวก

เพลง “ลมเพ ลมพัด “

ลมเพ ลมพัด

โน่นแน่ะลมพัดอะไร (ซ้ำ)

ลมสะบัดพัดมาไวไว (ซ้ำ)

ฉันจะบอกให้ลมพัด

แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม
สัปดาห์ที่ 1 ครั้งที่ 3 วันพุธ
กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มประกอบคำคล้องจอง

จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ในด้านการช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ การเป็นผู้นำผู้ตาม และการกล้าแสดงออก
2. เพื่อให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายทุกส่วนอย่างอิสระตามจินตนาการ ด้วยการแสดงท่าทางการพูด และการมีส่วนร่วม
3. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจและสนุกสนาน

เนื้อหา

กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานที่ผสมผสานกับกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มประกอบคำคล้องจอง ที่เน้นการส่งเสริมทักษะทางสังคม โดยเด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระตามจินตนาการและความคิดรวมทั้งการใช้อุปกรณ์ต่างๆประกอบการเคลื่อนไหว โดยมีสมาชิกภายในกลุ่มร่วมมือกันวางแผนการเคลื่อนไหวร่างกาย

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ (5 นาที)

1. เด็กร่วมกันท่องคำคล้องจอง“นกกระจอก นกกระจับ”พร้อมกับร่วมสนทนาเกี่ยวกับคำคล้องจอง เช่น
 - ทำไมนกกระจับต้องทำทองหยิบ
 - ถ้ามีเพื่อนๆของเราบางคนมาบอกให้ช่วยทำอะไรให้เด็กๆจะทำให้หรือไม่ เพราะอะไร
2. เด็กเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ ช้า – เร็ว ที่ครูเคาะ เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้หยุดเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที และลองทำท่าทางของตัวเองครที่จะมีในเนื้อเรื่องตามจินตนาการ (การกล้าแสดงออก)

3. ครูแนะนำวัสดุ – อุปกรณ์ ที่ใช้ในการทำกิจกรรม

ขั้นดำเนินกิจกรรม (10 นาที)

1. เด็กนั่งรวมกันเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5 คน (โดยที่เด็กเปลี่ยนกลุ่มไม่ซ้ำกลุ่มเดิม)
2. เด็กแต่ละกลุ่มออกมารับวัสดุ-อุปกรณ์ที่จะใช้ในการทำกิจกรรม

3. เด็กวางแผนร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม ช่วยกันคิดทำทางของตัวละครประกอบคำคล้องจอง โดยให้เด็กตกลงกันว่า ใครจะเป็นตัวละครอะไรบ้าง แล้วใครจะเป็นผู้นำในการแสดงทำทางประกอบก่อน-หลัง แล้วให้เพื่อนๆภายในกลุ่มทำตาม (การเป็นผู้นำผู้ตาม)

4. เด็กร่วมกันท่องคำคล้องจอง เคลื่อนไหวตามทำทางที่ได้ตกลงกันได้ และแสดงทำทางตามที่ได้ตกลงกันได้ไปพร้อมวัสดุ-อุปกรณ์

5. หมดเวลาเด็กเก็บวัสดุ-อุปกรณ์ และทำความสะอาดให้เรียบร้อย (การให้ความร่วมมือ)
ขั้นสรุป (5 นาที)

1. ให้ตัวแทนเด็กแต่ละกลุ่มแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ประกอบคำคล้องจอง

2. สนทนาซักถามถึงการทำกิจกรรมร่วมกันภายในกลุ่ม ว่าเกิดปัญหาอะไรบ้าง และช่วยกันแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร (การช่วยเหลือ เช่น การช่วยกันตอบคำถาม)

สื่อการเรียนการสอน

1. คำคล้องจอง “นกกระจอก นกกระจิบ ”
2. ชุดอุปกรณ์ประกอบอาหาร
3. ที่คาดศีรษะ หน้ากาก หมวกรูปนกชนิดต่างๆ
4. ชุดแต่งกาย

การประเมินผล

สังเกตทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ในชั้นดำเนินกิจกรรม โดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคม

ภาคผนวก

คำคล้องจอง “นกกระจอก นกกระจิบ ”

นกกระจอกไปบอกนกกระจิบ	ว่าอยากกินทองหยิบ ช่วยทำให้ที่
นกกระจิบก็ไปซื้อน้ำตาล	เอามาทำของหวาน ทองหยิบอย่างดี
เสร็จแล้วนกกระจิบก็ไปบอก	ให้นกกระจอกแต่งตัวราตรี
มากินทองหยิบ มาจิบน้ำชา	นกกระจอกรีบมา ด้วยความยินดี

แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม
สัปดาห์ที่ 1 ครั้งที่ 4 วันพฤหัสบดี
กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มประกอบปริศนาคำทาย

จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ในด้านการช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ การเป็นผู้นำผู้ตาม และการกล้าแสดงออก
2. เพื่อให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายทุกส่วนอย่างอิสระตามจินตนาการ ด้วยการแสดงท่าทางการพูด และการมีส่วนร่วม
3. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจและสนุกสนาน

เนื้อหา

กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานที่ผสมผสานกับกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มประกอบปริศนาคำทาย ที่เน้นการส่งเสริมทักษะทางสังคม โดยเด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระตามจินตนาการและความคิดรวมทั้งการใช้อุปกรณ์ต่างๆประกอบการเล่น โดยมีส่วนร่วมในกลุ่มร่วมมือกันวางแผนการเคลื่อนไหวร่างกาย

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ (5 นาที)

1. ครูทายปริศนาคำทาย (ผึ้ง, ช้าง, ต้นไม้, ค้างคาว, เสือ) เด็กๆช่วยกันหาคำตอบโดยการยกมือตอบ
2. เด็กเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ ช้า – เร็ว ที่ครูเคาะ เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้หยุดเคลื่อนไหวในท่านั้นทันที และลองทำท่าทางของตัวเองละครที่มีในปริศนาคำทายตามจินตนาการ (การกล้าแสดงออก)

3. ครูแนะนำวัสดุ – อุปกรณ์ ที่ใช้ในการทำกิจกรรม

ขั้นดำเนินกิจกรรม (10 นาที)

1. เด็กนั่งรวมกันเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5 คน (โดยที่เด็กเปลี่ยนกลุ่มไม่ซ้ำกลุ่มเดิม)
2. เด็กออกมาทำท่าทางเลียนแบบตัวละครที่ตัวเองอยากจะเป็นทีละคน และให้เพื่อนๆ ภายในกลุ่มทายว่าทำท่าทางเลียนแบบอะไร หลังจากนั้นให้เพื่อนๆ ภายในกลุ่มทำตาม (การเป็นผู้นำผู้ตาม)
3. เด็กเคลื่อนไหวร่างกาย โดยการทำท่าทางเลียนแบบตัวละครที่ตนเองเลือกอีกครั้ง พร้อมวัสดุ - อุปกรณ์

- 4.หลังจากนั้นเด็กๆแลกเปลี่ยนกันเป็นตัวละคร พร้อมทั้งวัสดุ - อุปกรณ์ (การให้ความร่วมมือ)
- 5.หมดเวลาเด็กเก็บวัสดุ - อุปกรณ์ และทำความสะอาดให้เรียบร้อย (การให้ความร่วมมือ)

ขั้นสรุป (5 นาที)

- 1.ให้ตัวแทนเด็กแต่ละกลุ่มแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ประกอบปริศนาคำทาย
- 2.สนทนาซักถามถึงการทำกิจกรรมร่วมกันภายในกลุ่ม ว่าเกิดปัญหาอะไรบ้าง และช่วยกันแก้ไขปัญหายังไง (การช่วยเหลือ เช่น การช่วยกันตอบคำถาม)

สื่อการเรียนรู้การสอน

- 1.ปริศนาคำทาย (ผึ้ง) (ช้าง) (ต้นไม้) (ค้างคาว) (เสื่อ)
- 2.ที่คาดศีรษะ หน้ากาก หมวกรูปสัตว์ต่างๆ
- 3.เครื่องเคาะจังหวะ

การประเมินผล

สังเกตทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ในขั้นตอนกิจกรรม โดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคม

ภาคผนวก

ปริศนาคำทาย

อะไรเอ๋ย? ปีกสวย 2 คู่ บินอยู่ทั่วไป เกาะตามต้นไม้ ดูน้ำหวานกิน (ผึ้ง)

อะไรเอ๋ย? ตัวฉันใหญ่โต พุงโลสี่ขา ชอบอยู่ในป่า มีงาโค้งงอ (ช้าง)

อะไรเอ๋ย? เวลาแก่เป็นเพื่อนนอน เวลาอ่อนเป็นเพื่อนกิน (ต้นไม้)

อะไรเอ๋ย? กลางคืนตั้งหัว กลางวันหัวตก (ค้างคาว)

อะไรเอ๋ย? ซ่อนเล็บพักกาย ยิ่งใหญ่อยู่ในป่า (เสื่อ)

ภาคผนวก ข

- คู่มือการใช้แบบประเมินทักษะทางสังคม
- แบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

คู่มือการใช้แบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. พฤติกรรมที่ประเมินและบันทึกลงในแบบประเมินทักษะทางสังคมมี 4 ด้าน ได้แก่ การช่วยเหลือ 5 ข้อ ความร่วมมือ 5 ข้อ การเป็นผู้นำผู้ตาม 5 ข้อ การกล้าแสดงออก 5 ข้อ
2. แบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยเป็นการบันทึกในรูปของความถี่ (จำนวนครั้ง) ในระดับคุณภาพของพฤติกรรมจัดเป็น 3 ระดับคะแนน
3. เวลาที่ใช้ในการประเมิน ประเมินในช่วงเวลาที่จัดกิจกรรมเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ที่เน้นทักษะทางสังคม 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี โดยทำการประเมิน และบันทึกการประเมิน ในขณะที่ทำกิจกรรม เวลา 09.00 -09.20 นาฬิกา รวมเวลา 20 นาที

ขั้นปฏิบัติในการประเมิน

1. เขียนชื่อผู้ประเมิน ผู้ถูกประเมิน (เด็ก) วัน เดือน ปี ที่ทำการประเมิน
2. ผู้ประเมิน รวมจำนวน 2 คน ทำการประเมินทักษะทางสังคม
3. การประเมินให้ผู้ประเมิน ทั้ง 2 คน คือผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการประเมิน พร้อมๆ กันในเวลาเดียวกัน ประเมินเด็กคนเดียวกัน โดยประเมินเด็กเป็นรายบุคคล

การบันทึกแบบประเมิน

เมื่อประเมินทักษะทางสังคมตรงกับข้อใดและในช่องระดับคะแนนทักษะทางสังคมตรงกับข้อใด ให้ทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องนั้น ถ้าเกิดทักษะทางสังคมซ้ำช่องเดิมให้ทำเครื่องหมาย (✓) เพิ่มลงในช่องเดิมตามจำนวนที่เกิดพฤติกรรมซ้ำ โดยทำการบันทึกดังนี้

ช่องระดับคะแนน 2 บันทึกเมื่อเด็กเกิดทักษะทางสังคมด้วยตนเอง

ช่องระดับคะแนน 1 บันทึกเมื่อเด็กเกิดทักษะทางสังคมโดยเพื่อนบอก

ช่องระดับคะแนน 0 บันทึกเมื่อเด็กไม่เกิดทักษะทางสังคม หรือ ปฏิเสธทักษะทางสังคม

การให้คะแนน

1. ในช่วงเวลาที่ประเมินเด็ก เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมทักษะทางสังคมกับข้อใดและช่องระดับใด ให้ใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องนั้น ถ้าเด็กเกิดพฤติกรรมทักษะทางสังคมซ้ำในข้อใดและช่องระดับคะแนนเดิมให้ทำเครื่องหมาย / ซ้ำลงไป ในช่องนั้นตามจำนวนครั้งที่ซ้ำ
2. ถ้าพบเครื่องหมาย / ในช่องระดับคะแนนใดก็ให้คะแนนเท่ากับช่องระดับคะแนนในช่องนั้น เช่น ในช่องระดับคะแนน 2 คะแนนซ้ำ 2 ครั้ง รวมคะแนนเท่ากับ 4 คะแนนเป็นต้น

คำอธิบายเกี่ยวกับทักษะทางสังคม

หัวข้อพฤติกรรม	ระดับ คะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
1. การช่วยเหลือ 1.1 ให้คำแนะนำหรือช่วยพูด แก้ปัญหาให้แก่เพื่อน	2	เด็กให้คำแนะนำหรือช่วยพูดแก้ปัญหาให้แก่เพื่อนอย่างเต็มใจ โดยเพื่อนไม่ได้ร้องขอ
	1	เด็กให้คำแนะนำหรือช่วยพูดแก้ปัญหาให้แก่เพื่อนโดยเพื่อน ร้องขอ
	0	เด็กปฏิเสธการให้คำแนะนำหรือช่วยพูดแก้ปัญหาให้แก่เพื่อน
1.2 ช่วยหยิบส่งวัสดุ - อุปกรณ์ ให้เพื่อนในขณะที่เล่น	2	เด็กช่วยหยิบส่งวัสดุ-อุปกรณ์ให้เพื่อนในขณะที่เล่นอย่างเต็มใจ โดยเพื่อนไม่ได้ร้องขอ
	1	เด็กช่วยหยิบส่งวัสดุ-อุปกรณ์ให้เพื่อนในขณะที่เล่น โดยที่เพื่อน ร้องขอ
	0	เด็กปฏิเสธการช่วยหยิบส่งวัสดุ - อุปกรณ์ใดๆให้แก่เพื่อน ในขณะที่เพื่อนร้องขอ
1.3 ช่วยเหลือเมื่อเพื่อน ต้องการ ความช่วยเหลือ	2	เมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ ก็ช่วยเหลือเพื่อนด้วยความ เต็มใจ
	1	เมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ ก็ช่วยเหลือโดยที่เพื่อนร้องขอ
	0	ปฏิเสธการช่วยเหลือเพื่อน ขณะที่เพื่อนร้องขอ
1.4 การช่วยเหลือกันในการ แก้ไขปัญหาในระหว่างทำ กิจกรรมภายในกลุ่ม	2	เด็กช่วยเหลือกันในการแก้ไขปัญหาในระหว่างทำกิจกรรม ภายในกลุ่มจนสำเร็จ โดยเพื่อนไม่ได้ร้องขอ
	1	เด็กช่วยเหลือกันในการแก้ไขปัญหาในระหว่างทำกิจกรรม ภายในกลุ่มจนสำเร็จ โดยเพื่อนร้องขอ
	0	เด็กปฏิเสธช่วยเหลือกันในการแก้ไขปัญหาในระหว่างทำ กิจกรรมภายในกลุ่ม โดยเพื่อนร้องขอ
1.5 ช่วยเก็บของ วัสดุ-อุปกรณ์ เมื่อเลิกทำกิจกรรม	2	เด็กช่วยเพื่อนเก็บของหรือวัสดุ - อุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย เมื่อเลิกทำกิจกรรม
	1	เด็กช่วยเพื่อนเก็บของหรือวัสดุ-อุปกรณ์ เมื่อเลิกทำกิจกรรม ต่อเมื่อเพื่อนร้องขอ
	0	เด็กปฏิเสธที่จะช่วยเก็บของวัสดุ-อุปกรณ์หลังจากเลิกทำ กิจกรรม

หัวข้อพฤติกรรม	ระดับ คะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
2. ความร่วมมือ 2.1 พุดสนับสนุน หรือให้ กำลังใจ ให้เพื่อนทำกิจกรรม	2	เด็กพุดสนับสนุนหรือให้กำลังใจให้เพื่อนทำกิจกรรมจนสำเร็จ โดยเพื่อนและครูไม่ได้ร้องขอ
	1	เด็กพุดสนับสนุนหรือให้กำลังใจเพื่อนทำกิจกรรมจนสำเร็จ โดยเพื่อนและครูร้องขอ
	0	เด็กปฏิเสธการพุดสนับสนุนหรือให้กำลังใจให้เพื่อนทำ กิจกรรม
2.2 พักหน้ายินดีหรือยอมรับ ในการทำตามข้อตกลงของกลุ่ม	2	เด็กพักหน้ายินดีหรือยอมรับในการทำตามข้อตกลงของกลุ่ม ด้วยความเต็มใจ
	1	เด็กพักหน้ายินดีหรือยอมรับในการทำตามข้อตกลงของกลุ่ม เมื่อเพื่อนและครูร้องขอ
	0	เด็กปฏิเสธหรือไม่ยอมรับในการทำตามข้อตกลงของกลุ่ม
2.3 ทำหน้าที่ ที่กลุ่ม มอบหมายด้วยความเต็มใจ	2	เด็กทำหน้าที่ ที่กลุ่มมอบหมายด้วยความเต็มใจ
	1	เด็กทำหน้าที่ ที่กลุ่มมอบหมาย โดยที่เพื่อนร้องขอ
	0	เด็กปฏิเสธ ที่จะทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
2.4 แลกเปลี่ยนวัสดุ - อุปกรณ์ที่ตนเองมีอยู่ในระหว่าง การทำกิจกรรม	2	เด็กแลกเปลี่ยนวัสดุ - อุปกรณ์ ที่ตนเองมีอยู่ในระหว่างการทำ กิจกรรมกับเพื่อน ด้วยความเต็มใจ
	1	เด็กแลกเปลี่ยนวัสดุ - อุปกรณ์ ที่ตนเองมีอยู่ในระหว่างการทำ กิจกรรมกับเพื่อน โดยเพื่อนร้องขอ
	0	เด็กปฏิเสธแลกเปลี่ยนวัสดุ - อุปกรณ์ ที่ตนเองมีอยู่ในระหว่าง การทำกิจกรรมกับเพื่อน โดยเพื่อนร้องขอ
2.5 ปฏิบัติตามกฎ - กติกาใน การร่วมทำกิจกรรมภายในกลุ่ม	2	เด็กปฏิบัติตามกฎ - กติกาในการร่วมทำกิจกรรมภายในกลุ่ม ด้วยความเต็มใจ
	1	เด็กปฏิบัติตามกฎ - กติกาในการร่วมทำกิจกรรมภายในกลุ่ม โดยเพื่อนและครูร้องขอ
	0	เด็กไม่ปฏิบัติตามกฎ - กติกาในการร่วมทำกิจกรรมภายใน กลุ่ม

หัวข้อพฤติกรรม	ระดับ คะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
3. การเป็นผู้นำ ผู้ตาม 3.1 บอกความต้องการ แสดง ความคิดในการทำกิจกรรม	2	เด็กบอกความต้องการ แสดงความคิดในการทำกิจกรรมของ ตนเองให้เพื่อนในกลุ่มทราบ โดยไม่ต้องรอให้เพื่อนร้องขอ
	1	เด็กบอกความต้องการ แสดงความคิดในการทำกิจกรรมของ ตนเองให้เพื่อนในกลุ่มทราบ โดยเพื่อนร้องขอ
	0	เด็กไม่เกิดพฤติกรรม หรือปฏิเสธการร้องขอจากเพื่อน
3.2 ให้คำแนะนำเพื่อนในการ ทำกิจกรรม	2	เด็กให้คำแนะนำเพื่อนในการทำกิจกรรม ด้วยความเต็มใจ
	1	เด็กให้คำแนะนำเพื่อนในการทำกิจกรรม โดยที่เพื่อนและครู ร้องขอ
	0	เด็กปฏิเสธการให้คำแนะนำเพื่อนในการทำกิจกรรม
3.3 รู้เข้าใจหน้าที่บทบาทของ ตนในฐานะสมาชิกของกลุ่ม	2	เด็กู้เข้าใจหน้าที่บทบาทของตนในฐานะสมาชิกของกลุ่ม โดยที่ไม่ต้องรอให้เพื่อนร้องขอ
	1	เด็กู้เข้าใจหน้าที่บทบาทของตนในฐานะสมาชิกของกลุ่ม โดยที่เพื่อนร้องขอ
	0	เด็กปฏิเสธการทำหน้าที่บทบาทของตนในฐานะสมาชิก ของกลุ่ม
3.4 ทำท่าทางเลียนแบบ ทำ ตามคำแนะนำของสมาชิกใน กลุ่ม	2	เด็กทำท่าทางเลียนแบบ ทำตามคำแนะนำของสมาชิกในกลุ่ม โดยที่ไม่ต้องรอให้เพื่อนร้องขอ
	1	เด็กทำท่าทางเลียนแบบ ทำตามคำแนะนำของสมาชิกในกลุ่ม โดยที่เพื่อนร้องขอ
	0	เด็กปฏิเสธการทำท่าทางเลียนแบบ ทำตามคำแนะนำของ สมาชิกในกลุ่ม
3.5 . ยอมรับฟังและทำตาม ข้อตกลงของเพื่อนภายในกลุ่ม	2	เด็กยอมรับฟังและทำตามข้อตกลงของเพื่อนภายในกลุ่ม ด้วยความเต็มใจ
	1	เด็กยอมรับฟังและทำตามข้อตกลงของเพื่อนภายในกลุ่ม โดยเพื่อนร้องขอ
	0	เด็กปฏิเสธการทำตามข้อตกลงของเพื่อนภายในกลุ่ม

หัวข้อพฤติกรรม	ระดับ คะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
4. การกล้าแสดงออก 4.1 กล้าตัดสินใจและ แก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง	2	เด็กกล้าตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องรอ ให้เพื่อนหรือครูบอก
	1	เด็กกล้าตัดสินใจและแก้ปัญหา โดยที่ต้องรอให้เพื่อนหรือครูบอก
	0	เด็กไม่เกิดพฤติกรรมอะไรเลย
4.2 มีความมั่นใจในตนเอง และกล้าแสดงออก	2	เด็กมีความมั่นใจในตนเอง และกล้าแสดงออก โดยที่ไม่ต้องรอ ให้เพื่อนและครูคอยกระตุ้น
	1	เด็กมีความมั่นใจ และกล้าแสดงออก โดยที่ต้องรอให้เพื่อนและ ครูคอยกระตุ้น
	0	เด็กปฏิเสธการแสดงออก ในขณะที่เพื่อนและครูคอยกระตุ้น
4.3 การแสดงออกทางวาจา และท่าทางด้วยความมั่นใจ	2	เด็กกล้าแสดงออกทางวาจาและท่าทางด้วยความมั่นใจ โดยที่ไม่ต้องรอให้เพื่อนหรือครูคอยกระตุ้น
	1	เด็กกล้าแสดงออกทางวาจาและท่าทาง โดยที่ต้องรอให้เพื่อน หรือครูคอยกระตุ้น
	0	เด็กปฏิเสธการแสดงออกทางวาจาและท่าทาง ทั้งที่เพื่อนหรือ ครูคอยกระตุ้น
4.4 การมองหน้าสบตากับ บุคคลในขณะที่พูดและทำ กิจกรรม	2	เด็กกล้ามองหน้าสบตากับบุคคลในขณะที่พูดและทำกิจกรรม ด้วยความมั่นใจ
	1	เด็กกล้ามองหน้าสบตากับบุคคลในขณะที่พูดและทำกิจกรรม โดยเพื่อนร้องขอ
	0	เด็กไม่กล้ามองหน้าสบตากับบุคคลในขณะที่พูดและทำกิจกรรม ทั้งที่เพื่อนร้องขอ
4.5 การบอกความรู้สึกของ ตนเองด้วยวาจาและท่าทางให้ เพื่อนและครูทราบด้วยความ มั่นใจ	2	เด็กกล้าที่จะบอกความรู้สึกของตนเองด้วยวาจาและท่าทาง ให้เพื่อนและครูทราบด้วยความมั่นใจ
	1	เด็กกล้าที่จะบอกความรู้สึกของตนเองด้วยวาจาและท่าทาง ให้เพื่อนและครูทราบ โดยที่เพื่อนร้องขอ
	0	เด็กไม่กล้าบอกความรู้สึกของตนเองด้วยวาจาและท่าทาง ให้เพื่อนและครูทราบ

แบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ชื่อผู้สังเกต.....นามสกุล.....เป็นผู้สังเกตคนที่

ชื่อผู้ถูกสังเกตนามสกุล ชั้นอนุบาล.....

วันที่ เดือน พ.ศ.....

ทักษะทางสังคม	2	1	0	หมายเหตุ
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
การช่วยเหลือ				
1. พุดแนะนำวิธีการหรือลงมือปฏิบัติกิจกรรมให้แก่เพื่อน				
2. ช่วยหยิบส่ง วัสดุ - อุปกรณ์ให้เพื่อนในขณะที่เล่น				
3. ช่วยเหลือเมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ				
4. การช่วยเหลือกันในการแก้ไขปัญหาในระหว่างการทำกิจกรรมภายในกลุ่ม				
5. ช่วยเก็บของหรือวัสดุ - อุปกรณ์เมื่อเลิกทำกิจกรรม				
ความร่วมมือ				
6. พุดสนับสนุนหรือให้กำลังใจให้เพื่อนทำกิจกรรม				
7. พักหน้ายินดีหรือยอมรับในการทำตามข้อตกลงของกลุ่ม				
8. ทำหน้าที่ ที่กลุ่มมอบหมายด้วยความเต็มใจ				
9. แลกเปลี่ยนวัสดุ - อุปกรณ์ที่ตนเองมีอยู่ ในระหว่างการทำกิจกรรม				
10. ปฏิบัติตามกฎ กติกาในการร่วมทำกิจกรรมในกลุ่ม				

แบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ชื่อผู้สังเกต.....นามสกุล.....เป็นผู้สังเกตคนที่

ชื่อผู้ถูกสังเกตนามสกุล ชั้นอนุบาล.....

วันที่ เดือน พ.ศ.....

ทักษะทางสังคม	2	1	0	หมายเหตุ
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
การเป็นผู้นำ ผู้ตาม				
11. บอกความต้องการ แสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรม				
12. ให้คำแนะนำเพื่อนในการทำกิจกรรม				
13. รู้เข้าใจหน้าที่บทบาทของตนในฐานะสมาชิกของกลุ่ม				
14. ทำท่าทางเลียนแบบ ทำตามคำแนะนำของสมาชิกในกลุ่ม				
15. ยอมรับฟังและทำตามข้อตกลงของเพื่อนภายในกลุ่ม				
การกล้าแสดงออก				
16. กล้าตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง				
17. มีความมั่นใจในตนเอง และกล้าแสดงออก				
18. การแสดงออกทางวาจาและท่าทางด้วยความมั่นใจ				
19. การมองหน้าสบตากับบุคคลในขณะพูดคุยและทำกิจกรรม				
20. การบอกความรู้สึกของตนเองด้วยวาจาและท่าทางให้เพื่อนและครูทราบด้วยความมั่นใจ				

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางวรรณภรณ์ มะลิรัตน์
วันเดือนปีเกิด	6 กรกฎาคม 2521
สถานที่เกิด	อ.ปทุมรัตต์ จ.ร้อยเอ็ด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	49/2 หมู่ที่ 9 ตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูผู้ช่วย
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนเทศบาลป้อมแดงไฟฟ้า

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2544	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตราชบุรีบูรณะ
พ.ศ.2550	ปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต เอกการศึกษาปฐมวัย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ.2554	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ